

INSTYTUT TURYSTYKI

2423

LECH ANDRZEJ DĘBSKI

**NADMORSKIE
AGLOMERACJE
WCZASOWE**

WARSZAWA 1974

INSTYTUT TURYSTYKI

LECH ANDRZEJ DĘBSKI

BUDOWNICTWO W CZASOWE
ZASADY LOKALIZACJI
I ELEMENTY KSZTAŁTOWANIA
ARCHITEKTONICZNEGO

Część I

**NADMORSKIE
AGLOMERACJE
WCZASOWE**

WARSZAWA 1974

Recenzent:
Zbigniew Krasnodebski

Redaktor:
Anna Wolicka

Opracowanie graficzne:
Danuta Surma

Opracowanie techniczne:
Marian Milejczak, Bohdan Janicki

INSTYTUT TURYSTYKI – Ośrodek Dokumentacji i Informacji Naukowej
Pracownia Wydawnicza, ul. Merliniego 9a, tel. 44-61-67, 44-63-47
02-511 Warszawa

SPIS TREŚCI

strona

Wprowadzenie :

Kategoria przestrzeni w planowaniu turystycznego zainwestowania przymorza	5
--	---

Rozdział I :

<u>Przyrodnicze aspekty zagospodarowania przestrzennego</u>	7
---	---

- Ochrona środowiska czy ochrona człowieka ? - kon- sekwencje modyfikacji pojęcia	7
--	---

- Przyrodnicze przesłanki wyboru sposobu zainwe- stowania	11
--	----

Rozdział II :

<u>Zagadnienia programowe</u>	17
-------------------------------------	----

- Problem wielkości /pojemności/ ośrodka wypoczynko- wego - czy istnieje wielkość względnie optymalna /modularna/ ?	17
---	----

- Rodzajowy zestaw świadczeń - warianty modeli pro- gramowych	23
--	----

Rozdział III :

<u>Problemy układu przestrzennego infrastruktury turystycznej w makroregionie nadmorskim</u>	29
--	----

- Regionalny układ komunikacyjny - tendencje do- tychczasowe i propozycje nowego sposobu kształ- towania	29
--	----

- Intensywność wykorzystania terenu dla potrzeb budownictwa wypoczynkowego - ideowy układ strefowy	37
--	----

- Próba ustalenia wskaźnika gęstości zabudowy w zależności od sposobu zainwestowania budo- wlanego.	41
--	----

Rozdział IV :

<u>Tradycyjne ośrodki wczasowe</u>	47
--	----

- Wielkie obiekty wczasowe indywidualnie usy- tuowane w obrębie terenów innego sposobu użytkowania	47
--	----

- Miasteczka wakacyjne	53
------------------------------	----

- Wioski wakacyjne	63
--------------------------	----

Rozdział V :

<u>Ośrodki dostosowane do form rekreacji ruchowej</u>	71
- Nowy model spędzania wolnego czasu nad morzem	71
- Żeglarskie miasteczka wakacyjne	75
- Ośrodki regatowe	81
- Żeglarskie wioski wakacyjne	86

Rozdział VI :

<u>Rozwiązania umożliwiające przedłużanie sezonu</u>	
<u>wczasowego nad morzem</u>	95
- Źródła inspiracji i kierunki poszukiwań	95
- Lokalizacja szczegółowa jako czynnik wydłużania sezonu wczasowego	96
- Rozwiązania architektoniczne jako czynnik wydłużenia i uniezależniania sezonu wczasowego od zmienności aury	99

Zakończenie:

Kierunkowe rozwiązanie techniczne obiektów wytwarza- jących własny mikroklimat)	112
Bibliografia	115

W P R O W A D Z E N I E

Kategoria przestrzeni w planowaniu turystycznego zainwestowania przymorza

W przeciwieństwie do wielkomiejskich zakładów hotelarskich, które występują pojedynczo - łącząc się co najwyżej z innymi zakładami usługowymi - zakłady hotelarskie sytuowane w strefie nadmorskiej występują z reguły w zespołach, kompleksach jednorodnych pod względem programu i funkcji, często tworząc wielkie aglomeracje wczasowe o pojemności rzędu kilkudziesięciu tysięcy miejsc noclegowych i konsumpcyjnych.

Stwierdzenie powyższe rodzi wątpliwość, czy pobyt w tak wielkich ośrodkach, o charakterze zbliżonym - w pełni sezonu - do charakteru wielkich miast, zaspokaja faktycznie potrzeby rekreacyjne człowieka. Ogół socjologów zajmujących się tą kwestią wyraża zdecydowanie swój negatywny pogląd na podobne "wielkomiejskie" rozwiązania, ogół wczasowiczów natomiast przekłada takie właśnie skupiska ponad pobyt w ewentualnym odosobnieniu. Problem niewątpliwie istnieje, ale wydaje się, że już dziś rysuje się dość jednoznacznie kształt przyszłości.

O ile podzielimy całość terytorium kraju na geograficzne strefy lokalizacyjne urządzeń turystycznych to okaże się, że strefa nadmorska jest powierzchniowo najmniejsza. W najbardziej zatem widoczny sposób występuje tu wysoka wartość kategorii przestrzeni. Kategoria ta - o ile już jest zauważana - jest raczej przedmiotem analiz naukowców niż zainteresowania praktyków gospodarczych. Stąd w interesującej kwestii turystycznego zainwestowania wybrzeża ma się często do czynienia z trwonieniem terenów na cele ekstensywnego i niedoskonałego technicznie i funkcjonalnie zainwestowania. Dodać do tego należy wysoce konkurencyjne, bądź nawet zdecydowanie pierwszoplanowe inwestycje przemysłowe, których lokalizacja w strefie wybrzeża jest wielostronnie uwarunkowana, a które w istotny sposób pomniejszą wypoczynkową jego chłonność. By nie być gołosłownym - opracowany w ostatnich miesiącach plan makroregionu nadmorskiego, w

każdym z dwu wariantowych modeli wzrostu zakłada rozwój przemysłu w tej strefie jako zagadnienie wyraźnie wiodące.

Wychodzi się tu z założenia, że "dotychczasowa praktyka rozwoju nie potwierdziła możliwości pełnej i wszechstronnej realizacji celów społecznych na dużych obszarach /wielkości regionu gospodarczego/ jedynie w oparciu o rolnictwo i turystykę"^{1/}, stąd dalsza selektywna koncentracja czynników wzrostu oznacza "dalszą koncentrację takich funkcji jak: gospodarka morska /porty morskie, porty przeładunków masowych i paliw płynnych, porty kontenerowe, porty pasażerskie z promami; przemysł stoczniowy - nowe stocznie produkcyjne i remontowe, przemysł portowy - rafineryjno-petrochemiczny, nawozów sztucznych, hutniczy itp.; rybołówstwo dalekomorskie wraz z przetwórstwem, przemysł kooperacyjny z ukierunkowaniem na branżę sektora nowoczesności - przemysł elektroniczny, automatyki okrętowej, wyrobów z tworzyw sztucznych, przemysł farb i lakierów, przemysł urządzeń kontenerowych itp."^{2/}

Uwzględniając skrótkowo jedynie wymienione, sztandarowe po-
niekąd inwestycje przemysłowe, których przestrzenny zasięg oddziaływania jest bardzo duży, nasuwa się nieodparcie wnioszek o konieczności bardzo wstrzemięźliwego dysponowania terenami na cele turystyki nadmorskiej. Wniosek ten podbudowuje dodatkowo przewidziana w cytowanym planie makroregionu - rozbudowa bazy noclegowej do około 1.200.000 miejsc /bądź 840.000 w wariantcie drugim/ do roku 1990. Konsekwencją zmniejszania się nadmorskiej przestrzeni rekreacyjnej z jednej strony, a zwiększania się zapotrzebowania na takową z drugiej - jest także określony, intensywny sposób zainwestowania w infrastrukturę turystyczną, konieczność przejmowania na wyżej wymienione cele terenów o mniejszej przydatności przyrodniczej oraz nieodżowność podejmowania na coraz szerszą skalę zabiegów uzdatniających tereny na cele rekreacyjne i zwiększających tą drogą dotychczasową ich powierzchnię i chłonność.

Ostateczna zatem konkluzja jest taka, że właśnie tu, w pasie przymorza, najwcześniej ujawni się waga właściwego zagospodarowania przestrzeni jako podstawowego czynnika uzależniającego dalszy wzrost regionu.

1/ 2/ J.Kołodziejwski: Makroregion nadmorski - strategia planu dynamicznego i otwartego, "Miasto" 9/73.

PRZYRODNICZE ASPEKTY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Ochrona środowiska czy ochrona człowieka ?Konsekwencje modyfikacji pojęcia

Konfrontacja przytoczonych danych programowych planu makro-regionu nadmorskiego z długością posiadanego wybrzeża morskiego wskazuje, że przyjęto stosunkowo wysoki wskaźnik chłonności. Podane w obu wariantach wzrostu globalne liczby miejsc noclegowych w trwałej bazie recepcyjnej rzędu 1.200.000 bądź 840.000 na rok 1990 są niewspółmiernie duże w zestawieniu z granicznymi /maksymalnymi/ wielkościami ustalonymi w oparciu o kryteria przyrodnicze /120.000/^{1/}. Powyższe rozbieżności wskazują na istotny problem chłonności terenu dla celów wypoczynkowych oraz na brak wypracowanych w tej dziedzinie zasad. Wydaje się zatem, że warto to zagadnienie szerzej omówić.

Problem ustalenia granicznych wskaźników chłonności środowiska przyrodniczego wiąże się integralnie z drugim zagadnieniem, ostatnio zwłaszcza bardzo modnym - ochrony tego środowiska. Zagadnienie to różnie jest interpretowane, lecz gdyby trzymać się dokładnie podanego wyżej sformułowania, wydedukować by należało, że chodzi tu o ochronę środowiska przed destrukcyjną działalnością człowieka. Taki właśnie pogląd, jak się wydaje, dominuje w środowisku geografów, którzy pierwsi problem podjęli i pierwsi też dali szereg w tej mierze propozycji sprowadzających się - między innymi - właśnie do prób określenia granicznych wskaźników chłonności środowiska. Ten wysoce rozpowszechniony także i w innych kręgach naukowych pogląd można, jak się wydaje, nieco zmodyfikować. O co bowiem de facto chodzi - o środowisko czy o człowieka ? Wprawdzie ochrona środowiska wiąże się z czło-

1/ J. Wyrzykowski: Prace nad oceną środowiska geograficznego Polski dla potrzeb urlopowej turystyki wypoczynkowej - referat na "Symposium Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej" - sekcja problemów geografii turystyki, Zakopane - październik 1973

wieklem, jako tego środowiska stałym komponentem, ale chroniąc środowisko /np. malaryczne dżungle nad Amazonką/ można utrzymać niekorzystny dla rodzaju ludzkiego układ stosunków naturalnych otaczającej go przyrody. Wydaje się zatem, że przytoczone wyżej hasło można i należy zamienić na drugie - ochrony człowieka przed zgubnym wpływem jego własnej gospodarczej działalności - a to już co innego.

Wskazana wyżej modyfikacja pojęcia stawia pod znakiem zapytania celowość ustalania wymienionych uprzednio wskaźników^{1/}. By lepiej zorientować w proponowanych wielkościach i konsekwencjach stąd płynących warto przytoczyć niektóre dane dotyczące chłonności np. plaż nadmorskich^{2/} /patrz tabela nr 1/.

Z konfrontacji wskaźnika 200 osób/100 mb plaży z cytowaną wcześniej wielkością maksymalnej chłonności wybrzeża - 420.000 wczasowiczów /opracowanie I.T. - Oddział we Wrocławiu/ wynika, że posiadamy około 210 km dostępnego, przydatnego dla potrzeb turystycznych wybrzeża. Uzyskany wynik budzi wątpliwość - czy rzeczywiście jedynie 2/5 brzegu morskiego w granicach państwowych jest przydatne do użytkowania dla potrzeb ruchu turystycznego? Czy zastosowany wyżej wskaźnik został właściwie ustalony? Bliższa analiza cytowanych opracowań pozwala na stwierdzenie wielkiej rozpiętości proponowanych wskaźników /zauważalnej zwłaszcza w odniesieniu do chłonności lasów/, niedoskonałości metody szacunkowej oraz małego stosunkowo zaangażowania najbardziej powołanych fachowców /np. botaników/.

Znacznie większe zastrzeżenie budzi jednak założony cel podanych ustaleń - określenie pojemności docelowej rejonów bądź regionów geograficznych czy też całego obszaru kraju. Wyprowadzone wskaźniki chłonności wynikają z oceny nie zainwestowanych naturalnych obszarów środowiska przyrodniczego - mogą zatem, logicznie rzecz biorąc, służyć jedynie jako informacja, ile

1/ Z wyjątkiem wskaźników dla terenów, które będzie się chciało zachować w niezmienionej formie także i w dalszej perspektywie czasowej /swoiste rezerwy współczesności/.

2/ S.Regel, A.Zwoliński, K.Regel, R.Dyserz: Wskaźniki chłonności środowiska przyrodniczego na obszarach turystycznych, Instytut Turystyki, Bydgoszcz 1972/73.

Wskaźniki chłonności plaż nadmorskich

Lp.	Wskaźniki :					Uwagi	Autor	Obszar dla którego został wyliczony lub gdzie jest stosowany	Opracowanie cytujące wskaźnik
	Treść wskaźnika / charakter obszaru/	w brzmieniu oryginalnym	przeliczony w osobach na ha lub ujednolicony	3	4				
1	2	3	4	5	6	7	8		
1.	<u>Wskaźniki liniowe:</u> jeziora b. duże, mierzejowa plaża morska	$\frac{200 \text{ os.}}{100 \text{ mb}}$	$\frac{200 \text{ os.}}{100 \text{ mb}}$	-		woj. koszalińskie	WPHM Koszalin Plan regionalny ogólny woj. koszalińskiego 1966-85		
2.	jeziora b. duże mierzejowe płytkie, zatorflone, dostępne głównie od strony mierzei, na pozostałym obszarze dostępne punktowo. Tereny mierzejowe z plażą morską	$\frac{200 \text{ os.}}{100 \text{ mb}}$	$\frac{200 \text{ os.}}{100 \text{ mb}}$	typ III	R. Erdman	"	R. Erdman: "Zagadnienia chłonności wy-poczynkowej terenów bałtyckich w warunkach przyrodniczych w planowaniu przestrzennym" Koszalin 1972		
3.	Obszary przymorskie z plażą od strony morza i obszarami podmokłymi od strony lądu	$\frac{200 \text{ os.}}{100 \text{ mb}}$	$\frac{200 \text{ os.}}{100 \text{ mn}}$	-	-	"	jak wyżej		

1	2	3	4	5	6	7	8
4.	Plaża morska	$\frac{200 \text{ os.}}{100 \text{ mb}}$	$\frac{200 \text{ os.}}{100 \text{ mb}}$	-	-	woj. pomorskie	A. Zeniuk: "Wpływ hipotezy krajowej rozwoju wypoczynku na zagospodarowanie przestrzenne wczasów i turystyki w woj. pomorskich" - Kraków - Wrocław 1967
5.	<u>Wskaźniki powierzchniowe:</u> plaża morska	$15 \text{ m}^2 / \text{os.}$	$0,06 \text{ os.} / \text{m}^2$	-	-	woj. gdąskie	A. Walicki: "Plan zagospodarowania pasa nadmorskiego w woj. gdąskim"
6.	plaża morska w Grecji	$0,05-0,15 \text{ osoby} / \text{m}^2$	$0,05-0,15 \text{ osoby} / \text{m}^2$	-	J. Pipe- roglou	Grecja	M. Stalski: "Metoda określania chłonności turystycznej wybranego obszaru - Przegląd Geograficzny" t. XLII z 4. 1970

osób może, w zależności od typu środowiska przyrodniczego, przebywać na nim czasowo bez jego /t.j. środowiska/ dewastacji. Powyższe dane są zatem całkowicie nieprzydatne dla potrzeb planistycznych określonych zamierzeń inwestycyjnych. Mogą służyć potrzebom utrzymywania status quo w terenie /a więc ochronie środowiska/^{1/}. Nie mogą służyć świadomym tego terenu przekształceniom, bo nie można przyjąć, że zaniecha się na szerszą skalę procesu inwestycyjnego i to w tak atrakcyjnym regionie jak nadmorski /nie ma co do tego wątpliwości, chociażby w świetle przytoczonej charakterystyki zamierzeń planu makroregionu do roku 1990/. Proces inwestycyjny w pasie nadmorskim nie zamknie się zresztą na roku 1990 i będzie przebiegał dalej, tyle że w innych, niewątpliwie bardziej intensywnych formach zainwestowania. Sedno sprawy leży zatem w tym, że nie wskaźniki chłonności środowiska niezainwestowanego lecz wskaźniki chłonności technicznego sposobu zainwestowania mają zasadnicze dla procesu planistycznego znaczenie.

2. Przyrodnicze przesłanki wyboru sposobu zainwestowania

Przyzwyczajono się traktować dobra turystyczne jako dobra powszechne, pierwotne, które zawsze były, są i będą dostępne dla poczynañ gospodarczych człowieka; mniej więcej jak w znanym porzekadłe o lesie: "nie było nas - był las, nie będzie nas - będzie las". Trzeba zdać sobie sprawę z faktu, że dobra te są ograniczone, wyczerpywalne zwłaszcza w interesującym nas pasie nadmorskim. Wzrastać bowiem będzie presja inwestorów na wymienione dobra i żadne wskaźniki ochrony jej nie zapobiegną. Wyjścia z tej trudnej sytuacji poszukiwać można dwiema drogami:

1. intensyfikacji zainwestowania turystycznego terenów uznanych za przydatne dla recepcji ruchu turystycznego,
2. przystosowywania bądź zgoła tworzenia nowych terenów dla potrzeb tego ruchu.

^{1/} Mają zatem rację bytu w odniesieniu do terenów chronionych: rezerwatów, parków narodowych itd.

Już dziś zatem trzeba by podjąć prace, które pozwoliłyby na opracowanie względnie optymalnych /wg kryteriów współczesnych/ modeli zagospodarowania, przy czym zasadą powinno być podnoszenie standardu inwestycji w miarę wzrastania atrakcyjności turystycznej terenu^{1/} /którą to atrakcyjność można znacznie podnosić odpowiednimi działaniami poprzedzającymi/^{2/}. Wyprowadzone tą drogą wskaźniki chłonności, charakterystyczne dla odpowiednich rodzajów rozwiązań programowo-przestrzennych, będą niewątpliwie przydatne w działalności zarówno planistycznej jak i bezpośrednio inwestycyjnej.

Rozwiązania modelowe, które mogłyby służyć za podstawę do wypracowania odpowiednich wskaźników, muszą brać pod uwagę sposób ukształtowania wybrzeża, jego typ - tego bowiem elementu działalności człowieka w większym zakresie zmienić nie może.

Wielka "Geografia Powszechna"^{3/} podaje np. następujące typy wybrzeży:

1. wybrzeża płaskie, niskie:

1.1. zalewowo - mierzejowe /Helska, Wiśłana/,

1.2. klifowe /Kępa Redłowska, Kępa Oksywska/,

1.3. mieszane-klifowo-mierzejowo-fahrdowe /zalanych pradolin - duńskie/,

1.4. szkierowe /szwedzkie, fińskie/,

1.5. limanowe /rejon Odessy/,

1.6. lagunowe,

1.7. deltowe i równin akumulacyjnych, zalewowych,

1.8. estuariowe /Amazonka/,

1.9. mangrowiowe;

1/ Standardu nie należy łączyć z wielkością.

2/ Przykładem tego typu prac, uzdatniających tereny dla potrzeb recepcji ruchu turystycznego, może być rejon Languedoc - Rousillon /patrz: Projet d'Amenagement Touristique du Littoral Languedoc-Rousillon, France. "L'Architecture d'aujourd'hui" 112/64/.

3/ "Geografia Powszechna", tom I PWN, Warszawa 1962.

2. wybrzeża wysokie:

2.1. fiordowe,

2.2. dalmatyńskie,

2.3. riasowe /Hiszpania, Chiny/,

2.4. cala,

2.5. szermowe,

2.6. wulkaniczne.

Nieco inny podział daje H.Valentin:

1. wybrzeża plażowe

2. wybrzeża płaskie, świeżo wynurzone, zbudowane z nieorganicznych osadów morskich,

3. wybrzeża fiordowe i szkierowe,

4. wybrzeża klifowe,

5. wybrzeża riasowe i pokrewne /dalmatyńskie, cala i inne/,

6. wybrzeża mangrowiowe,

7. wybrzeża koralowe,

8. atole.

Najogólniej można wszakże podzielić wybrzeża na: płaskie, niskie, i strome, wysokie. Ten też podział ma zasadnicze znaczenie dla proponowanych ustaleń modelowych rozwiązań przestrzennych. Wtórne znaczenie ma liniowy przebieg izobaty 0 m wyznaczonej ze średniego poziomu wód morskich^{1/}. W obrębie polskiego wybrzeża Bałtyku linia wybrzeża ma przebieg wyrównany, co znacznie zmniejsza jego chłonność, a działalność morza przejawia się w abrazji, podcinającej zbocza pagórków morenowych /klifowe odcinki wybrzeża/, i akumulacji piaszczystych mierzei /Wiślana, Helska, Łebska/.

Przytoczone ogólne podziały wybrzeża wg typów mają w kwestii planowania przestrzennego raczej ograniczone znaczenie. Potrzebna

1/ Przebieg tej izobaty można w dużym stopniu korygować, zwłaszcza w przypadku wybrzeży niskich.

jest bardziej specjalistyczna /z urbanistycznego punktu widzenia/ analiza elementów naturalnych. Propozycję takiej klasyfikacji terenów wybrzeży znajdzie się np. w cytowanej uprzednio pracy francuskich planistów przestrzennych zajmujących się planowaniem regionu Languedoc-Rousillon. Brzmi ona następująco:

1. tereny mierzei,
2. zalew i tereny wokół niego,
3. tereny równinne, niskie,
4. tereny równinne, niskie, położone u stóp większego wyniesienia /góra/,
5. tereny wyniesione, pofałdowane /góra/,
6. tereny wokół ujść cieków wodnych do morza.

W naszych warunkach krajowych niektóre z podanych rodzajów terenów nadmorskich w ogóle nie występują. Stąd propozycja klasyfikacji dla potrzeb krajowych lokalizacji urządzeń turystycznych, z uwzględnieniem zasadniczych elementów oceny, wyglądałaby następująco /tabela nr 2 i rysunek nr 1/

Każdemu z podanych terenów, określonych: typem wybrzeża morskiego, aktualnym użytkowaniem, odległością - interpretowaną jako powiązanie komunikacją drogową z ośrodkiem osadniczym - przyporządkować należy odpowiedni model rozwiązania programowego, co w efekcie końcowym powinno pozwolić na zaproponowanie wskaźników chłonności dla potrzeb nowego zainwestowania.

[illegible]

STREFA NADMORSKA OCENA TERENU DLA POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO

ROS. NR 1

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 KM

TERENY NIEZIEI
ZALEW I TERENY POZIOME
WODNE NIECO | WZDZIEŻE KLIMOWE
UJŚCIA CIĘGŁYCH WODY
TER. PARKÓW NARODOWYCH
TERENY ZALEŚNIE
TERENY DĄK I PASTWISK | TERENY UŻYTKOWANE ROLNICZO
TERENY OGRÓDOWE I POTENCJALNEGO
ZINWESTOWANIA BUDOWLANEGO
WIELKIE AGLOMERACJE MIEJSKO-PORTOWE
OŚRODKI MIASTOWSKIE ISTNIEJĄCE
GRANICZĄCE STREFY MIASTOWSKIEJ
ZINWESTOWANIA TURYSTYCZNEGO |
|---|--|--|

OPRACOWAŁ:
DR. MGR INŻ. MGR LEON A. DEBISKI

ZAGADNIENIA PROGRAMOWE

1. Problem wielkości /pojemności/ ośrodka wypoczynkowego
- czy istnieje wielkość względnie optymalna /modularna/ ?

Punktem wyjścia rozwiązań modelowych jest ustalenie względnie optymalnej wielkości jednostki czasowej charakterystycznej dla odpowiednich sposobów zainwestowania budowlanego. Pojęcie wielkości rozumieć w danym przypadku należy jako globalną pojemność noclegową trwałej bazy hotelarskiej, inne bowiem wielkości, jak między innymi: pojemność urządzeń gastronomicznych czy rekreacyjno-rozrywkowych, świadczących określone usługi - są pochodnymi wstępnie przyjętej liczby miejsc noclegowych dla wczasowiczów.

Krajowa praktyka planistyczna dopuszcza dwie drogi wiodące do podanego wyżej celu: cytowane na wstępie planowanie w makroskali /makroregionalne/, co jest korzystną nowością w stosunku do praktykowanego dotąd planowania w regionie oraz planowanie w skali miejscowości /miasta, osiedla, wsi/. Pierwsze nie daje odpowiedzi w postawionej wyżej kwestii, drugie daje szereg propozycji, które zbilansowane łącznie nie pokrywają się ani z programem makroplanu ani z ustaleniami cytowanych pozycji bibliograficznych. Ponieważ są to jedyne propozycje programowe, warto je przynajmniej w części przytoczyć:

Tabela 3^{1/}

Postulowane w planach ogólnych zagospodarowania
przestrzennego czasowo-uzdrowiskowe pojemności
perspektywiczne niektórych miejscowości
woj.szczecińskiego

Lp.	Miejscowość	Pojemność w m.n.			
		baza otwarta	baza zamknię ta	kwatery prywatne	Ogółem
1	2	3	4	5	6
1.	Mrzeżyno	700	8.300	3.700	12.700
2.	Łukęcin	450	7.900	2.050	10.400
3.	Dziwnówek	200	1.400	1.600	3.200
4.	Międzywodzie	100	1.700	3.700	5.500
5.	Wisełka	-	3.000	3.100	6.100
6.	Międzyzdroje	1.400	7.100	13.500	22.000

Planowane zatem realizacje uspołecznionych form budownictwa czasowego zdecydowanie mają ustępować budownictwu indywidualnemu ze środków własnych ludności. Dziwić może podobna sugestia odwrócenia proporcji, a zwłaszcza znikome wręcz wielkości bazy otwartej /hotelu czasowych/. Jeszcze bardziej paradoksalnie wygląda to w zestawieniu z danymi znanych czasowych ośrodków europejskich.

1/ Tabelę skonstruowano w oparciu o dane zawarte w artykule E.Wysockiej, T.Góry, W.Jaskiewicza p.t. Wytyczne programowe i przestrzenne do wprowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego do miejscowości nadmorskich woj.szczecińskiego - "Problemy uzdrowiskowe" 4/70. Warszawa 1973.

Tabela 4 1/

Pojemność noclegowa
wybranych nadmorskich ośrodków wypoczynkowych

Lp	Nazwa ośrodka i lokalizacja	Pojemność ogólna w miejscach noclegowych	U w a g i
1	2	3	4
1.	Mamaia - Rumunia	25.000	w ogólnodostęp- nej bazie nocle- gowej
2.	Eforie Nord - Rumunia	10.000	"
3.	Eforie Sud - Rumunia	10.000	"
4.	"Jupiter" - Rumunia	8.000	"
5.	"Venus" - Rumunia	10.000	"
6.	"Saturn" - Rumunia	10.000	"
7.	"Neptun" /I i II/ - Rumunia	9.000	"
8.	"Olymp" - Rumunia	8.500	"
9.	Razem wybrzeże rumuńskie	120.000	na ogół w ogólnodostępnej ba- zie noclegowej

1/ Tabelę skonstruowano w oparciu o dane zawarte w artykułach:
H.I.Gaetze, U.Wendt: Erholungs Einrichtungen in Rumänien.
"Deutsche Architektur" nr 7/72 /pozycje: 1-3/, Ferienmaschinen.
"DB" 9/73 /pozycje: 9-17/, Projet d'aménagement touristique
de la Calabre. "L'Architecture d'aujourd'hui" 162/72 /pozycja
18/, F.Lopez: Village de Vacances Helio-Marin Oltra, au Cap
d'Agde, "L'architecture française" 373-374/73 /pozycja: 19, 22,
23/, "Architektur und Wohnwelt" 5/73 /pozycja: 20, 21/, Amena-
gement Regional. "Technique et Architecture" 290/72 /pozycje:
24-25/, P.M. Bode: Urlaubssilos verdrängen die Landschaft. -
"Architektur und Wohnwelt" 5/73 oraz B.Schröter: Marinas-
Jachthafen. "DBZ" 11/73 /pozycje: 26-33/, H.Colden: Schaabe -
Städtebauliche Studie für einen sozialistischen Erholung-
skomplex an der Ostsee. "Deutsche Architektur" 1/73 / pozycje
34-37/, L.A. Dębski: Sprawozdanie z delegacji służbowej do
ZSRR. Maszynopis GKKFiT i IT - Oddział w Poznaniu /pozycje:
38-40/.

1	2	3	4
10	Złote Piaski - Bułgaria	21.000	w ogólnodostępnej bazie noclegowej
11	Družba - Bułgaria	14.000	"
12	Słoneczny Brzeg - Bułgaria	20.000	+ 32.000 m.n. w bungalowach i campingach
13	Albena - Bułgaria	20.000	w ogólnodostępnej bazie noclegowej
14	"Rusałka" - Bułgaria	900	w zamkniętej ^{1/} bazie noclegowej
15	Burgas - Bułgaria	19.800	w ogólnodostępnej bazie noclegowej
16	Warna - Bułgaria	18.300	"
17	Tołbuchin - Bułgaria	4.300	"
18	Nicotera - Włochy	15.000	w ogólnodostępnej bazie noclegowej
19	"Helio-Marin"- Francja	1.500	"
20	Port Grimaud - Francja	4.400	w indywidualnej ^{2/} bazie noclegowej
21	Cap d'Agde	30.000	w mieszanej bazie noclegowej
22	Borgo - Korsyka	2.300	w zamkniętej bazie noclegowej
23	Razem wybrzeże Languedoc-Rousillon	1.000.000	w mieszanej bazie noclegowej
24	Razem wybrzeże Aquitaine	600.000	"
25	Palmas del Mar-Puerto-Rico	2.100	w indywidualnej bazie noclegowej
26	"Damp 2000" - NRF	4.500	w ogólnodostępnej i indywidualnej bazie noclegowej
27	"Holm" - NRF	5.500	"
28	"Weissenhauser Strand" - NRF	5.500	"

1	2	3	4
29	"Heiligenhafen" - NRF	3.500	w ogólnodostępnym obiekcie
30	"Burgtiefe" - NRF	3.000	w ogólnodostępnej bazie
31	"Sierksdorf" - NRF	3.500	"
32	"Legoland" - NRF	4.500	
33	Razem wybrzeże bałtyckie - NRF	65.000	w nowozrealizowanej bazie noclegowej
34	Juliusruh - NRD	4.500	w bazie o ograniczonej dostępności
35	Schaabe Nord - NRD	7.200	"
36	Schaabe Sud - NRD	4.500	"
37	Kinderferiendorf am Bodden	3.200	w dziecięcej bazie noclegowej zamkniętej
38	Adler - ZSRR	18.000	w bazie noclegowej
39	"Picunda" - ZSRR	3.000	w otwartej bazie noclegowej
40	Batumi - ZSRR	6.500	w mieszanej bazie noclegowej

Wyjaśnienie:

1. Pod pojęciem "zamkniętej" bazy noclegowej należy rozumieć obiekty wczasów pracowniczych /w krajach socjalistycznych/ i obiekty klubowe /np. "Klub Śródziemnomorski" we Francji/.
2. Pod pojęciem "indywidualnej" bazy noclegowej należy rozumieć rodzinne domki wakacyjne.

Z przytoczonych liczb widać, że w przeciwieństwie do naszej krajowej praktyki /planistycznej - bo realizacja podanych zamierzeń to zagadnienie odrębne/ większość potentatów europejskich w zakresie recepcji nadmorskiego ruchu turystycznego zgoła inaczej rozwija i rozwijać zamierza swoją bazę hotelarską.

Oдноśnie wielkości poszczególnych ośrodków kształtują się zasadniczo cztery grupy:

- małe /w granicach 3 - 5.000 m.n./,
- średnie /około 10.000 m.n./,
- duże /około 20.000 m.n./,
- wielkie /powyżej 25.000 m.n./.

Błędem byłoby wszakże sądzić, że jest to odczyt prawidłowy. Bliższa analiza tabeli, a zwłaszcza relacji przestrzennej wymienionych ośrodków do innych, położonych w pobliżu, wskazuje na coś innego. Mianowicie, np. - Złote Piaski stanowią już obecnie jedynie część większej aglomeracji łączącej się poprzez Družbę z Warną. Dla chwili obecnej zatem, bardziej właściwym jest podawanie łącznej liczby miejsc noclegowych w wymienionym zespole /ok. 55.500 miejsc/. Realizacja programu budowlanego bazy hotelarskiej na północ od Burgas wraz z ośrodkiem Pomorie stworzy aglomerację rzędu 35.000 miejsc. Wybrzeże rumuńskie stanowi de facto od Mamaï na północy poprzez Konstancę, obydwie Eforie, Tuzłę - aż po Mangalię na południu, jedną wielką aglomerację o pojemności 120.000 m.n. Podane osobno ośrodki nadbałtyckie w NRF stanowią de facto jedną wielką aglomerację, położoną częściowo nad Zatoką Meklemburską, częściowo nad Zatoką Kilońską, na przestrzeni ok. 60 km. Przytoczone z terenu NRD dane należy zsumować z uwagi na bezpośrednie przestrzenne związki podanych ośrodków /łącznie rejon Schaabe ok. 20.000 m.n./. Ośrodek Adler /ZSRR/ należy widzieć jako część aglomeracji hotelarskiej Soczi /około 80.000 m.n./. To samo co wyżej powiedzieć można i o włoskim rejonie Nicotera, francuskim Languedoc-Rousillon, czy hiszpańskim Costa Brava.

Reasumując - za ogólnoeuropejską tendencją uznać można tworzenie wielkich, kilkudziesięciotysięcznych aglomeracji nadmorskich, których dalsze przekształcenia dążyć będą w kierunku wzajemnego łączenia się dotychczasowych aglomeracji narodowych /np. Costa Brava i rejon Languedoc-Rousillon, aglomeracja rumuńska z północną aglomeracją bułgarską regionu Kaliakra/. Dodatkowo za poczynionymi stwierdzeniami przemawia fakt, że zakładana wcześniej w planie regionalnym pojemność 136 km długości wybrzeża Languedoc-Rousillon określona ilością 600-800 tys.

m.n. już obecnie wynosi około 1.000.000 miejsc^{1/}. Wniosek stąd , że pod naporem potrzeb inwestycyjnych padają wcześniej poczynione ustalenia i dalej, że drogą nowych rozwiązań są wielkie prace inżynierskie - zarówno korygujące sam przebieg linii wybrzeża, jak i uzdatniające tereny dla potrzeb budowlanych i rekreacyjnych /sztucznie utworzone plaże, porty, wyspy/. W efekcie końcowym uzyskuje się teren o zupełnie innych wartościach i tym samym innej chłonności ruchu turystycznego niż pierwotnie.

W interesującej kwestii wielkości modularnej, stwierdzić należy brak celowości jej poszukiwania z uwagi na wykazany trend aglomeracyjny.

2. Rodzajowy zestaw świadczeń - warianty modeli programowych

Drugim, równie ważnym problemem co wielkość ośrodka /inaczej pojemność - identyfikowana z maksymalną równoczesną ilością świadczeń noclegu/ jest zagadnienie standardu ośrodka, przez który rozumieć należy rodzaj i jakość zespołu świadczeń usługowych oferowanych konsumentowi /wczasowiczowi/.

Krajowa literatura przedmiotu wyróżnia następujące rodzaje usług, z których korzysta wczasowicz /turysta/:

1. usługi komunikacyjne,
2. " noclegowe,
3. " gastronomiczne,
4. " handlowe,
5. " rzemieślnicze,
6. " pamiątkarskie,
7. " informacyjne,
8. " kulturalno-rozrywkowe,

1/ Aménagement Régional "Technique et Architecture" 290/72
oraz Projet d'Aménagement Touristique du Littoral Languedoc-
Rousillon, France . "L'Architecture d'aujourd'hui" 112/64.

9. usługi profilaktyczno-lecznicze

10. " rekreacyjne^{1/}.

Słuszność wyróżnienia usług pamiątkarskich w podanym zestawieniu budzi wątpliwości. Chodzi tu raczej o artykuły pamiątkarskie, których sprzedaż stanowi usługę handlową, lub usługi fotograficzne zaliczane do grupy rzemieślniczych. Z pozostałych nie wszystkie są jednakowego dla turysty znaczenia. Dla wczasowicza którego pobyt w rejonie nadmorskim, trwa dłuższy okres czasu /na ogół 15 - 30 dni/, podstawowymi usługami poza noclegowymi i gastronomicznymi są:

- usługi rekreacyjno - sportowe,
- " kulturalno - rozrywkowe,
- " profilaktyczno - lecznicze.

Ponieważ usługi noclegowo-żywieniowe, jako każdorazowo występujące, nie mogą stanowić wyróżnienia, dopiero rodzaj i ilość występujących usług dodatkowych może stanowić podstawę do dalszego podziału rodzajowego ośrodków nadmorskich. Biorąc zatem za podstawę dalszego podziału wymienione rodzaje usług, wyodrębnić można:

- ośrodki rekreacyjno - sportowe,
- " rekreacyjno - rozrywkowe,
- " rekreacyjno - lecznicze.

Propozycja powyższego podziału ma na celu wyprofilowanie ośrodków wg wiodącej funkcji usługowej /celu dla którego wyjazd podjęto/. Wymieniona specjalizacja powinna podnieść standard usług poprzez eliminację szkodliwych zakłóceń wewnętrznych /np. kolizji między usługami leczniczymi a rozrywkowymi/^{2/}. Pomimo zarysowanego kierunku postępowania nie należy unikać w uzasadnionych

1/ Wg J. Wolskiego: Turystyka zdrowotna a uzdrowiska europejskich krajów socjalistycznych. "Problemy uzdrowiskowe" zeszyt 5 /53/, Warszawa 1970.

2/ Wypada w tym miejscu wyjaśnić, że specjalizacja nie jest równoznaczna z eliminacją usług pozostałych. Będą one także występowały /np. rekreacyjne występują we wszystkich rodzajach ośrodków/ tyle, że jako wtórne bądź trzeciorzędne /co do ilości oraz co do rodzaju i jakości/.

wypadkach ośrodków o funkcji mieszanej.

- Ośrodki rekreacyjno - sportowe

Na terenie kraju znany jest na ogół jeden model, który stanowi aglomeracja domów wczasowych. Model świadczonych usług ogranicza się de facto do noclegowo-żywnieniowych i najprostszych rekreacyjnych /kąpiele morskie i plażowanie/. Zakres i jakość świadczeń uwarunkowane są możliwościami finansowymi konsumenta, stąd przy dotychczasowym socjalnym charakterze wczasów wymienione wyżej ograniczenia. Podnoszenie się stopy życiowej będzie wpływało niewątpliwie na zmiany w proporcji świadczeń na rzecz wczasów - ze strony państwa i ze strony obywatela. Zwiększanie się odpłatności uzasadnia zwiększanie zakresu oferowanych wczasowiczom usług, w tym i rekreacyjno-sportowych /żeglarstwo, jachting morski, hippika, golf, tenis itp./. Różnicować się w związku z tym powinien także i standard świadczeń, w tym także podstawowych: noclegowo-żywnieniowych.

Biorąc obydwie stwierdzenia pod uwagę oraz opierając się na wypracowanych w światowej praktyce inwestycyjnej wzorach rozwiązań organizacyjnych, można zaproponować następujące modele programowe /kolejno od najwyższego do najniższego standardu/:

1. wioski żeglarskie stanowiące aglomeracje indywidualnych domków wypoczynkowych /nie tyle prywatnych co dzierżawionych bądź wynajmowanych/, przy czym domek byłby zawsze bezpośrednio związany z akwenem,
2. jak wyżej - stanowiące aglomeracje budynków zgrupowanych przy wspólnych urządzeniach portowych, zaopatrzonych ponadto w tereny zielone do uprawiania różnorodnych gier, zabaw i sportów /rozwiązanie zalecane głównie dla organizacji klubowych, stowarzyszeń fachowych itp./,
3. nadmorskie osiedla wczasowe, stanowiące aglomeracje hoteli i domów wczasowych. Wspólne ujęcie hoteli i domów wczasowych wynika z postawionej wcześniej tezy o konieczności zacierania różnic drogą podnoszenia standardu usług w domach. Standard świadczeń określa sposób zainwestowania w formie wolnostojących, wielokondygnacyjnych obiektów mieszkalnych, usytuowanych w zieleni, z łatwym dojściem pieszym do plaży miejskiej i u-

rządzeń portu jachtowego, z zabezpieczeniem możliwości korzystania ze wspólnych terenów rekreacji ruchowej /gry, zabawy/. Wypada wyjaśnić skąd bierze się odwrócenie utartych schematów klasyfikowania /hotel - standard najwyższy, indywidualny domek wypoczynkowy - standard najniższy/.

Wyczerpywanie się nieodnawialnych zasobów przyrody, do których należy wybrzeże morskie, powodować musi w konsekwencji stałą intensyfikację zagospodarowania, preferowanie form budowlanych zwartych, wielokondygnacyjnych. Stąd intensywność zainwestowania powinna stać się już obecnie zasadniczym kryterium standardu usługi wczasowej - im wyższy wskaźnik powierzchni terenu przypadający na wczasowicza tym wyższy standard i odwrotnie^{1/}. W przypadku realizacji przymorskich najwyższy standard powinien wynikać dodatkowo z możliwości bezpośredniego dostępu do akwenu morskiego. O słuszności powyższego sposobu rozumowania świadczy fakt ponoszenia niewspółmiernie dużych opłat za pobyt w wioskach żeglarskich na zachodzie Europy, np. dzierżawa "domku rybackiego" w Port Grimaud we Francji w miesiącu sierpniu wynosi 3.850 DM /650 £/, cena kupna takiego domku 400.000 DM /70.000 £/^{2/}. Wprowadzenie podobnej praktyki wyeliminuje też automatycznie obecne "bieda - budownictwo" w postaci wycofanych z użytkowania wagonów, zdezelowanych kiosków itd., okupujących i dewastujących unikalne niejednokrotnie tereny przymorza.

- Ośrodki rozrywkowe

W przeciwieństwie do omówionych poprzednio, trudno ośrodki rozrywkowe wtórnie podzielić na rodzaje. Wyróżniające tę grupę ośrodków usługi - poza rekreacyjnymi, typu kąpiele morskie i plażowanie - są następujące /kolejność wymieniania nie świadczy o preferencji/:

- dancingi, dyskoteki dla młodzieży, spektakle teatralne, rewiole, kabaretowe, seanse filmowe, występy cyrkowe, orkiestr

1/ Stwierdzenie powyższe odnieść można także do innych niż nadmorskie urządzeń wczasowych.

2/ Wg Die Ferienmaschinen /"DB" 9/73/, - dla porównania cena 1 apartamentu w obiekcie wielokondygnacyjnym w "Damp 2000" wynosi ok. 75.000 DM - wg Petera M. Bode: Urlaubssilos verdrängen die Landschaft /"Architektur + Wohnwelt" 5/73/.

jazzowych, występy artystyczne, rewie mody, kiermasze książek i dzieł sztuki, imprezy sportowe, gry hazardowe itd.

Opisany model zestawu usług to raczej tradycyjny model "kurortu" nadmorskiego rodem z XIX w., wzbogacony jedynie o niektóre współczesne formy rozrywki. Na naszym terenie przykład - niemal klasyczny - stanowi Sopot. Wydaje się, że i w przyszłości takie rozwiązanie zostanie zaakceptowane przez niektórych czasowiczów. Sposób zainwestowania ośrodka rozrywkowego typowo miejski - w indywidualne obiekty hotelowe o dużej pojemności i zróżnicowanym standardzie. Uzupełnieniem wymienionej bazy powinny być domy wycieczkowe, motele miejskie i kwatery prywatne.

- Ośrodki profilaktyczno-lecznicze

Na wstępie wyjaśnić wypada, że nie chodzi tu o sensu stricto ośrodki uzdrowiskowe, te bowiem, mimo wielu cech pokrewnych, trudno byłoby zakwalifikować do ośrodków czasowych. Ośrodki o których mowa przyjmowałyby czasowiczów, którzy, cierpiąc na określone dolegliwości, chcieliby w okresie swego urlopu skorzystać z określonych zabiegów leczniczych. Zatem w programie przewidywanych świadczeń należałoby uwzględnić stałą opiekę lekarską i możliwość korzystania z zakładów przyrodoleczniczych, pijalni wód itp.

W odniesieniu do wszystkich wyróżnionych typów nadmorskich ośrodków wypoczynkowych poczynić można stwierdzenie, że o ich typie przesądza położenie w pasie nadmorskim, przy czym w odniesieniu do grupy pierwszej zasadniczą rolę odgrywać będą: dogodność wybrzeża do zakładania portów jachtowych i przystani żeglarskich oraz terenów zielonych do uprawiania gier i sportów; w odniesieniu do grupy drugiej - bliskość wielkich aglomeracji miejsko-portowych, dogodność połączeń komunikacyjnych; w stosunku do grupy trzeciej - warunki bioklimatyczne, występowanie źródeł, bliskość

istniejących zakładów przyrodoleczniczych^{1/}. W dalszych zatem rozważaniach w zakresie układu przestrzennego można wymienione ośrodki rozrywkowe i lecznicze pominąć jako formy o funkcjach mieszanych, gdzie rola usług czasowych nie musi być najważniejsza.

1/ Roboczy zespół ekspertów powołany zarządzeniem Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w zjednoczeniu "Uzdrowiska Polskie", wyodrębnił w ramach tej grupy następujące miejscowości: Swinoujście, Kamień Pomorski, Kołobrzeg, Międzyzdroje /uzdrowiska istniejące/, Wiszę, Międzywodzie, Dziwnówek, Rewal, Niechorze, Mrzeżyno, Ustronie, Mielno, Ustkę, Białogórę, Łebę, Jastrzębią Górę, Juratę, Sopot, Stegnę, Kąty Rybackie, Krynice /uzdrowiska potencjalne/ - wg K. Wysockiej i S. Ziemołoczyńskiego: Planowanie przestrzenne uzdrowisk w świetle zjawisk i tendencji urbanistycznych w Polsce. "Problemy Uzdrowiskowe" 6/60-1971.

PROBLEMY UKŁADU PRZESTRZENNEGO INFRASTRUKTURY
TURYSTYCZNEJ W MAKROREGIONIE NADMORSKIM

1. Regionalny układ komunikacyjny - tendencje dotychczasowe
i propozycje nowego sposobu kształtowania.

W układzie zagospodarowania przestrzennego czy to w skali regionu, rejonu turystycznego, czy też w skali jednostki czasowej, zasadnicze znaczenie ma sposób rozwiązania układu komunikacyjnego. W propozycjach odnośnie kompleksowego zagospodarowania naszego wybrzeża niebagatelne znaczenie ma sugestia wprzęgnięcia do tego układu linii kolejowej o przebiegu stycznym do linii wybrzeża^{1/}. Odnośnie układu drogowego sugeruje się realizację "szlaku turystycznego"^{2/} o przebiegu wzdłuż całego wybrzeża morskiego - od Świnoujścia do półwyspu Heińskiego - długości 375 km /z tego 2/3 do modernizacji lub budowy/. Droga ta wg założeń umożliwiłaby bezpośrednie połączenie ośrodków wypoczynkowych, miast nadmorskich /portowych/ i parków narodowych /Wolińskiego, Słowińskiego/ /patrz rys. nr 2/.

Przedstawiona koncepcja pochodzi sprzed paru lat /1968 r./ , ale ponieważ stale na nowo odżywa - warto poświęcić jej nieco uwagi, zwłaszcza że założenia, które prezentuje, nie są bezdyskusyjne.

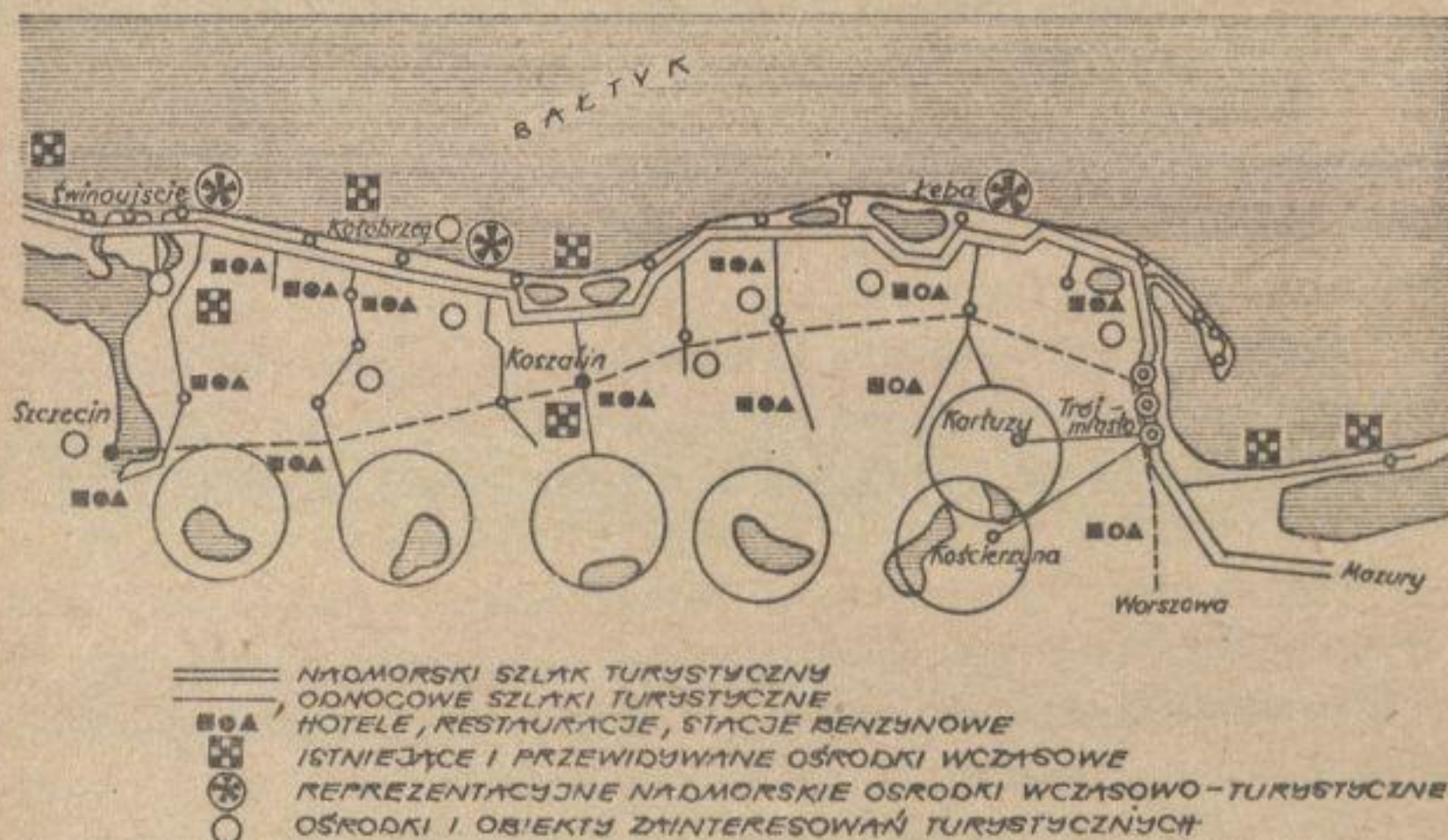
Największe zastrzeżenia budzi propozycja realizacji linii kolejowej typu "Aerotrain" pomiędzy Świnoujściem a Władysławowem oraz typu "Alweg" pomiędzy Władysławowem a Stegną. Uzasadnienia dla wymienionych inwestycji szukano w "udostępnieniu i uatrakcyjnieniu" pasa nadmorskiego, nadając wymienionym zamierzeniom realizacyjnym rolę analogiczną do tych, jakie spełniają kolejki

1/ K.Biszewski: Fragment wielkiej koncepcji. ZPPT 7/68.

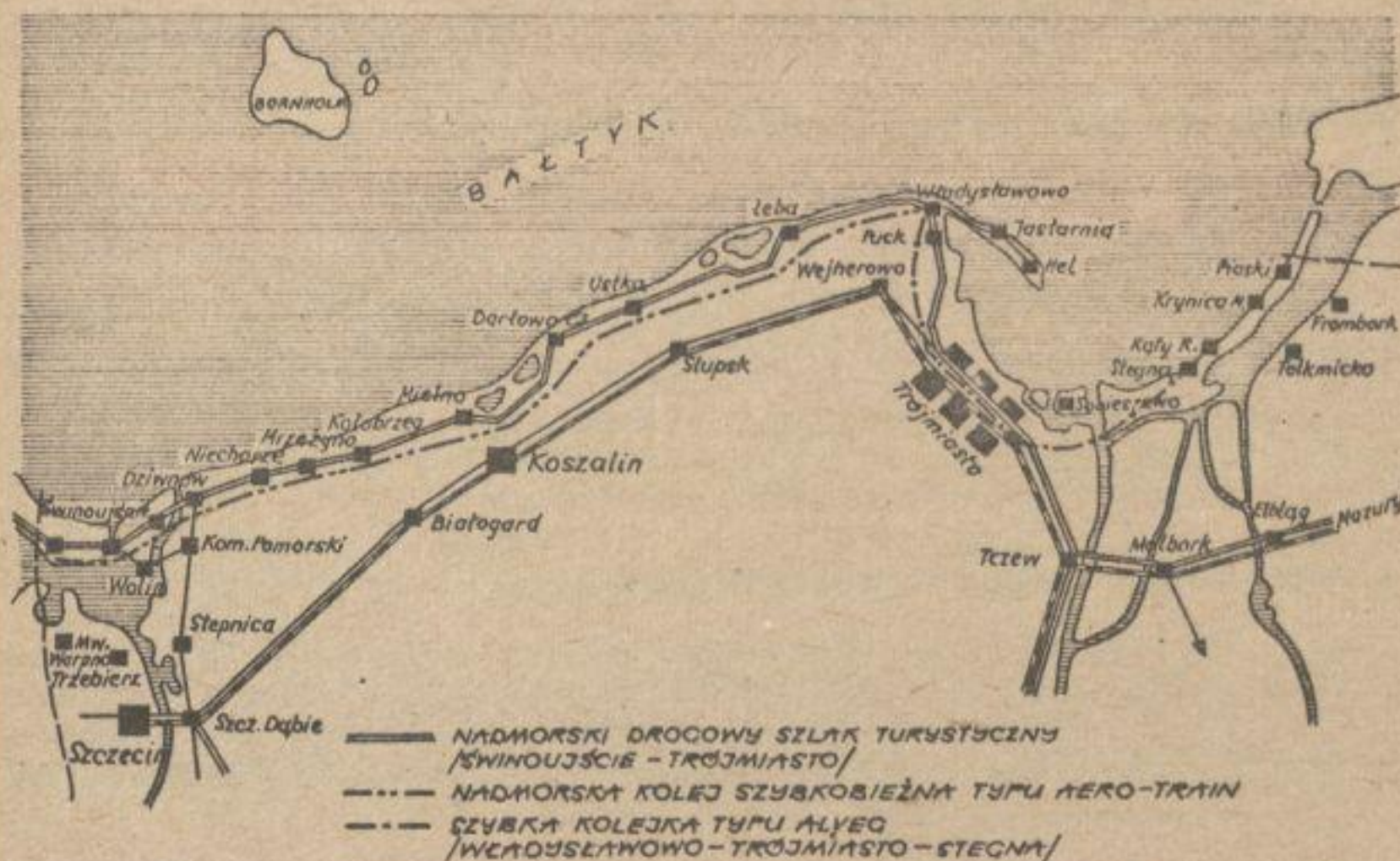
2/ "Szlak turystyczny" - droga o znaczeniu ogólnie gospodarczym na której odbywa się ruch turystyczny pomiędzy poszczególnymi, atrakcyjnymi turystycznie obiektami.- K.Fiedorowicz: Polskie drogi turystyczne."Zeszyty Problemowe Przeglądu Technicznego" nr 3/4 1970

SCHEMATY ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO WYBRZEŻA

SCHEMAT UKŁADU SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH W PASIE NADMORSKIM

SCHEMAT UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO W PASIE NADMORSKIM

linowe w górach. Porównanie nie wydaje się trafne - kolejki w górach służą zasadniczo jednemu celowi - transportowi ludzi wraz z ich sprzętem turystyczno-sportowym do miejsca, które zapewnia im możliwość uprawiania określonej dyscypliny turystyczno-sportowej /narciarstwo, taternictwo/ oraz rekreację na wolnym powietrzu /w tym atrakcje widokowe, niespotykane w innych warunkach/. Jakiemu to transportowi miałyby służyć kolej przebiegająca poprzez zabudowane tereny ośrodków wypoczynkowych, o pobytowym przecież charakterze? Jakie atrakcje widokowe miałyby ofiarować w warunkach płaskiego wybrzeża, najczęściej odizolowanego od morza pasem zadrzewionych wydm? Jeżeli natomiast przyjęłoby się założenie, że jazda koleją stanowi dodatkową atrakcję - to wydaje się, że bardziej atrakcyjną będzie w najbliższej przyszłości jazda starą parową kolejką dojazdową niż "Aerotrainem". Realizacja kolei "Alweg" w kierunku na Stegnę - w kontekście budowy wielkiego kompleksu portowo-przemysłowego /"Portu Północnego"/ automatycznie traci rację bytu z uwagi na fakt, że celom większego transportu ludzkiego służyć nie może, a turystycznego nie będzie^{1/}.

To samo do pewnego stopnia powiedzieć można także o układzie drogowym, którego racji istnienia wprowadzić negować nie można, ale którego układ, a zwłaszcza gradację ważności poszczególnych szlaków, powinno się skorygować. Zanim autor wysunie własne propozycje w podanym wyżej zakresie - parę słów o tym, jak rozwiązuje się zbliżone tematycznie zagadnienie w innych krajach europejskich, o rozbudowanych funkcjach wczasów nadmorskich.

We Francji, gdzie plany regionalne zagospodarowania turystycznego wybrzeży znajdują szybką i pełną realizację, zasadniczy układ drogowy w pasie nadmorskim podzielić można na:

1. drogi dalekobieżnego ruchu ekspresowego /autostrady/, o szybkości powyżej 100 km/godz.,
2. drogi lokalnego ruchu szybkiego do 100 km/godz.,
3. drogi turystyczne - szybkie,

^{1/} Realizacje wymienionych bądź zbliżonych typów kolei - nie wyszły jak dotąd mimo upływu czasu, poza zakres rozwiązań doświadczalnych, prototypowych.

4. drogi dojazdowe,

5. drogi turystyczno - spacerowe /patrz rys. nr 3/^{1/}.

Pierwsze stanowią pod względem funkcjonalnym odpowiednik naszej trasy 52 Szczecin - Wejherowo, z tą wszakże różnicą, że prowadzą wyłącznie ruch tranzytowy oraz że ich położenie względem linii wybrzeża jest znacznie bliższe, i wynosi średnio około 10 - 15 km. Drugie z wymienionych stanowią odgałęzienia pierwszych, prowadzone krótkimi odcinkami równoległymi do brzegu morskiego, bądź rzadziej pod kątem prostym do wybrzeża. W pobliżu aglomeracji ośrodków wypoczynkowych przechodzą w krótkie odcinki dróg gromadzących wyłącznie zmotoryzowany ruch turystyczny, aby z kolei na terenach zabudowanych przybierać charakter dróg dojazdowych do miejsc parkowania. Ostatnie, t.j. drogi spacerowe, stanowią układ odrębny, nie łączący się nigdzie z wymienionymi uprzednio trasami, o krajobrazowym, uwzględniającym walory widokowe przebiegu, o znikomej prędkości i z licznymi punktami zatrzymania.

Mniej rozbudowany, lecz wysoce zbliżony system komunikacyjny realizują u siebie Włosi na nowozaainwestowywanych odcinkach wybrzeża. Przykład takich rozwiązań może stanowić plan zagospodarowania przestrzennego regionu Nicotera /Kalabria/^{2/}. W rozwiązaniu tym wyróżnić można:

1. drogi dalekobieżne ruchu szybkiego, które jedynie w rejonach większego nasilenia budownictwa turystycznego /wzmoczonego ruchu zmotoryzowanego/ przybierają charakter autostrad. Stanowią zatem do pewnego stopnia odpowiednik dwu pierwszych klas z systemu francuskiego;

2. drogi turystyczne - szybkie,

3. drogi dojazdowe do miejsc parkowania.

Brak dróg spacerowych /ich realizację uniemożliwia konfiguracja terenu/. Schemat układu pokazano na rys. nr 4.

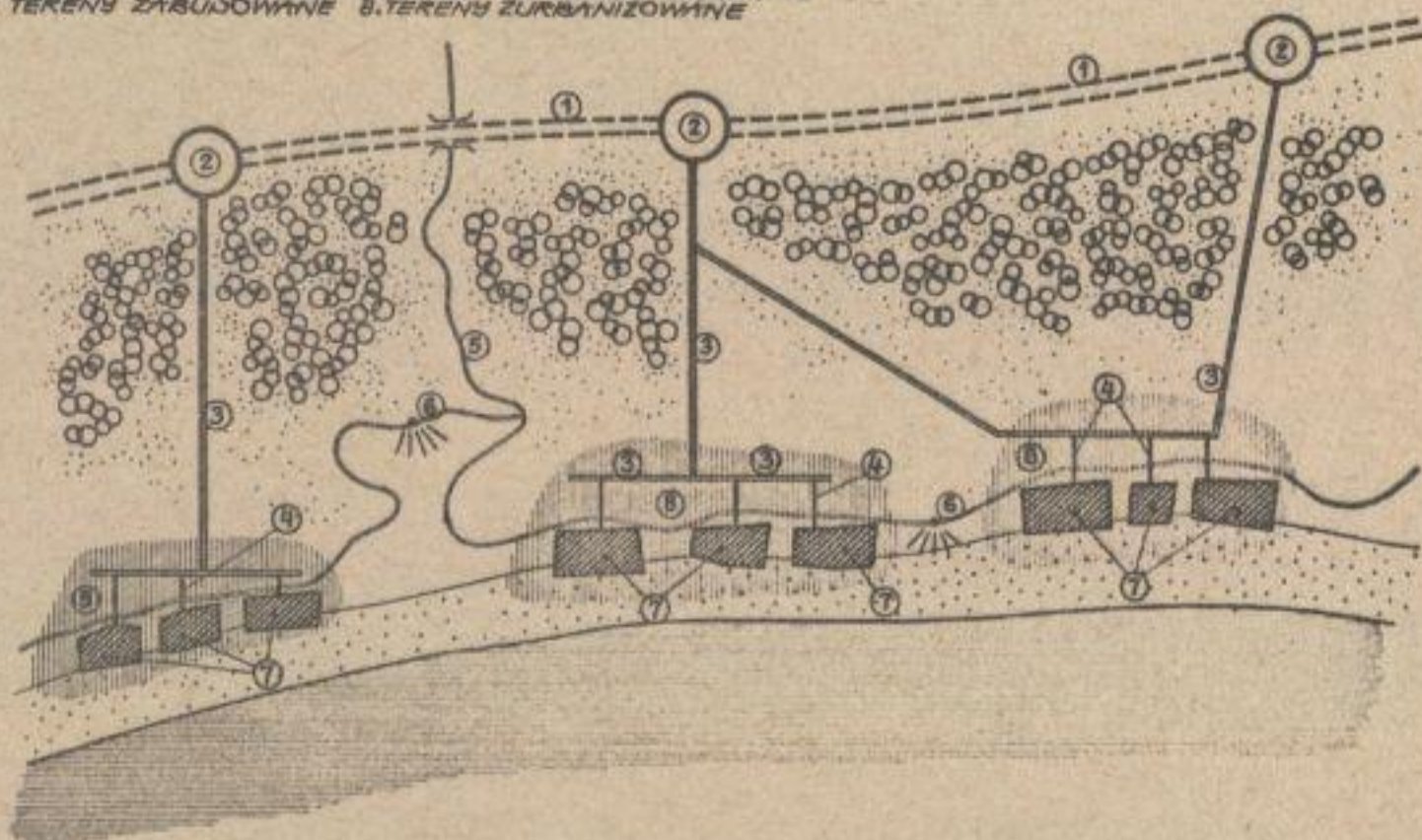
1/ Projet d'aménagement touristique du littoral Languedoc-Roussillon, France. "L'Architecture d'aujourd'hui" 112/1964.

2/ Projet d'aménagement touristique de la Calabre, région de Nicotera - "L'Architecture d'aujourd'hui" - 182/72.

SCHEMAT ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NADMORSKIEGO REJONU WCZASOWEGO /FRANCJA/

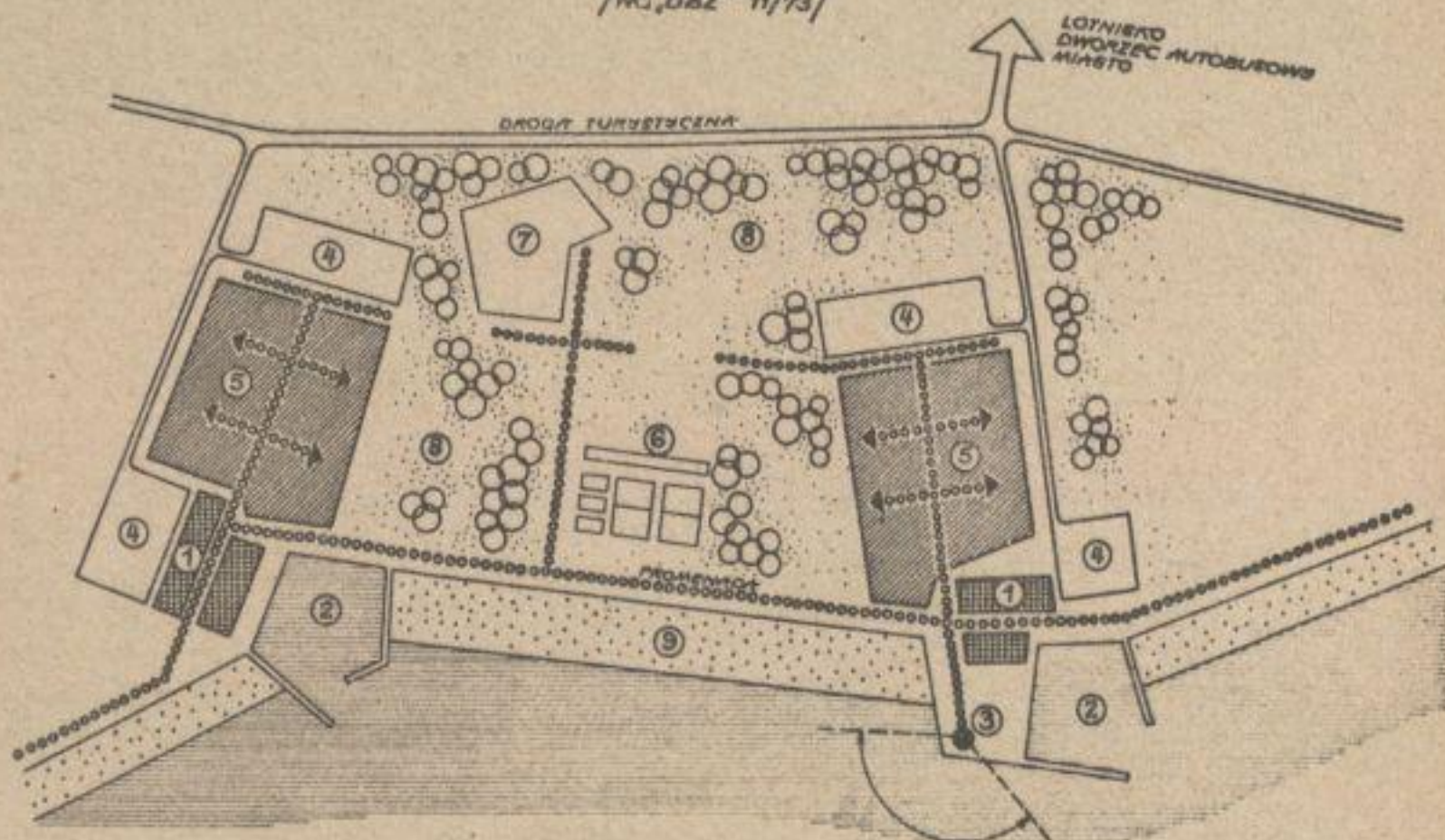
/WG. L'ARCHITECTURE D'AUJOURD'HUI * 112/1964/

1. DROGI DALEKOBIEŻNEGO RUCHU KESPREWOWEGO /AUTOSTRADY/
O SZYBKOŚCI POWYŻEJ 100 KM/GOZ.
2. DROGI LOKALNEGO RUCHU SZYBKIEGO DO 100 KM/GOZ.
3. DROGI TURYSTYCZNE SZYBKIE 4. DROGI DOJAZDOWE
5. SPACEROWE DROGI TURYSTYCZNE 6. PUNKTY WIDOKOWE
7. TERENY ZABUDOWANE 8. TERENY ZURBANIZOWANE

SCHEMAT PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO „MARINY” /NRF/

/WG. DBZ * 11/73/

1. CENTRUM OGÓLNOUSŁUGOWE 2. PORTY JACHTOWE 3. KAWIARNIA
4. PARKINGI 5. ZESPÓŁ OBIEKTÓW MIESZKALNYCH 6. URZĄDZENIA SPORTOWE
7. URZĄDZENIA GIER I ZABAW NA WOLNYM POWIETRZU 8. REKREACYJNE
TERENY ZIELONE 9. PLAZA NADMORSKA

OPRACOWAŁ:
DR. MGR INŻ. MOR. LECH A. DĄBSKI

WYBRZEŻE NICOTERA /KALABRIA/ REALIZOWANY ZESPÓŁ OŚRODKÓW WYPOCZYNKOWYCH

WG L'ARCHITECTURE D'AUDOUARD HUI NR 162 - 6/7 - 72

WOOD
PLAŻA
TERENY URZĄDZONEJ ZIELENI REKREACYJNEJ
TERENY REALIZOWANEJ ZABUDOWY WYPOCZYNKOWEJ
TERENY STAREJ ZABUDOWY PENSJONATOWEJ
TERENY ZABUDOWY MIESZKALNEJ
DROGI GŁÓWNE
DROGI DOJAZDOWE
TRASY SPACEROWE

WOOD
REGIONY KONCENTRACJI
BUDOWNICTWA WYPOCZYNKOWEGO
AUTOSTRADY
DROGI TURYSTYCZNE
MIASTA ISTNIEJĄCE

WYBRZEŻE LANGUEDOC - ROUSILLON REALIZOWANY ZESPÓŁ OŚRODKÓW WYPOCZYNKOWYCH

WG TECHNIQUE ET ARCHITECTURE 290/72

1. GRANDE MOTTE - CARNON
2. OAP D'ACDE
3. EMBOUCHURE DE L'AUDE
4. GRUISSAN
5. LEUCATE - BARCARES
6. CANET, SAINT CYPRIEN, ARCELES

Z porównania przytoczonych rozwiązań z krajowymi - widać wyraźnie brak wszelkiego podobieństwa.

Rozpatrując kolejno: nie planuje się nigdzie, nawet na terenach nieporównanie bardziej zurbanizowanego wybrzeża, kolejowych połączeń komunikacyjnych /bez względu na sugerowany typ rozwiązania technicznego/. W układach drogowych nie prowadzi się komunikacji dalekobieżnej poprzez ośrodki czasowe, bądź nawet stycznie do nich, a przejście od ruchu ekspresowego do miejsc parkowania odbywa się poprzez formy pośrednie dróg rozprowadzających ruch lokalny do ośrodków czasowych, z wydzielonymi stanowiskami parkowania.

Warto zatem wrócić raz jeszcze do poruszonej na wstępie kwestii układu dróg turystycznych w pasie nadmorskim.

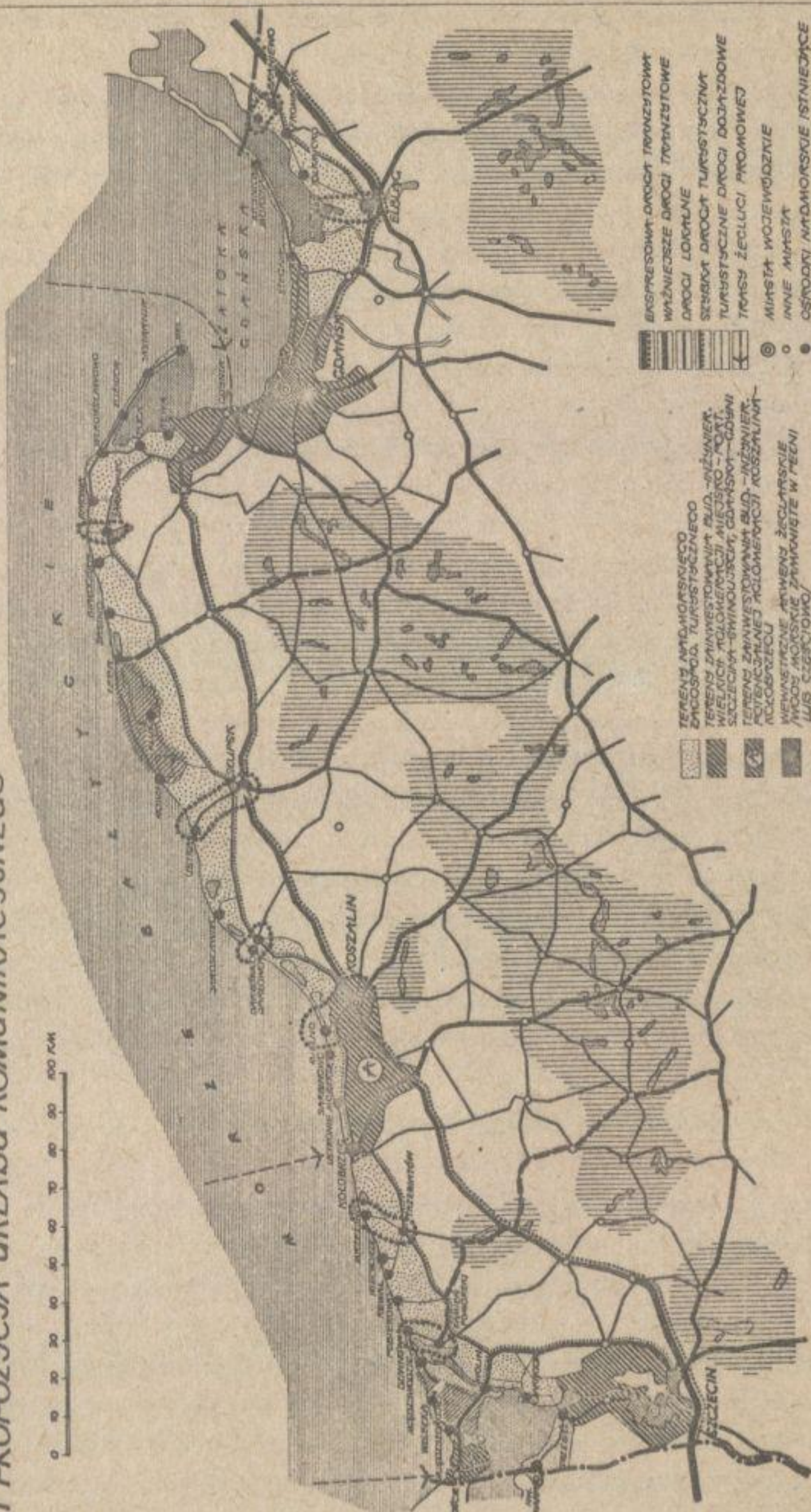
Problem pierwszy - dalekobieżnych dróg ekspresowych. W ich przebiegu względem linii wybrzeża nie widać żadnych analogii. W przypadku regionu Languedoc, ruch dalekobieżny z centralnej i północno-wschodniej Francji /także Szwajcarii, Niemiec i Włoch/ kierując się do Rousillon, bądź dalej do Hiszpanii /np. modnego ostatnio Costa Brava/, musi przebiegać stycznie do brzegu morza. To samo da się powiedzieć o regionie Nicotera. U nas zasadnicze trasy spływu potoków zmotoryzowanego ruchu turystycznego, wychodząc z głębi kraju /południa/ bądź z północy /dwie przeprawy promowe, sugeruje się trzecią w Kołobrzegu/, dochodzą do wybrzeża pod kątem prostym do linii brzegowej. Brak więc uzasadnień do rozbudowywania układów stycznych, a te które są, wystarczą - po niewielkich korektach i uzupełnieniach. Proponowany, skorygowany przebieg drogi turystycznego ruchu szybkiego wyglądałby następująco:

Szczecin - Goleniów, Kamień Pomorski, Trzebiatów, Kołobrzeg, Koszalin, Darłowo, Ustka, Gąbino, Wicko, Krokowa, Puck.

Od podanej trasy ku wybrzeżu powinny prowadzić jedynie lokalne drogi dojazdowe do poszczególnych ośrodków wypoczynkowych. Trasa ta dublowałaby zatem drogę 52 /Goleniów - Koszalin - Słupsk - Wejherowo/, skupiając na sobie, jako położona bliżej wybrzeża, lokalny ruch turystyczny. W ten też sposób wyodrębnia się wyraźnie pas terenu o głębokości średnio 15 - 20 km, który powinien być przedmiotem dalszych szczegółowych /miejscowych/ studiów dla potrzeb budowy nadmorskich ośrodków wypoczynkowych /patrz rys.nr 5/

STREFA NADMORSKA WYODRĘBNIENIE TERENÓW DLA POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO I PROPOZYCJA UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 KM

- TERENY NADMORSKIEGO ZAGOSPOD. TURYSTYCZNEGO
- TERENY ZAPINWESTOWANIAW BUD. - INŻYNIER. WIELKICH AGLOMERACJI MIEJSKO - PORT. SZCZECIN - GWINOUJEC, GOSNISKI - GOSNISKI
- TERENY ZAPINWESTOWANIAW BUD. - INŻYNIER. POTENCJALNEJ AGLOMERACJI KOSZALIN - KOSZALIN
- WIEKISTE TERENY ARWENY ŻELAZNEJ / WOODS / MORSKIE ZAPINWESTOW. I LUB CIEŚCINOWO
- PODZIEMNE TERENY PRZEDWYSTAWIENIA KLUCZU TURYST. - KOSZALIN - WODZINSKIEGO
- TERENY PRZEDWYSTAWIENIA WODZINSKIEGO / SZCZECIN

- WYSPECJALNIZOWANA DROGA TRANZYTOWA
- WAŻNIEJSZE DROGI TRANZYTOWE
- DROGI LOKALNE
- SIATKA DROGI TURYSTYCZNA
- TURYSTYCZNE DROGI DOJAZDOWE
- TRASY ŻEGLUGI PROMOWEJ
- MIASTA WOJEWÓDZKIE
- INNE MIASTA
- OŚRODKI NADMORSKIE ISTNIEJĄCE
- SILNE ZWIĄZKI FUNKCJON. - PRZESTRZ. DZIAŁANIA AGLOMERACYJNE POMIĘDZY OŚRODKAMI NADMORSKIMI I MIASTAMI W GŁĘBI LĄDU

Konsekwencją takiego patrzenia na sprawę układu drogowego i pochodną dyspozycję sposobu użytkowania terenów byłoby także nie podwiązywanie wymienionym ośrodkom nadmorskim rekreacyjnych terenów pojeziernych, lecz odwrotnie, poprzez rozbudowanie szlaków prowadzących z głębi kraju stworzenie na obszarze wymienionych krain sieci ośrodków przechwytyjących zwłaszcza większe, i z czasem niewątpliwie nasilające się fale okresowych ruchów turystycznych krótkoterminowego zatrzymania.

Uwaga końcowa - to spostrzeżenie, że dysponuje się terenami wyraźnie wymiernymi, o ograniczonej powierzchni, których intensywność użytkowania będzie stale wzrastać i gdzie inwestorzy usług rekreacyjnych nie będą jedynymi użytkownikami^{1/}. Wszystko to wymaga przemyślanego i skrupulatnego dysponowania posiadaną powierzchnią, skłania do intensyfikowania budownictwa i szukania nowych, zintegrowanych modeli rozwiązań przestrzennych i organizacyjnych.

2. Intensywność wykorzystania terenu dla potrzeb budownictwa wypoczynkowego - ideowy układ strefowy.

Strukturę przestrzenną rozmieszczenia turystycznego majątku trwałego w makroregionie nadmorskim cechuje wielkie zróżnicowanie. Te dysproporcje zauważalne w skali makro - są jeszcze wyraźniejsze w skali mikro, t.j. w skali poszczególnych gromad; najbardziej wszakże wysoki stopień dysproporcji zainwestowania widoczny jest w wąskim pasie nadmorskim. Wpływ morza jako czynnika lokalizacji ośrodków wypoczynkowych oraz wąski praktycyzm i partykularyzm gestorów dążących do budowy w bezpośrednim sąsiedztwie brzegu - doprowadził do stanu, którego nie można ocenić pochlebnie. Przeprowadzone w tym zakresie szersze badania podają następującą charakterystykę stanu zagospodarowania^{2/}:

1/ Realizacja "Portu Północnego" - to początek całego łańcucha wielkich obiektów przemysłowych bazujących na surowcach doprowadzonych drogą morską, jak np. realizowany zakład petrochemiczny, wymieniana już huta itd.

2/ Dr E. Andrzejewski: Rozwój struktury przestrzenno-funkcjonalnej gospodarki turystycznej makroregionu nadmorskiego - referat na "Symposium Naukowym w 100-lecie Turystyki Polskiej" - Zakopane - październik 1973 r.

Tabela 5

Stan zagospodarowania pasa nadmorskiego
wg wartości rozmieszczenia majątku trwałego
/dane za rok 1972/

Lp	Pas- odległość od brzegu	Miejsc noclegowych ogółem	Wartość w mld. zł ogółem
1	2	3	4
1.	pas terenu 0 - 500 m	66.150	1.719
2.	pas terenu 500 - 1000 m	41.400	1.076
3.	pas terenu 1000 - 2000 m	23.400	0.628
4.	pas terenu powyżej 2000 m	6.900	0.196

Wyprowadzone tą drogą wnioski potwierdzają wcześniejsze stwierdzenia autora co do nieuchronności wytworzenia się układu pasmowego oraz powstania wielu zespołów czasowych o miejskim sposobie zainwestowania budowlanego /co do chłonności terenu/.

Innym, ubocznym niejako spostrzeżeniem jest fakt, że takie jak wyżej nagromadzenie majątku trwałego w bezpośrednim pobliżu brzegu to nie co innego, jak stworzenie wyraźnej przegrody pionowej, odcinającej teren w głębi lądu od korzystnego wpływu morza. To także wyraźne zmniejszenie powierzchni otwartej, rekreacyjnej, w pasie najkorzystniejszego mikroklimatu, a ponadto - zanieczyszczenia pyłowe i gazowe powietrza /indywidualne kotłownie obiektów czasowych i gospodarstwa domowe użytkujące głównie węgiel o dużej zawartości siarki/, zanieczyszczenie wód morskich służących kąpielom /ścieki na ogół oczyszczają się jedynie mechanicznie i odprowadza do morza na odległość nie większą niż 100 m od brzegu/ oraz zakłócenia wywołane hałasem /zwłaszcza przez środki komunikacji kołowej/.

Wszystkie wymienione wyżej uciążliwości są w jakiejś mierze do wyeliminowania, a przynajmniej ich negatywne oddziaływanie na czasowiczą może być znacznie zmniejszone na drodze odpowiedniego ukształtowania przestrzennego infrastruktury turystycznej. Poniżej proponuje się następujący ideowy układ strefowy zainwestowania wycinka pasa nadmorskiego:

- Strefa I /0 - 500 m od brzegu morza/

Użytkowanie rekreacyjne bez trwałej bazy zakwaterowania, wczasowiczów. Szczegółowiej rzecz ujmując, powinny to być nadmorskie plaże piaszczyste, wydmy z zielenią izolacyjną /niską i trawiastą, plaże piaszczyste sztuczne ze zbiornikami wody morskiej podgrzewanej, plaże trawiaste i zielen parkowa z obiektami do sportów i gier na wolnym powietrzu. Nadto obiekty gastronomiczne i niektóre rozrywkowe /letnie teatry, muszle koncertowe itp./.

- Strefa II /500 - 1000 m od brzegu morza/

Użytkowanie pod zabudowę wypoczynkową - niską, ekstensywną, o najwyższym standardzie /indywidualne domki wypoczynkowe, w sprzyjających warunkach fizjograficznych, tzw. "rybackie"/. Obiekty na wyodrębnionych parcelach, w zieleni, dojazdy samochodami do poszczególnych parcel. Nadto skwery i obiekty handlu detalicznego. W przypadku wiosek żeglarskich - także obiekty służące żegludze.

- Strefa III /1000 - 2000 m od brzegu morza/

Użytkowanie pod zabudowę wypoczynkową średniej wysokości /średniej intensywności/ i średniego standardu. Obiekty 3 - 4 kondygnacyjne w zieleni na wyodrębnionych parcelach. Parkingi dla samochodów gości w obrębie poszczególnych parcel.

- Strefa IV /2000 - 5000 m od brzegu morza/

Użytkowanie pod zabudowę wypoczynkową - wysoką o dużej intensywności i niższym standardzie. Obiekty o wysokości 5 - 10 kondygnacji bez wyodrębnionych parcel. Wyposażenie we wspólne obiekty usługowe /forma zespołów ogólnousługowych kojarzących obiekty handlu detalicznego, gastronomii, rzemiosła usługowego, kultury, rozrywki i rekreacji/, wspólne parkingi /zbiorowe, strzeżone i niestrzeżone/.

- Strefa V /5000 - 10.000 m od brzegu morza/

Użytkowanie na cele zieleni leśnej, rekreacyjnej /lasoparki/, z punktowo rozmieszczonymi terenami obozowisk /campingi, biwaki harcerskie itp./. W tej strefie znajdować się także powinny obiekty inżynierskie zasilaające kompleksy zabudowy czasowej /kotłownie centralnego ogrzewania, ujęcia wód, oczyszczalnie ścieków, rozdzielnie energetyczne, bazy budowlane, zespoły magazynowe, stacje

obsługi pojazdów mechanicznych/. Odrzućnie /średnio 10.000 m o brzegu/ przebiegać powinna trasa komunikacji kołowej, zbierając ruch lokalny z poszczególnych arterii dojazdowych /doprowadzających/ do terenów parkowania wewnątrz zabudowy hotelarskiej /zgodnie z poprzednimi sugestiami w tym zakresie/. Tym samym arteria ta stanowić powinna zewnętrzną granicę terenów potencjalnego zainteresowania gestorów wczasowych w pasie nadmorskim /pokrywa się to na ogół z zasięgiem mikroklimatu morskiego/. Tereny położone dalej w głębi lądu stanowić powinny /zgodnie z propozycją makroplanu/^{1/} strefę intensywnej gospodarki rolnej, pracującej w dużej mierze na rzecz odbiorcy wczasowego.

Kończąc rozważania w przedmiocie proponowanego układu strefowego - jeszcze raz zwraca się uwagę na fakt, że jest to sugestia układu ideowego, oderwanego niejako od realiów ukształtowania fizjograficznego i istniejącego zagospodarowania, stąd może być uważana jedynie za ogólną wytyczną w polityce inwestycyjnej. Ważnym i godnym szczególnego podkreślenia w sensie merytorycznym jest natomiast odwrócenie dotychczasowej zasady zabudowywania w sposób najbardziej intensywny terenów w bezpośrednim sąsiedztwie plaży nadmorskiej. Odsunięcie zabudowy i jej intensyfikacja w miarę posuwania się w głąb lądu pozwala na znaczne zwiększenie pojemności turystycznej całego pasa nadmorskiego. Optymalizuje niejako możliwości wykorzystania terenów w zasięgu mikroklimatu morskiego. Odrzucenie dotychczasowej praktyki inwestycyjnej stwarza z inżynierskiego punktu widzenia możliwości korzystnego układu sieci zasilających /energetycznych, wodociągowo-kanalizacyjnych/, chroni człowieka przed negatywami intensywnego zainwestowania, umożliwiając mu nie zakłócony wypoczynek na plaży i kąpiel w morzu /ścieki wykorzystane gospodarczo w rolnictwie - to brak zanieczyszczeń wody morskiej, dymy z kotłowni unoszone wiatrem od morza w głąb lądu nie szkodzą wczasowiczom, zatrzymanie wcześniej na parkingach zbiorowych większej części środków komunikacji kołowej pozwala nie zakłócać hałasem pobytu w strefie plażowej/. Podsumowując, można powiedzieć że to, co stwierdzono wyżej, jest niejako konsekwencją stosowania zasady, że o wysokości standardu w budownictwie wczasowym nadmorskim decydują

1/ Porównaj - "Życie gospodarcze" nr 48/1159/ z 2.XII.1973r.

głównej mierze dwa czynniki:

- odległość od brzegu morza,
- intensywność zainwestowania budowlanego /t.j. powierzchnia terenu w m^2 przypadająca na jednego wczasowicza/.

Pierwszy z czynników został już określony; pozostaje wskazać choćby orientacyjne wielkości wskaźnikowe, charakteryzujące czynnik drugi.

3. Próba ustalenia wskaźnika gęstości zabudowy w zależności od sposobu zainwestowania budowlanego

W przeciwieństwie do prowadzonych od lat badań i studiów nad wskaźnikami gęstości zabudowy dla terenów np. budownictwa mieszkaniowego, brak jak dotąd szerszych badań, a stąd i wyników, w zakresie poruszonego problemu intensywności zabudowy dla terenów jednolicie zainwestowanych budownictwem wypoczynkowym /hotelarskim/.

Poszukiwania potrzebnych wartości wskaźnikowych można prowadzić na drodze badania rozwiązań modelowych /ideowych/ bądź na drodze badania rozwiązań już zrealizowanych. Druga droga wydaje się korzystniejsza, operuje bowiem materiałem sprawdzonym w eksploatacji. Stąd też do dalszych studiów wyselekcjonowano szeregi przykładów uznanych za wartościowe, reprezentatywne dla różnych sposobów zainwestowania budowlanego ośrodków. Większość z nich dobrano z terenów krajów socjalistycznych, z przyczyny braku działania elementu renty gruntowej, co w efekcie pozwala na poprawniejsze pod względem gęstości kształtowanie układów przestrzennych. Wyniki badań obrazują tabele nr 6 i 7.

Uzyskane dane, z których część przytoczono w tabelach nr 6 i 7, prowadzą do szeregu ciekawych spostrzeżeń. Najbardziej zaskakującym jest fakt, że ekstensywny sposób zabudowy indywidualnej, w przypadku, gdy ma się do czynienia z obiektami tzw. "domków rybackich" /szeregowe, dwukondygnacyjne/, daje największą oszczędność terenu. Wskaźniki powierzchni terenu ogółem na 1 wczasowicza są tu równe, bądź nawet korzystniejsze niż w wielkich, indywidualnie lokalizowanych obiektach wczasowych, a o wiele lepsze niż w dużych aglomeracjach tychże obiektów. Płyńie stąd wniosek, iż formy tej zabudowy nie należy zaniedbywać tak-

Charakterystyczne dane wybranych ośrodków wypoczynkowych na świecie

Lp	Nazwa miejscowości - kraj lokalizacji	Ilość wznowi czw- ność noc legowa/	Sposób zabudowy			Pow. ośrodka ogółem w ha	Pow. wg sposobu użytkowania w ha					Długość linii brze- gowej w km	Długość linii brze- gowej do- stę- pnej w km	Długość linii brze- gowej nie- dostę- pnej w km	U w a c i
			hotele wzno- sowe budow- bloki	bunga- lowy	domki indy- widual- ne		Pow. zabud. obiekty mieszkalne, ogólna- ustługowa i przyjęte	Pow. wyodrębn. zleżeni rekreac. urz. sport- u i ogólna- ustług.	Pow. plań wraz z urządz. kapielew- y i ogólna- ustług.	Pow. base- nów /portów jachto- wych					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1	Złote Piaski Bułgaria	21.000	71	-	-	289	108	142	30	-	4,3	4,3	-	w pow. ogólnej 9 ha zaplecza gospodarczego	
2	Skonieczny Brzeg Bułgaria	20.000	77	38	-	315	143	77	47	-	4	4	-	w pow. ogólnej 43 ha zaplecza gospodarczego	
3	Albena Bułgaria	20.000	17 ^x	15	-	120	74	36	10	-	1,9	1,9	-	-	
4	"Rusalka" Bułgaria	900	-	-	450	19	10,5	7,6	0,9	-	1,65	0,8	0,85	-	
5	"Olimp" Rumunia	3.500	7	-	-	13,2	7,4	4,5	1,3	-	0,5	0,5	-	-	
6	"Neptun" Rumunia	9.000	22	-	47	70,0	50,5	12,0	7,5	-	0,9	0,9	-	-	
7	"Venus" Rumunia	10.000	24	-	200	71,0	48,0	10,0	7,0	-	1,5	1,5	-	w pow. ogólnej 7,0 ha zaplecza gospodarczego	
8	Palmas Del Mar Puerto-Rico	2.100	-	-	300	6,7	3,0	-	-	3,3	1,8	1,8	-	w pow. ogólnej 0,4 ha zaplecza gospodarczego	
9	d'Anglet Francja	1.800	1	-	-	6,7	3,3	1,5	1,9	-	0,5	0,5	-	-	
10	Port Grimaud Francja	4.400	-	-	830	16,3	8,0	0,8	-	7,5	4,0	4,0	-	-	
11	Borgo Korsyka Francja	2.300	-	-	302 ^{xx}	24,0	20,7	-	3,3	-	0,6	0,6	-	-	
12	Ośrodek wczasowy przemysł - rozwią- zanie ideowe ZSRR	1.144	-	22	-	27,0	12,0	9,0	3,5	-	1	1	-	w pow. ogólnej 2,5 ha zaplecza gospodarczego	
13	Schaube - Sd N R D	4.500	6	-	-	137,0	36,0	106,0	15,0	-	3,3	3,3	-	-	
14	"Maritim" N R D	440	1	-	-	2,5	1,2	0,5	0,8	-	0,2	0,2	-	-	

x/ obok o tw. "struktury" - to jest zespoły obiektów
hotelarskich

xx/ + 150 stanowisk dla caravanningu

Wyjaśnienie: Wielkość poszczególnych powierzchni użytkowania uzyskano
w większości przykładów drogą planimetrowania podkładów mapowych.
Ilość obiektów uzyskana wg własnych obliczeń także z podkładów mapo-
wych, pojemność z dokumentacji bibliograficznej wymienionej w większo-
ści w przypisie do tab. nr 4.

Ważniejsze wskaźniki wybranych
ośrodków wypoczynkowych na świecie

Lp	Nazwa ośrodka i lokalizacja	Rodzaj zainwestowania	Pow. ogółem na 1 wczasowicza w m2	Pow. plaży na 1 wczasowicza w m2	Pow. zieleni rekreacyjnej na 1 wczasowicza w m2	Pow. teren. bud. na 1 wczasowicza w m2	Długość linii brzeg. ogółem na 1 wczasow. w mb	Długość linii brzeg. dostępnej na 1 wczasow. w mb	U w a g i
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Złote Piaski Bułgaria	hotele wczasowe	137,6	14,3	67,6	51,4	0,20	0,20	
2.	Słoneczny Brzeg Bułgaria	Hotele wczasowe i bungalowy	157,5	23,5	71,0	54,0	0,20	0,20	
3.	Albena Bułgaria	Struktury wczasowe i bungalowy	60,0	5,0	18,0	37,0	0,10	0,10	
4.	"Rusałka" Bułgaria	domki indywidualne	211,1	10,0	84,4	116,6	1,80	0,90	
5.	"Olimp" Rumunia	hotele wczasowe	37,7	3,7	12,8	21,1	0,14	0,14	fragment większe go założenia przestrzennego
6.	"Neptun" Rumunia	hotele wczasowe i domki	77,7	8,3	13,3	56,1	0,10	0,10	"
7.	"Venus" Rumunia	hotele wczasowe i domki indywidualne	71,0	7,0	10,0	48,0	1,50	1,50	fragment większe go założenia przestrzennego

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8.	Palmas del Mar Puerto-Rico	domki indy- widualne	31,9	-	-	14,2	0,85	0,85	
9.	d'Anglet Francja	wielki hotel wczasowy	37,2	10,5	8,3	18,3	0,27	0,27	obiekt indywi- dualnie zlokali- zowany
10.	Port Grimaud Francja	domki indywidualne	37,0	-	1,8	18,1	0,90	0,90	
11.	Borgo - Koryska Francja	" i caravanning	104,3	10,4	-	90,0	0,26	0,26	
12.	Ośrodek wczasowy przymorski rozwiązanie ideowe ZSRR	bungalowy	236,0	30,6	78,7	104,9	0,87	0,87	
13.	Schaabe - Sud NRD	hotele wczasowe	348,9	33,3	235,5	80,0	0,73	0,73	fragment większe- go założenia przestrzennego
14.	"Maritim" NRF	hotel wczasowy	56,8	18,1	11,3	27,2	0,45	0,45	obiekt indywi- dualny nie zlo- kalizowany

UWAGA:

Wielkości wskaźników określono przyjmując do obliczeń jedynie gości bazy noclegowej, t.j. nie uwzględniając gości jednodniowych bądź korzystających z dzikich campingów w pobliżu.

że i na naszym terenie, zwłaszcza że budownictwo tego typu może występować w pełnej symbiozie z indywidualnym budownictwem mieszkaniowym dla ludności osiadłej.

Inne spostrzeżenie to fakt, że wskaźniki powierzchniowe plaży na 1 wczasowicza są w badanych ośrodkach o wiele mniejsze niż w przykładach bibliograficznych przytoczonych wcześniej, nawet bez uwzględnienia w obliczeniach plażowiczów napływowych, nie znajdujących zakwaterowania na badanym terenie.

Prowadzi to do wniosku, że ustalane metodą "chłonności środowiska" dane nie są uwzględniane w praktyce inwestycyjnej, oraz że dane te należy zweryfikować, dostosowując do wskaźników których realność została sprawdzona w praktyce budowlanej. Spostrzeżenie uboczne to fakt, iż w planowaniu należy uwzględniać zróżnicowane normy powierzchniowe - mniejsze w bezpośrednim pobliżu linii brzegu i większe w miarę oddalania się odeń. Przykładowo - na jednego wczasowicza:

- $7,0 \text{ m}^2$ w pasie 0 - 15 m od linii brzegowej,
- $15,0 \text{ m}^2$ w pasie 15 - 40 m od linii brzegowej,
- $30,0 \text{ m}^2$ powyżej 40 m od linii brzegowej.

Także ewentualne wyposażenie plaży w sztuczne zbiorniki /baseny kąpielowe/ powinno automatycznie korygować podane wskaźniki /np. do 2 m^2 na 1 plażowicza/.

Odnosnie wskaźnika terenów zieleni rekreacyjnej - zaobserwować można największą rozpiętość uzyskanych odczytów, przy czym najbardziej korzystne wielkości preliminowano na ten cel w ZSRR, najmniejsze w krajach Europy Zachodniej. Wyjaśnienie tego faktu leży we wspomnianej już rencie gruntowej. Zróżnicowanie wskaźników powierzchni terenów budowlanych uzasadniają różnice w kształtowaniu architektonicznym zabudowy.

W zakresie wskaźnika linii brzegowej na 1 wczasowicza widać także znaczne odejście od wskaźników cytowanych na wstępie, w kierunku ich oszczędnego planowania. Wydaje się wszakże, że np. wskaźnika 0,10 mb/osobę nie można uznać za poprawny; wskaźnik ten powinien się raczej wahać, w zależności od sposobu zainwestowania, w granicach 0,25 - 0,75 mb./osobę /dostępnej linii brzegowej./

Kończąc, można by zaproponować w oparciu o uzyskane dane ze-

staw wskaźników wynikowych. Wydaje się wszakże, że rozpiętość wartości przytoczonych odczytów przemawia za poniechaniem tego zabiegu. Uzyskane dane mogą raczej służyć jako materiał pomocniczy przy wyborze odpowiedniego wariantu zainwestowania budowlanego, sugerując równocześnie trzy podstawowe sposoby kształtowania układów przestrzennych:

- wielkich obiektów indywidualnie sytuowanych w obrębie terenów o innym sposobie użytkowania,
- dużych ośrodków typu miejskiego o rekreacyjno-rozrywkowym i profilaktyczno-leczniczym charakterze,
- małych ośrodków wakacyjnych,
- ośrodków dostosowanych do form rekreacji ruchowej /żeglarskich/.

TRADYCYJNE OŚRODKI WZASOWE

1. Wielkie obiekty wczasowe indywidualnie sytuowane
w obrębie terenów innego sposobu użytkowania

Chronologicznie rzecz biorąc, obiekty wczasowe indywidualnie sytuowane w obrębie terenów innego sposobu użytkowania, początkowo raczej nieduże, były w ogóle pierwszymi obiektami wczasowymi realizowanymi w pasie przymorza. Dopiero sprawą dalszych lat stało się łączenie wymienionych obiektów w zespoły i wreszcie tworzenie aglomeracji.

Pomimo zdecydowanego trendu łączenia nadmorskich inwestycji wczasowych w jednolite przestrzennie układy, nie zarzucono tradycyjnej formy odosobnionego sytuowania obiektów wczasowych.

Współczesna praktyka realizacyjna zna dwa podstawowe rodzaje lokalizacji szczegółowej wymienionych obiektów:

1. inwestycje sytuowane na terenach zielonych,
2. inwestycje sytuowane na terenach zurbanizowanych.

Zdecydowanie różny sposób usytuowania powinien jak się wydaje rodzić określone konsekwencje w sposobie kształtowania architektonicznego - tak jednak nie jest. Zarówno program, jak i układ przestrzenny nie wykazują większego związku z lokalizacją. Można zatem rozpatrywać obydwa, w pewnym sensie w oderwaniu od lokalizacji.

Odnosnie programu - analizowane przykłady wykazują daleko idące podobieństwo.

Część mieszkalna charakteryzuje się na ogół pojemnością rzędu 500 - 1.500 miejsc noclegowych a znane są przykłady większej pojemności^{1/}. Analogicznie wygląda sprawa pojemności części gastronomicznej.

Elementem wyróżniającym do pewnego stopnia te inwestycje spośród innych wczasowych, są rozbudowane części rekreacyjne, obejmujące na ogół:

^{1/} Np. "Żemczuzina" w Soczi /ZSRR/ o pojemności 2.000 m.n.

1. otwarte i kryte baseny z podgrzewaną wodą morską,
2. korty tenisowe, niekiedy tereny golfowe,
3. tereny zieleni parkowej wraz z urządzeniami do gier i zabaw na wolnym powietrzu,
4. własną plażę.

Uzupełniają wymienione wyżej urządzenia pomieszczenia takie jak:

1. sale konferencyjne /kongresowe/,
2. kino-teatry /zwłaszcza w ZSRR/,
3. czytelnie, pomieszczenia klubowe,
4. sale gier /w tym i dla dzieci/.

Ponadto: obszerne garaże i parkingi oraz indywidualne przystanki dla statków wycieczkowych. Klasycznym przykładem omawianego rozwiązania jest hotel czasowy w miejscowości Anglet w pobliżu Biarritz /Francja/. Program jego obejmuje:

- w części mieszkalnej:

- 120 jednostek mieszkalnych apartamentowych /dwa pokoje, przedpokój i łazienka/,
- 50 jednostek mieszkalnych dla młodych małżeństw /pokój, przedpokój, łazienka/,
- 25 jednostek mieszkalnych dla personelu /służby piętrowej/,
- pomieszczenia klubowe /salony/;

- w części ogólnousługowej:

- zespół recepcyjny wraz z pomieszczeniami biurowymi dla administracji,
- salę wielofunkcyjną /kongresy, bale, pokazy filmowe/, sale gier i sale zabaw dla dzieci, schronisko dla dzieci /zapewnienie fachowej opieki dla dzieci w wieku zarówno przedszkolnym jak i szkoły podstawowej/;

- w części gastronomicznej:

- sale jadalne o ilości miejsc równej ilości miejsc noclegowych łącznie /t.j. 1.100 m.k./.

Wszystkie wymienione wyżej funkcje rozwiązano w jednym obiekcie o zwartym, linearnym układzie /powierzchnia użytkowa wynosi 11.300 m²/. Ponadto na terenie przyległym, w granicach parceli inwestora znajdują się:

- dwa baseny kąpielowe z podgrzewaną wodą morską,
- pawilon usługowy,
- tereny zieleni parkowej z urządzeniami do gier i zabaw,
- strzeżona plaża morską,
- zespół parkingów dla samochodów gości zakładu i pasantów,
- dziedziniec gospodarczy /dojazd do zaplecza gospodarczo-technicznego /patrz rys. nr 6/^{1/}

Inne analizowane przykłady stanowią niejako powielenie przedstawionego programu rodzajowego świadczonych usług, różniąc się na ogół raczej wielkością niż standardem/wysokim we wszystkich obiektach tego typu/.

Małe, bądź żadne zróżnicowanie programu świadczeń nie stanowi o podobieństwie stosowanych rozwiązań architektonicznych. Wśród licznych badanych przykładów wyróżnić można zasadniczo następujące układy przestrzenne:

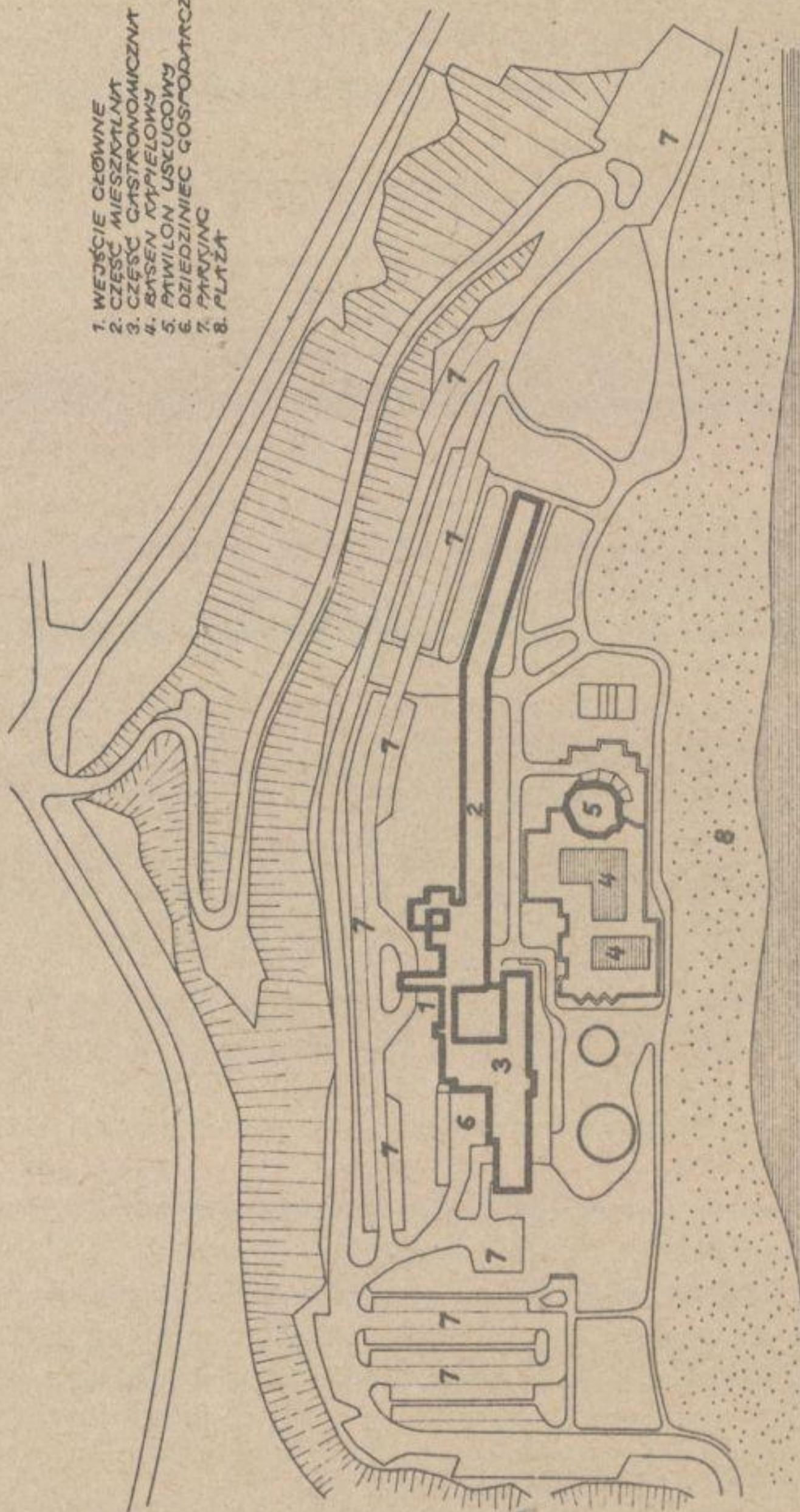
1. zwarte, o odmianach - linearnej /przykład hotel wczasowy w Anglet/ i punktowej /przykład hotel wczasowy "Castell Tres Coronas" - rys. nr 7/
2. rozczyłkowane /przykład - hotel wczasowy w Cavtat - rys. nr 8/.

Ogólnie rozwiązania cytowane wyżej, zwłaszcza, gdy dotyczą lokalizacji pozamiejskich /terenów zielonych, nie zurbanizowanych/ ocenić należy negatywnie. Sytuowanie bezpośrednio nad brzegiem morza monstrualnych /jak w Anglet/ obiektów, stoi bowiem w sprzeczności z tym co powiedziano w rozdziale trzecim. Obiekty tak komponowane stanowią obcy i przykry element w krajobrazie wybrzeża, odcinają tereny w głębi lądu od dostępu do morza, ograniczają działanie mikroklimatu morskiego, stwarzają niedogodne warunki bytowania. W konkluzji - jedynie niektóre realizacje

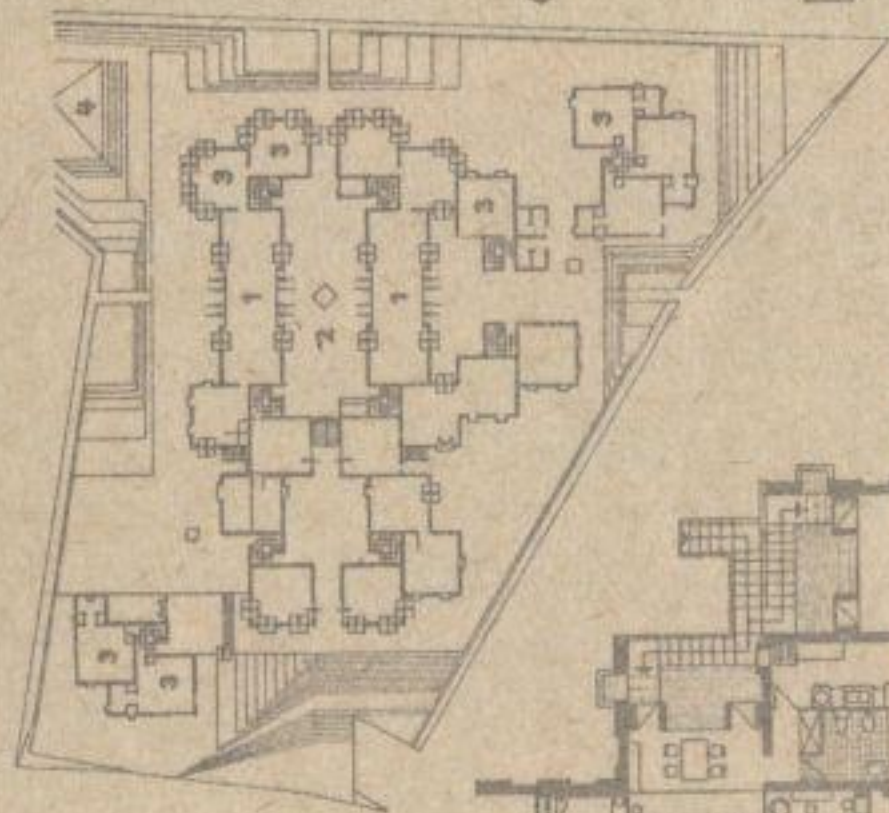
1/ Wg "L'Architecture française" 353-354.

HOTEL WČZASOWY /FRANCJA - WYBRZEŻE M. ŚRÓDZIEMNEGO/

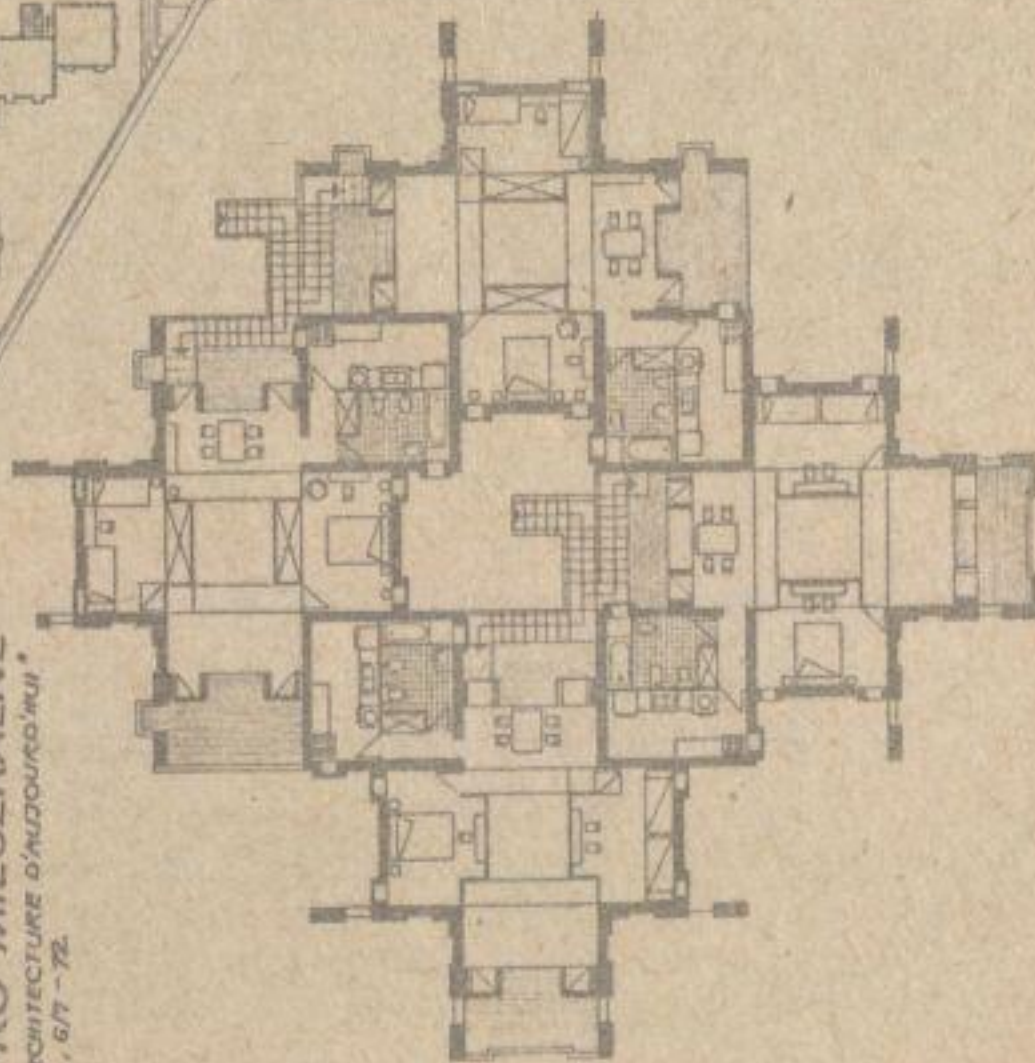
1. WEJŚCIE GŁÓWNE
2. CZĘŚĆ MIESZKALNA
3. CZĘŚĆ GASTRONOMICZNA
4. BASEN KĄPIELOWY
5. PAWILON USŁUGOWY
6. DZIEDZINIEC GOSPODARczy
7. PARKING
8. PLAZA

"XANADU" I "TRES CORONAS" - SITGES - HISZPANIA HOTELE APARTAMENTOWE

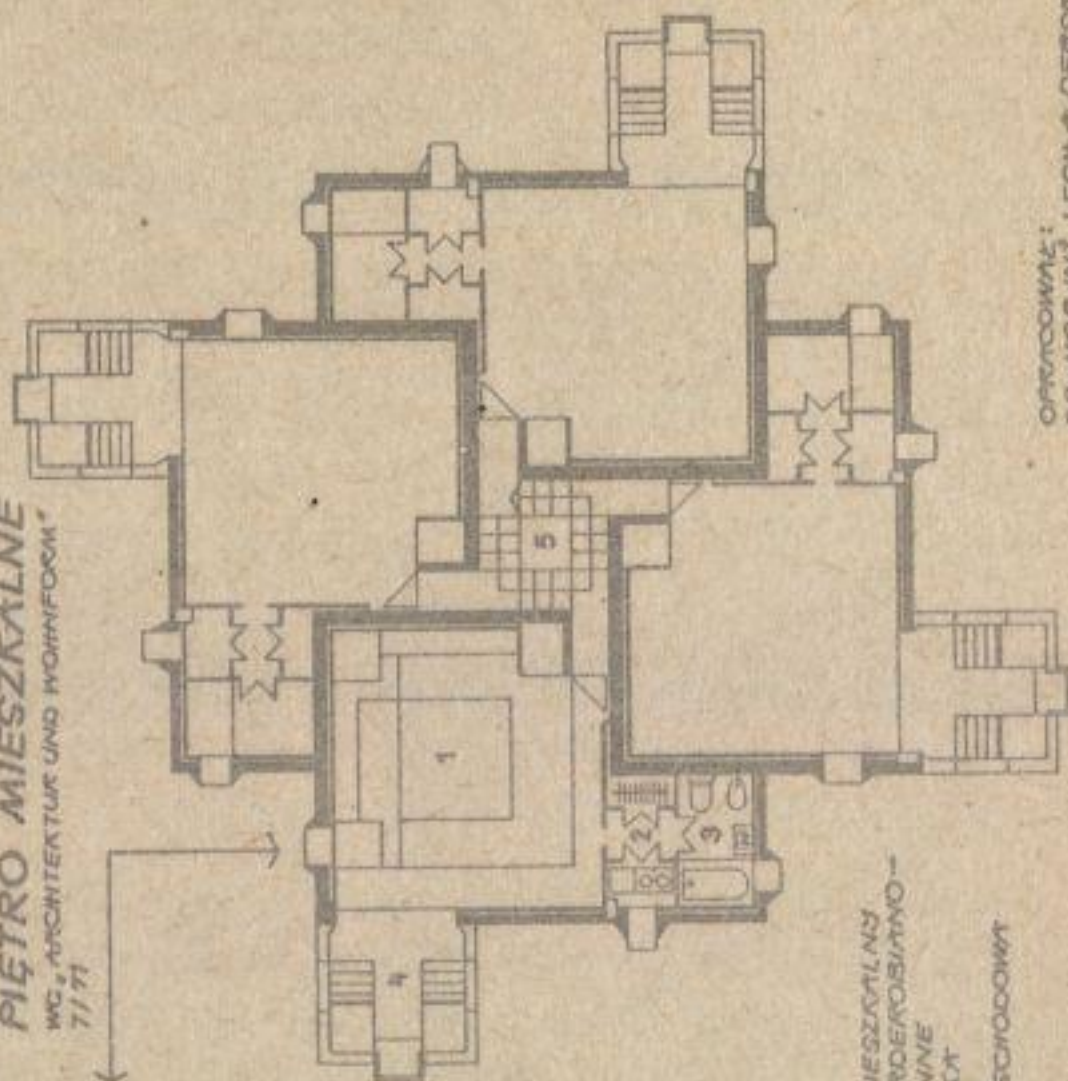
"CASTELL XANADU"
PIĘTRO MIESZKALNE
WG. ARCHITECTURE D'ALDOUSCO'WILL
NR 162, 6/7 - 72.

PRZYZIEMIE

WG. PLANU I WOHNNEN NR 6/71
1. WEJŚCIE GŁÓWNE 2. HALL 3. JEDN. MIESZKALNE
4. PRYWATNIA

"CASTELL TRES CORONAS"
PIĘTRO MIESZKALNE
WG. ARCHITECTUR UND WOHNFORM
71/71

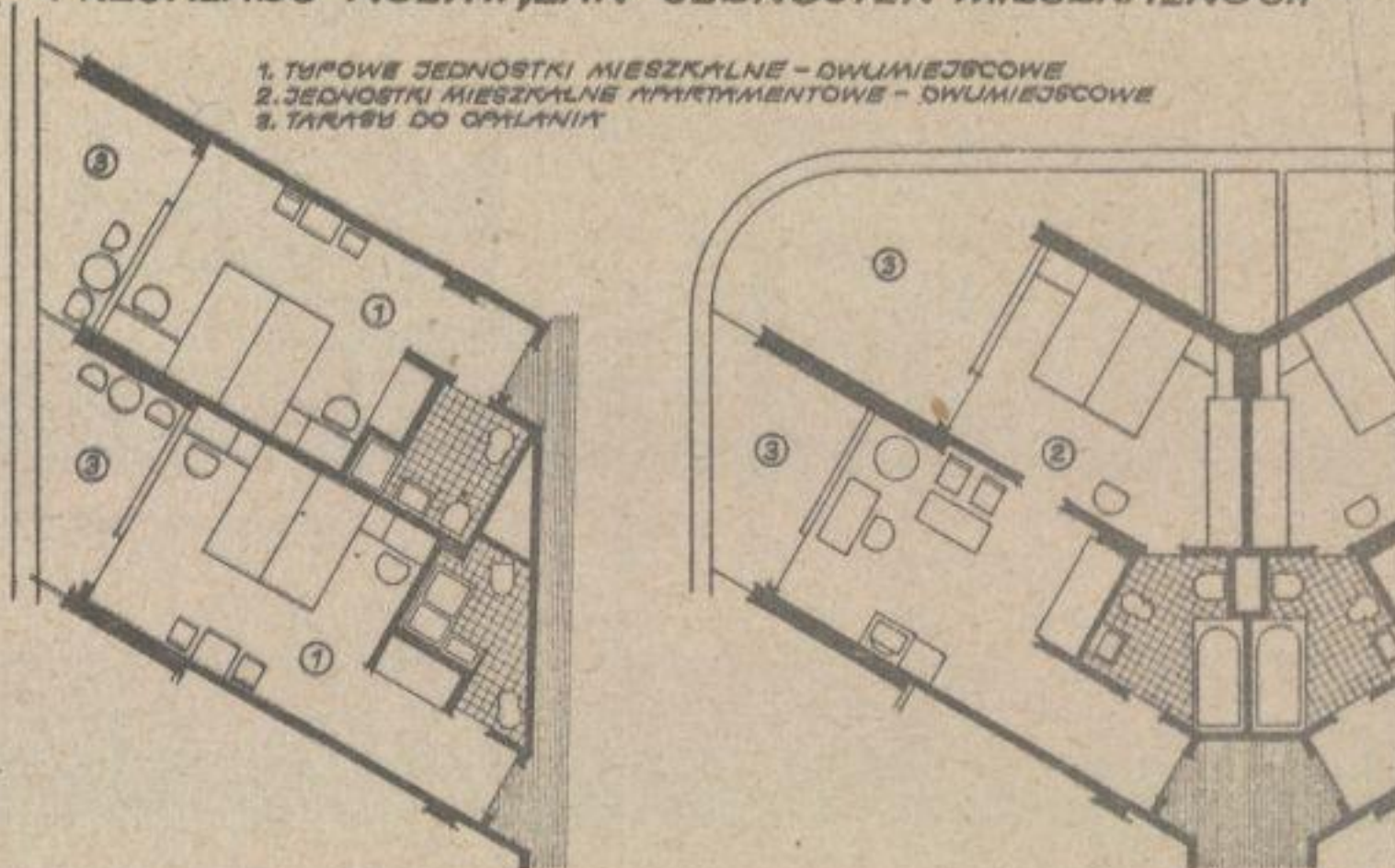

1. POKÓJ MIESZKALNY
2. POM. CARDEROBIAWO-
-KUCHENNE
3. ŁAZIENKA
4. SALON
5. KLATKA SCHODOWA

OPRACOWAŁ:
DR. INŻ. LECH A. DEBSKI

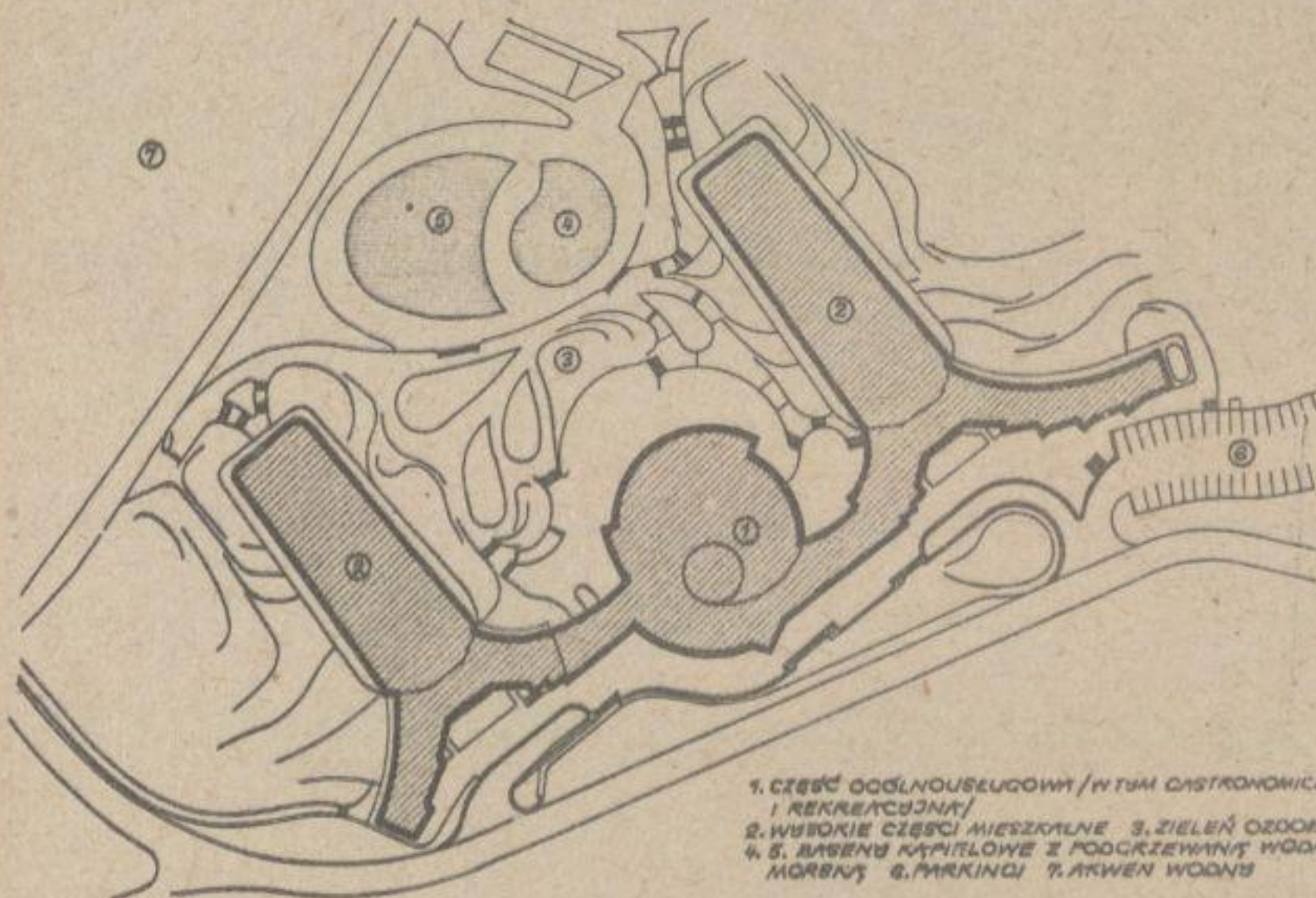
HOTEL WCZASOWY W CAVTAT /JUGOSŁAWIA/

PRZYKŁADY ROZWIĄZAŃ JEDNOSTEK MIESZKALNYCH

1. TYPOWE JEDNOSTKI MIESZKALNE - DWUMIEJSCOWE
2. JEDNOSTKI MIESZKALNE APARTAMENTOWE - DWUMIEJSCOWE
3. TARASY DO OPIŁANIA

SPOSÓB ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO PARCELI

1. CZĘŚĆ ODDNOUSŁUGOWA / W TYM GASTRONOMICZNA I REKREACyjNA /
2. WYSOKIE CZĘŚCI MIESZKALNE
3. ZIELEŃ OZDOBNA
4. 5. BASENY KĄPIELOWE Z PODGRZEWANĄ WODĄ
6. PARKINGI
7. AKWEN WODNY

miejskie /na terenach zurbanizowanych/ uważać można za ewentualnie uzasadnione /np. brakiem dostępnych terenów budowlanych/.

2. Miasteczka wakacyjne

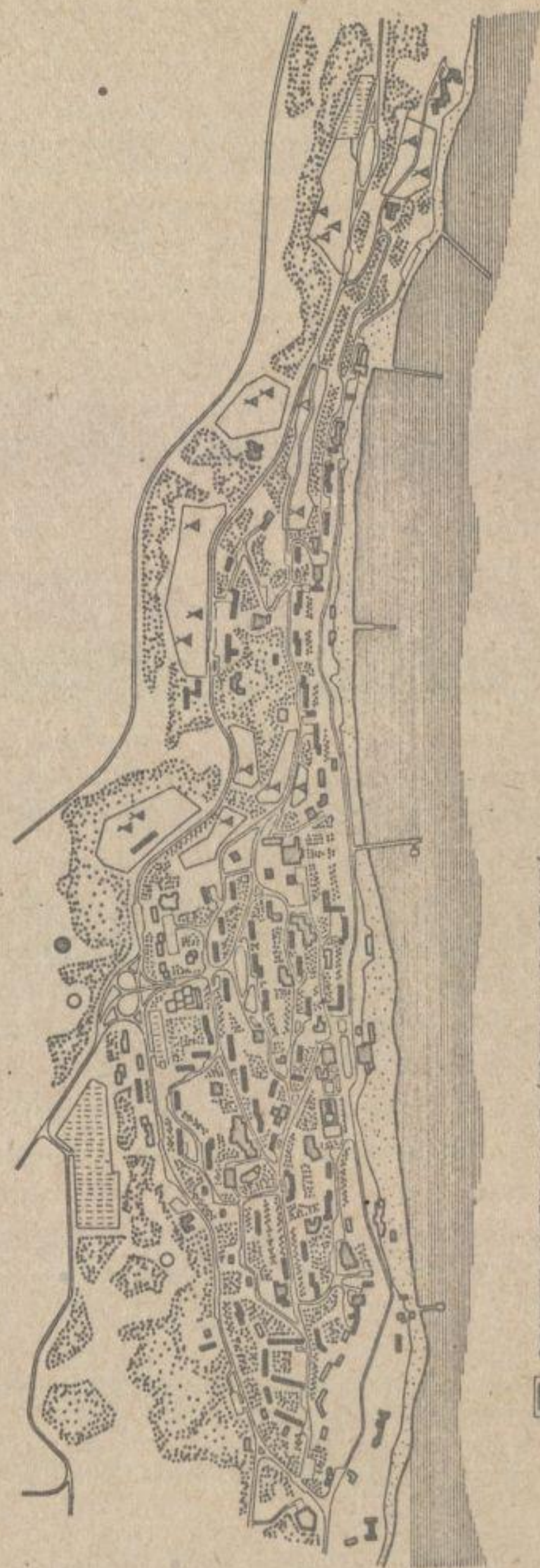
Ośrodki tego typu są aktualnie najbardziej rozpowszechnione na terenach wybrzeży czarnomorskich krajów socjalistycznych. Najbardziej znane przykłady to: Złote Piaski, Słoneczny Brzeg, Alben - w Bułgarii, Mamaia, obydwie Eforie, Mangalia - w Rumunii, Adler, Pionda - w ZSRR /rys. nr 9 - 12/. Ostatnio podjęto realizację szeregu podobnych obiektów w strefie morza Bałtyckiego /np. aglomeracja czasowa Schaabe w NRD, Jurmała na Łotwie, w ZSRR - rys. nr 13 i 14/. Na terenach krajów Europy zachodniej zauważyć można doposażanie istniejących aglomeracji czasowych w urządzenia do indywidualnego jachtingu. Ośrodki typu klasycznego, t.j. bez wymienionych urządzeń, rzadko są realizowane /rys. nr 15/.

Program mieszkalny tych ośrodków bazuje na ogół na wielokondygnacyjnych hotelowcach, niekiedy przemieszczanych z zabudową parterową, zwykle w typie domku campingowego, o segmentach różnie między sobą łączonych.^{1/} Usługi gastronomiczne dla stałych gości ośrodka zabezpieczają zakłady usytuowane najczęściej w odrębnych pawilonach. Świadczone przez nie usługi utrzymane są zazwyczaj na poziomie restauracji średniej kategorii. W centrum takiego ośrodka zlokalizowane są dodatkowe zakłady gastronomiczne, w przeciwieństwie do uprzednio wymienionych - ogólnodostępne /t.j. także i dla pasantów/, o szerszym asortymencie świadczeń /kawiarnie, bary wszelkiego rodzaju, kluby/. Łączy się z nimi na ogół program rozrywkowy w rodzaju: dansingu, dyskoteki, ruletki, zespołu sal gier mechanicznych. Wszystkie obiekty zarówno mieszkalne jak i usługowe usytuowane są na terenach zielonych o charakterze laso-parków.

W układzie przestrzennym tych ośrodków zauważyć można pewne prawidłowości. I tak w ZSRR występuje najczęściej układ linearny;

^{1/} W krajach Europy Zachodniej są to najczęściej osiedla indywidualnych domków, komponowanych w układach szeregowych bądź atrialnych, o bardzo wysokim standardzie powierzchniowym i wyposażeniowym /vide - przykład z Torre Valentina - . Costa Brava w Hiszpanii/.

"ZŁOTE PIASKI" /BULGARIA/ AGLOMERACJA HOTELI WZASOWYCH

- OBJEKTY MIESZKALNE /HOTELE WZASOWE/
- OBJEKTY OGÓLNOUSŁUGOWE /CE. GASTRONOMICZNE/
- OBJEKTY CENTRUM USŁUGOWEGO /PROJEKTOWANE/
- TEREN CAMPINGU
- PARKINGI ZBIOROWE
- ZIELEŃ URZĄDZONA
- PLAŻA

"SŁONECZNY BRZEG" - /BULGARIA/ AGLOMERACJA HOTELI WZASOWYCH

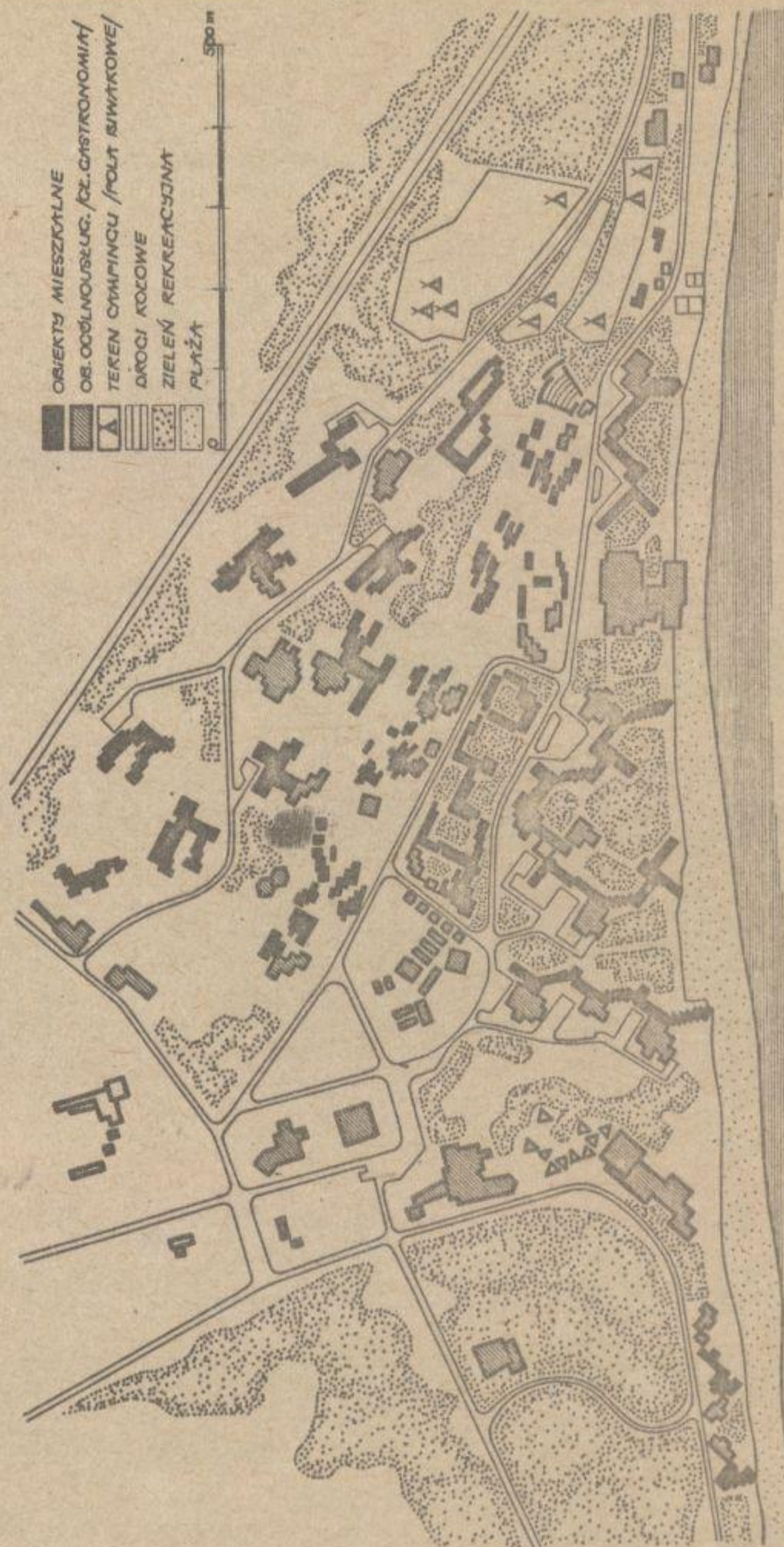
- OBIEKTY MIESZKALNE
- HOTELE WZASOWE
- OBIEKTY OGÓLNOUSŁUGOWE
- GŁ. GASTRONOMICZNE
- ▲ TEREN OTWARTY
- ▨ PARKINGI ZBIOROWE
- ▨ ZIELEŃ URZĄDZONA
- ▨ PLAZA

0 500

WG. ARCHITEKTURA 6/7/8/72 OPRACOWAŁ:
DR. MOR INŻ., MOR LECH A. DESSY

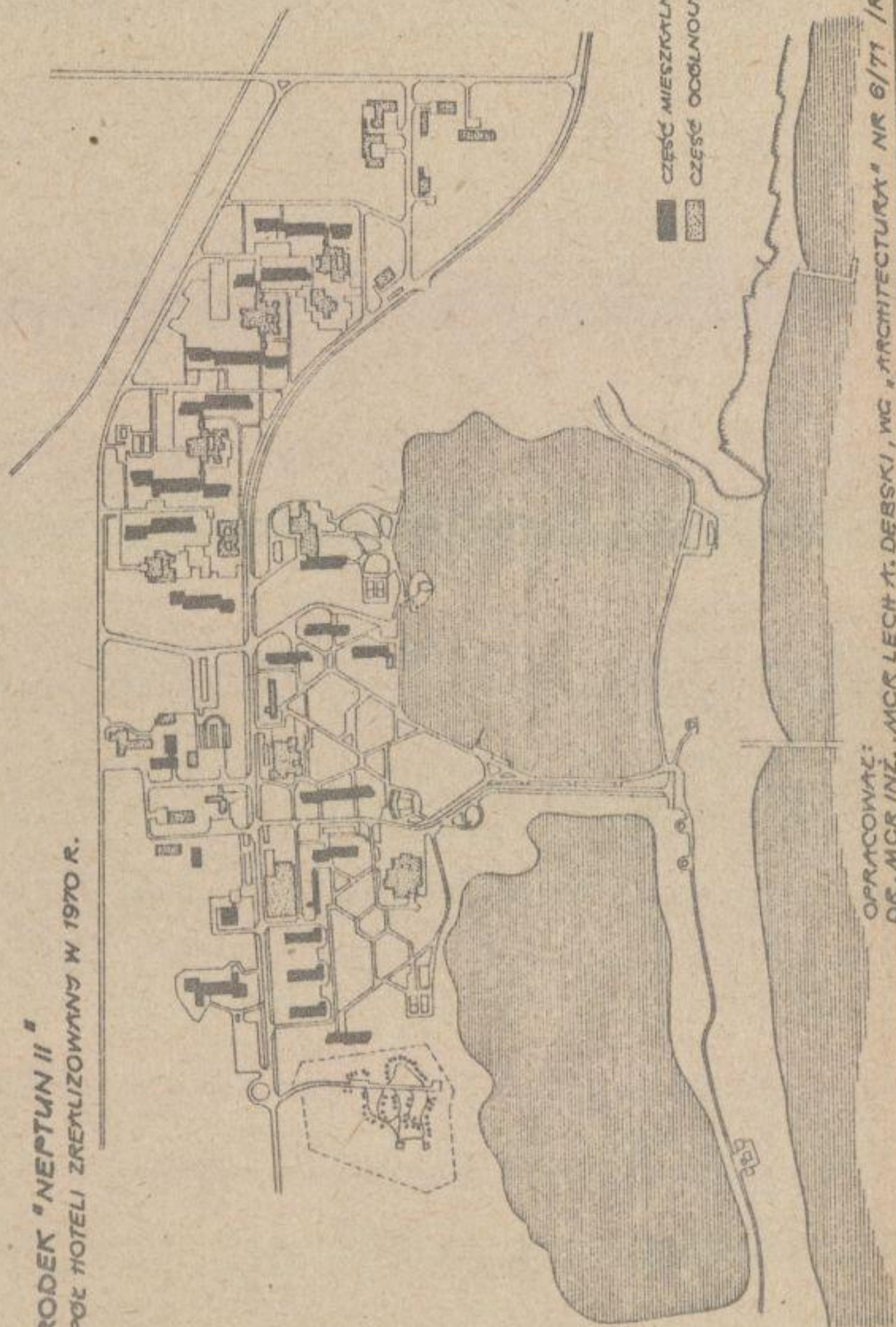
"ALBENA" / BUKARIA / AGLOMERACJA HOTELI WZASOWYCH

"NEPTUN" - AGLOMERACJA HOTELI WZĄSOWYCH PRZYKŁAD REALIZACJI Z TERENU RUMUNII

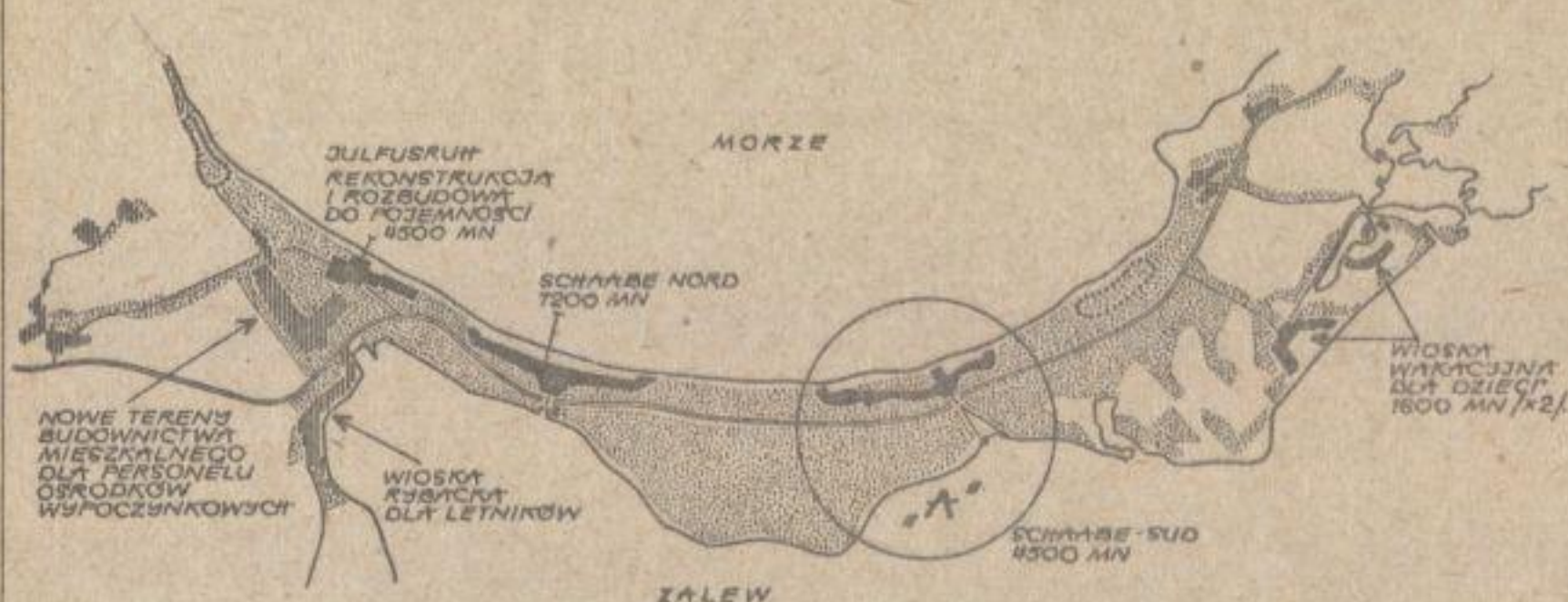
OŚRODEK "NEPTUN II"

ZESPÓŁ HOTELI ZREALIZOWANY W 1970 R.

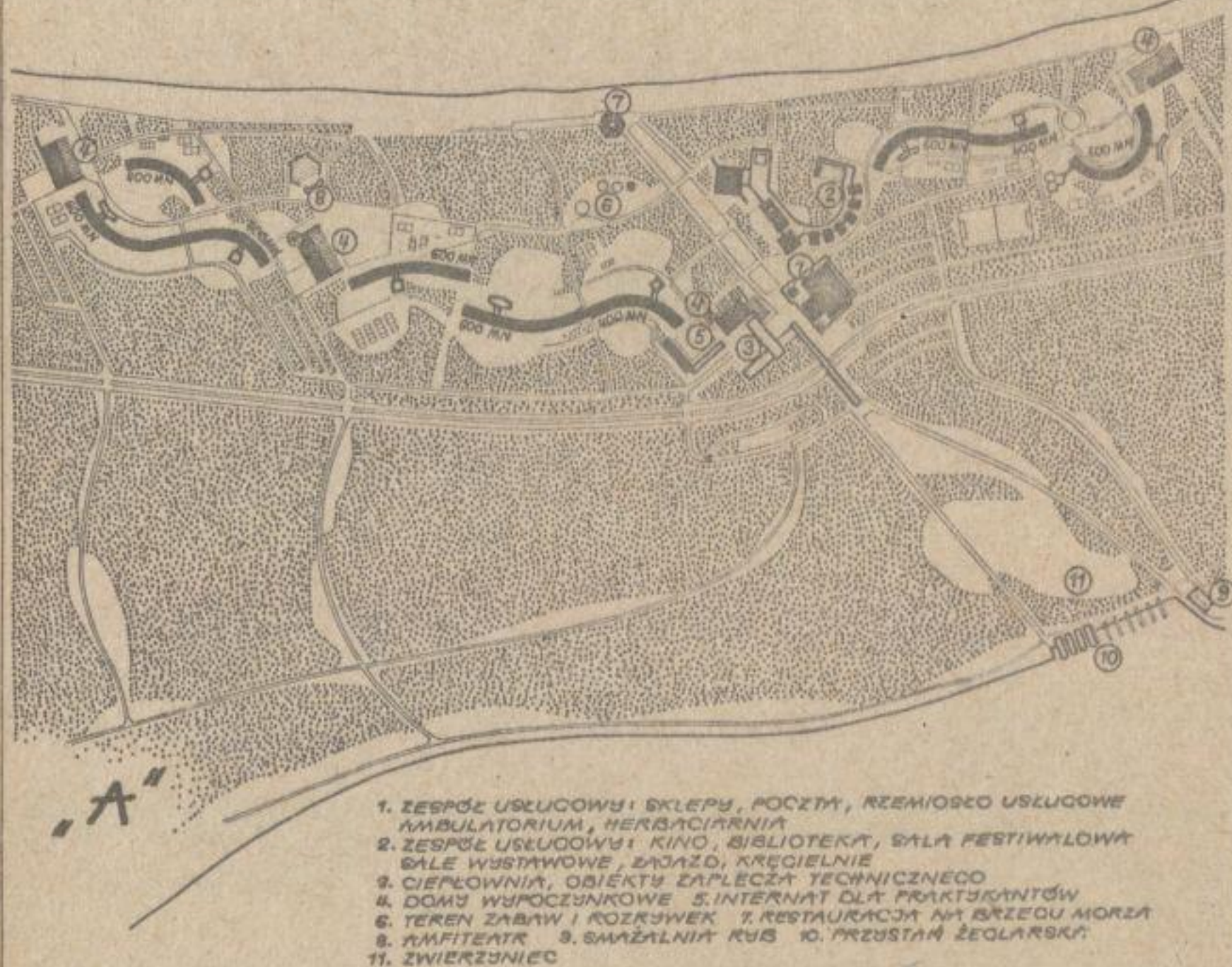

OPRACOWAŁ:
DR, MGR INŻ., MGR LECH A. DEBSKI, WG "ARCHITECTURA" NR 6/71 /RUMUNIA/

SCHAABE /NRD/ **SCHEMAT PLANU OGÓLNEGO** **ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO** **ORAZ SZCZEGÓŁOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA** **SCHAABE - SUD**

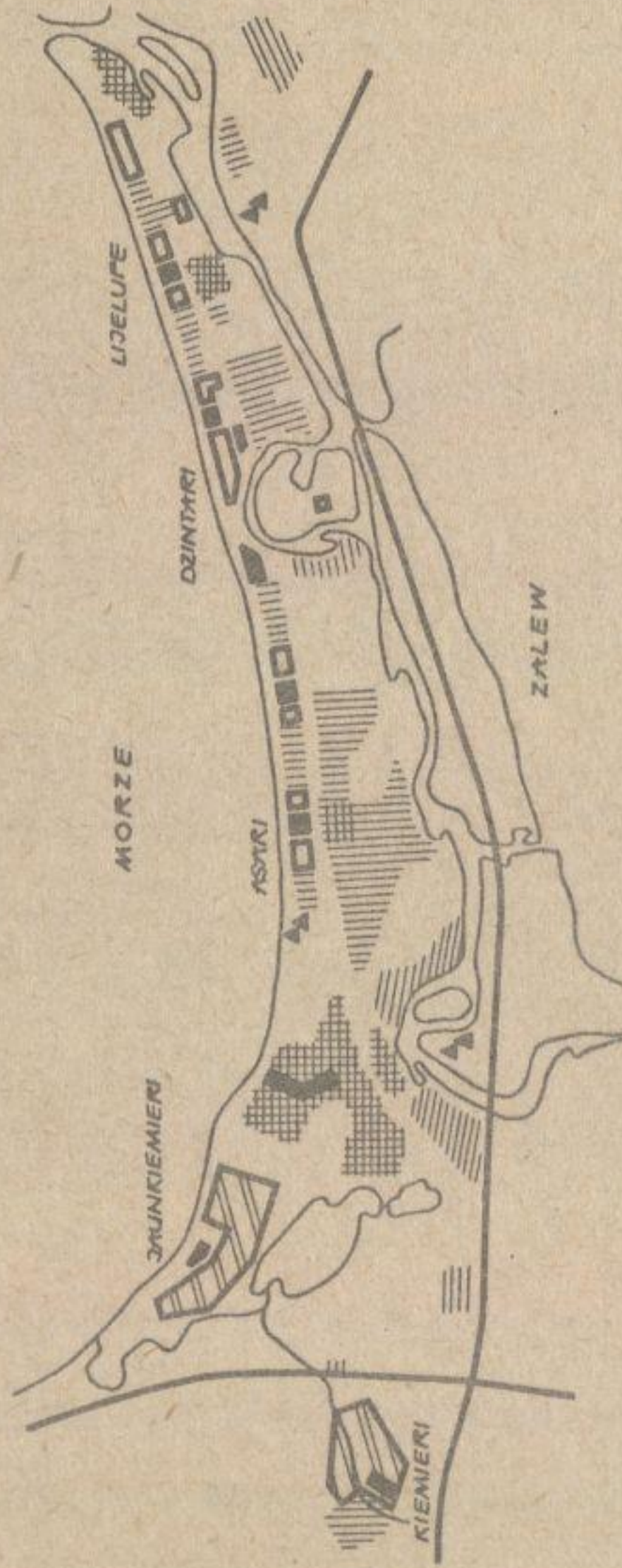

TERENY ZAB. HOTELARSKIEJ
 TERENY ZAB. MIESZKALNEJ
 TERENY OBOZOWANIA
 TER. ZIELENI LEŚNO-PARKOWEJ
 GŁÓWNE TRASY KOMUNIKACJI KOLEJOWEJ

JURMAŁA /ŁOTWA/

SCHEMAT OGÓLNEGO PLANU ZACOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

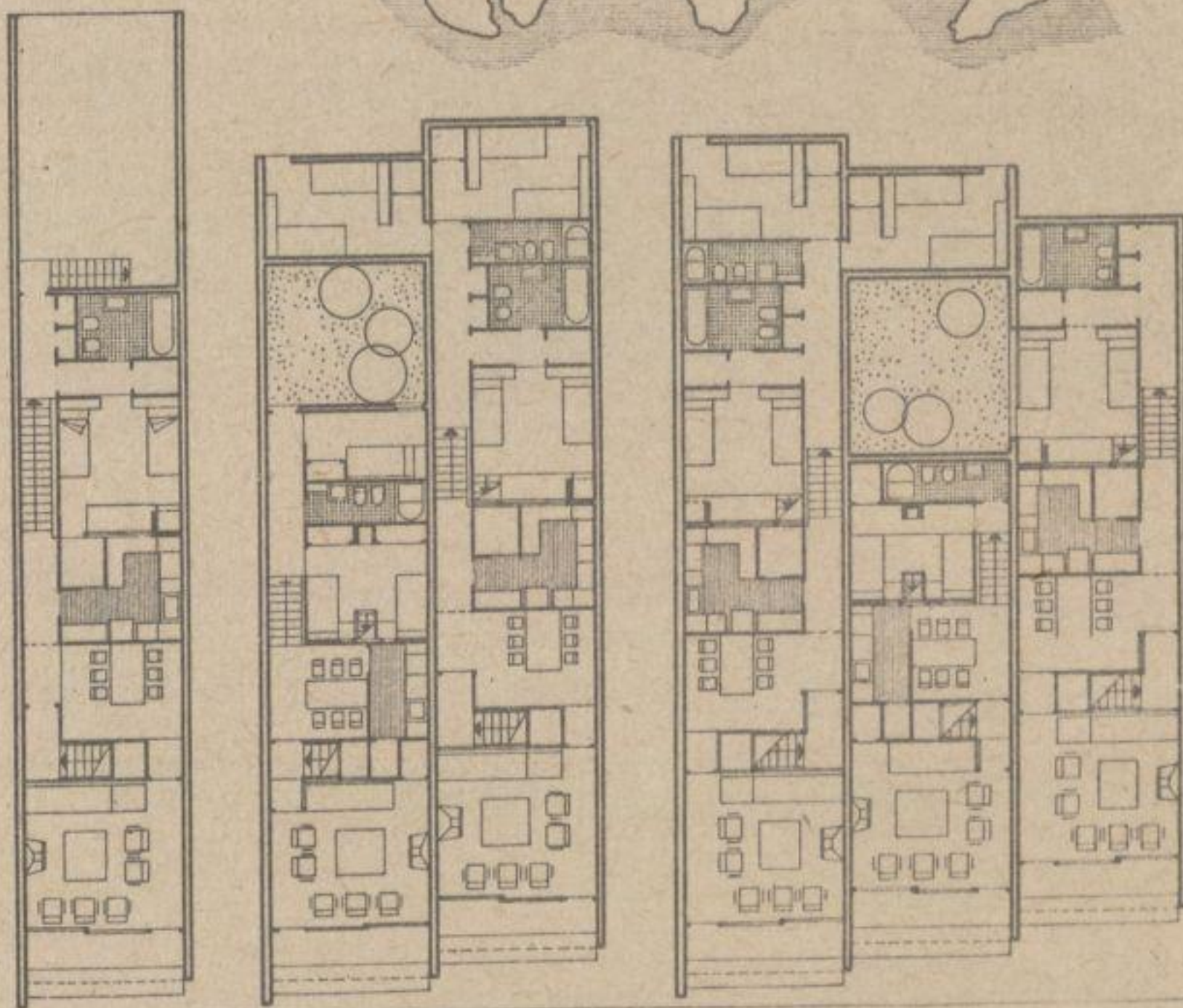
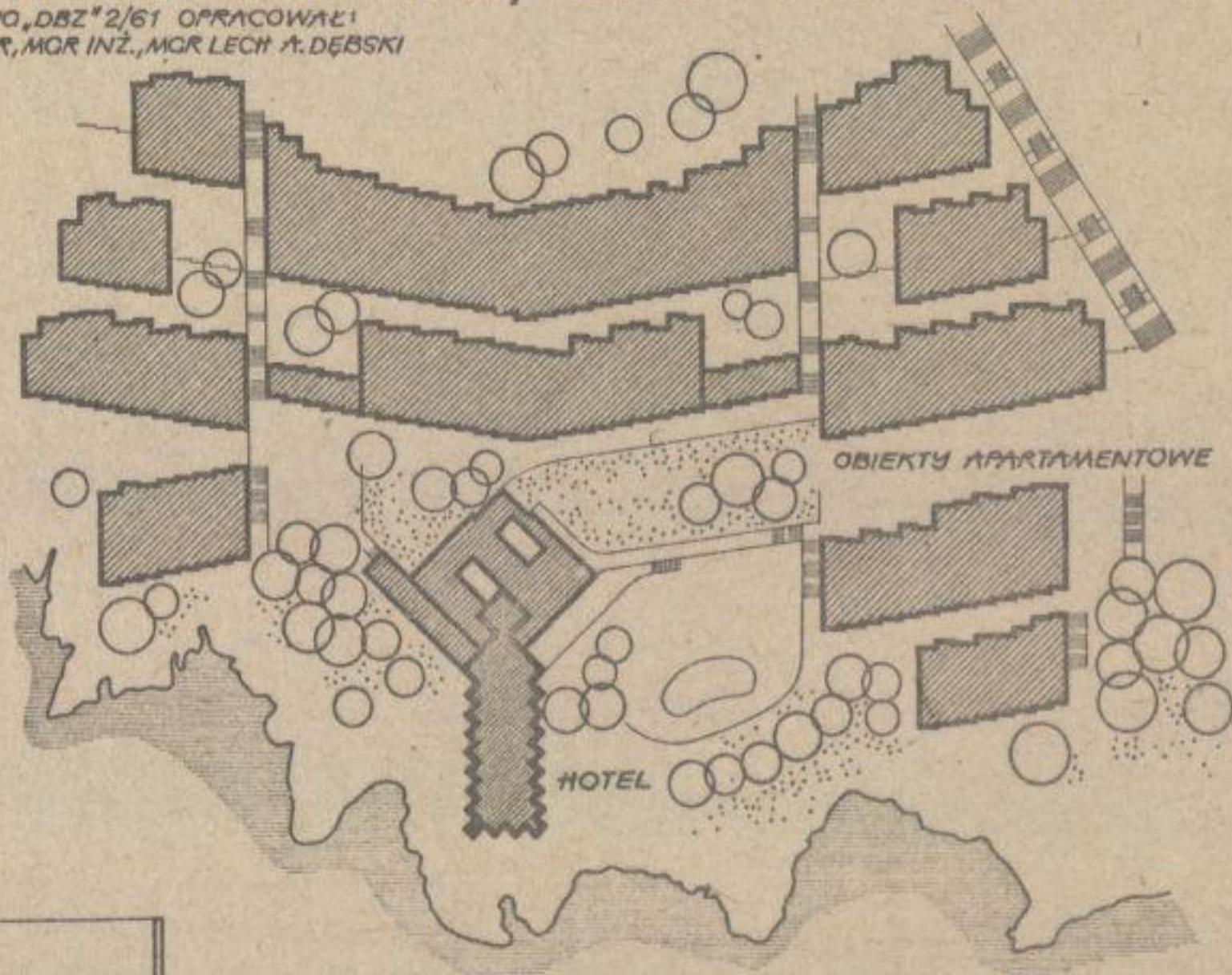

	TER. ZABUD. STATYSTYCZNEJ		CAMPINGI
	TER. ZABUD. PENSJONATOWEJ		BAZY TURYSTYCZNE
	TER. ZABUD. INDYW. DOMKAMI		CE. TRASY KOMUNIKACJI
	WSPÓCZYNKOWYMI /„DACE”/		KOCOWEJ /PRZELOTOWEJ/
	TER. ZABUD. MIESZKALNEJ		
	LUKOWOŚCI OSIADKOWEJ		
	TER. ZABUD. USŁUGOWEJ		
	TER. MAG. - SKŁAD. /KOMUNALNEJ/		

WG „ARCHITEKTURA ZSRR” - 8/1972
OPRACOWAŁ: DR., MGR INŻ., MGR LEON A. DĘBSKI

HOTEL I OBIEKTY BUDOWNICTWA APARTAMENTOWEGO W TORRE VALENTINA / COSTA BRAVA - HISZPANIA

WO. DBZ*2/61 OPRACOWAŁ:
DR, MGR INŻ., MGR LECH A. DĘBSKI

w kolejności od akwenu położone są:

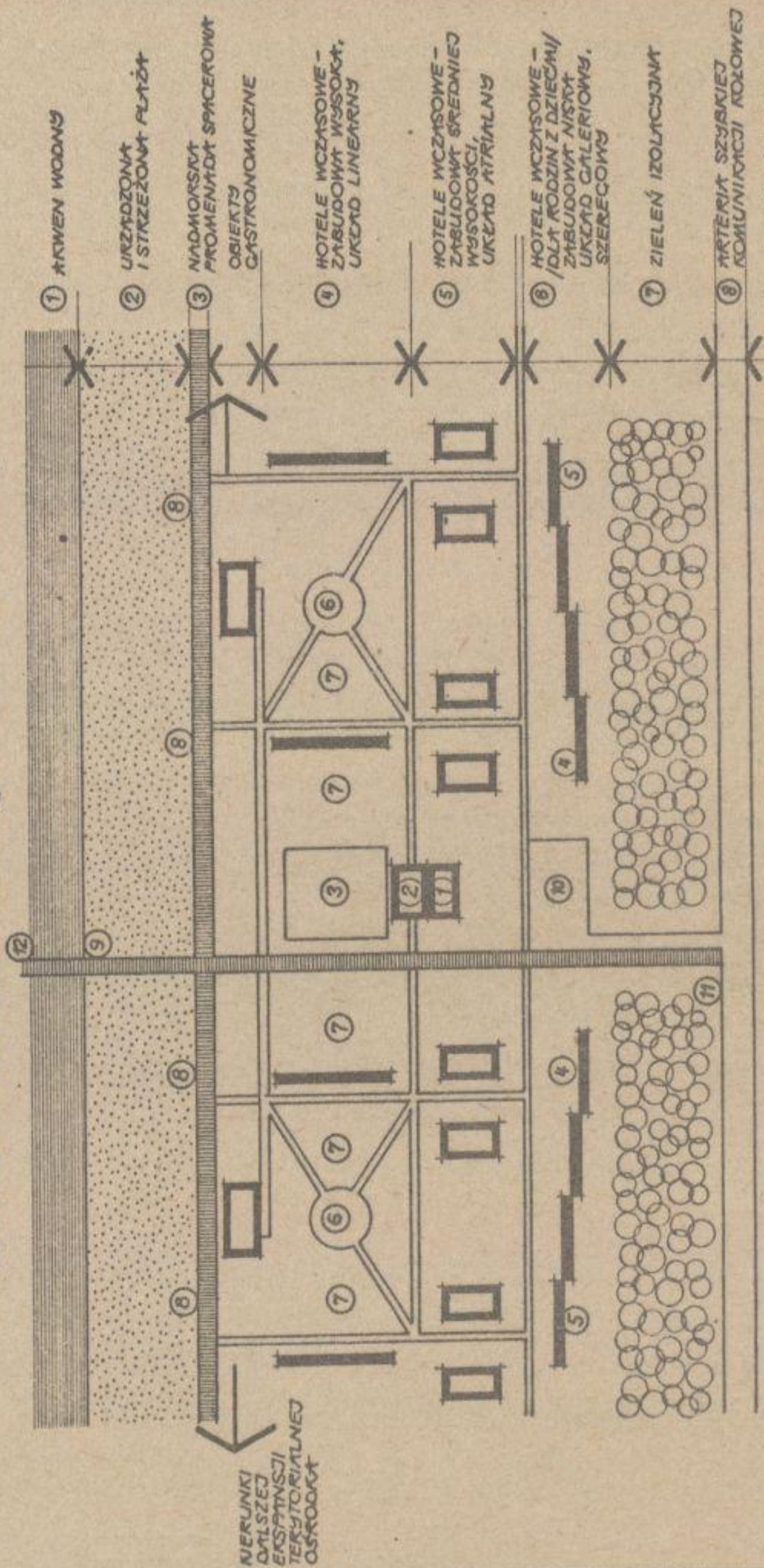
1. plaża strzeżona z mołem dla statków spacerowych, kabinami rozbieralni i sanitariów,
2. promenada spacerowa z pawilonami gastronomicznymi,
3. wysokie obiekty mieszkalne /hotelowce wielokondygnacyjne o układzie linearnym/,
4. średniej wysokości /3-4 kond./ obiekty mieszkalne /hotelowce o układzie atrialnym/,
5. niskie /1 - 2 kond./ obiekty mieszkalne /hotelowce o układzie galeriowym/,
6. pas zieleni izolacyjnej,
7. drogi szybkiej komunikacji kołowej,
8. obiekty zaplecza gospodarczo-technicznego.

Schemat sposobu zagospodarowania pokazano na rysunku nr 16. W pewnych od siebie odległościach /najczęściej 1,5 - 2,0 km/ - tym razem wzdłuż wybrzeża - występują mikrocentra usługowe, składające się z podjazdów wraz ze zbiorczymi parkingami i przystankami komunikacji kołowej, obiektów administracyjno-biurowych, obiektów służących rozrywce /kino-teatry, biblioteki - czytelnie/, urządzeń sportowo-rekreacyjnych /otwarte baseny pływackie, boiska do gier w siatkówkę, koszykówkę itp./ i urządzeń dla dzieci /plac zabaw pod zorganizowaną fachową opieką/.

Podobne pasmowe układy spotyka się w Bułgarii czy Rumunii. Kolejno od morza położone są:

1. plaża strzeżona /na ogół bez kabin rozbieralni/ z pirsami do cumowania statków pasażerskich,
2. promenada spacerowa,
3. wysokie obiekty mieszkalne,
4. obiekty mieszkalne średniej wysokości i niskie, przemieszane z obiektami gastronomicznymi i innymi usługowymi,
5. drogi szybkiej komunikacji kołowej styczne do całego układu,
6. obiekty zaplecza gospodarczo-technicznego.

SCHEMAT SPOSOBU ZACOSPODAROWANIA NADMORSKIEGO OŚRODKA WYPOCZYNKOWEGO NA PRZYKŁADZIE OŚRODKA „ADLER” W SOCZI

WIERUNKI
DALSZEJ
EKSPANSJI
TERYTORYALNEJ
OŚRODKA

Ostatnio realizowane układy /głównie z terenów Rumunii/ wykazują dość znaczne odchylenia od opisanego wyżej sposobu zagospodarowania /rys. nr 17/. Tendencję tą należy ocenić pozytywnie, z uwagi na fakt dość istotnych mankamentów jakie posiada przedstawiony schemat zagospodarowania przestrzennego. Do ważniejszych negatywów należy:

1. pasmowe rozciąganie zabudowy na wielu kilometrach wzdłuż wybrzeża bez jakichkolwiek enklaw zieleni oddzielających poszczególne ośrodki,
2. stłoczenie zabudowy na wąskim pasie między plażą a biegnącą w pobliżu, po stycznej do wybrzeża, arterią ruchu szybkiego,
3. zbyt liczne dowiązania układu wewnętrznego komunikacji kołowej w ośrodkach do arterii tranzytowej, przysparzające niepotrzebnie punktów kolizji na trasie ruchu szybkiego,
4. wzajemne przemieszanie różnych typów zabudowy mieszkalnej, gastronomicznej i ogólnousługowej,
5. brak wyodrębnionych większych kompleksów zieleni rekreacyjnej,
6. intensyfikacja zabudowy bezpośrednio przy plaży.

Tak prezentują się aktualne tendencje inwestowania w formie klasycznych ośrodków typu miejskiego. Dalszy ich rozwój jest możliwy i potrzebny, ale po wyeliminowaniu zauważonych braków /patrz rys. nr 18/.

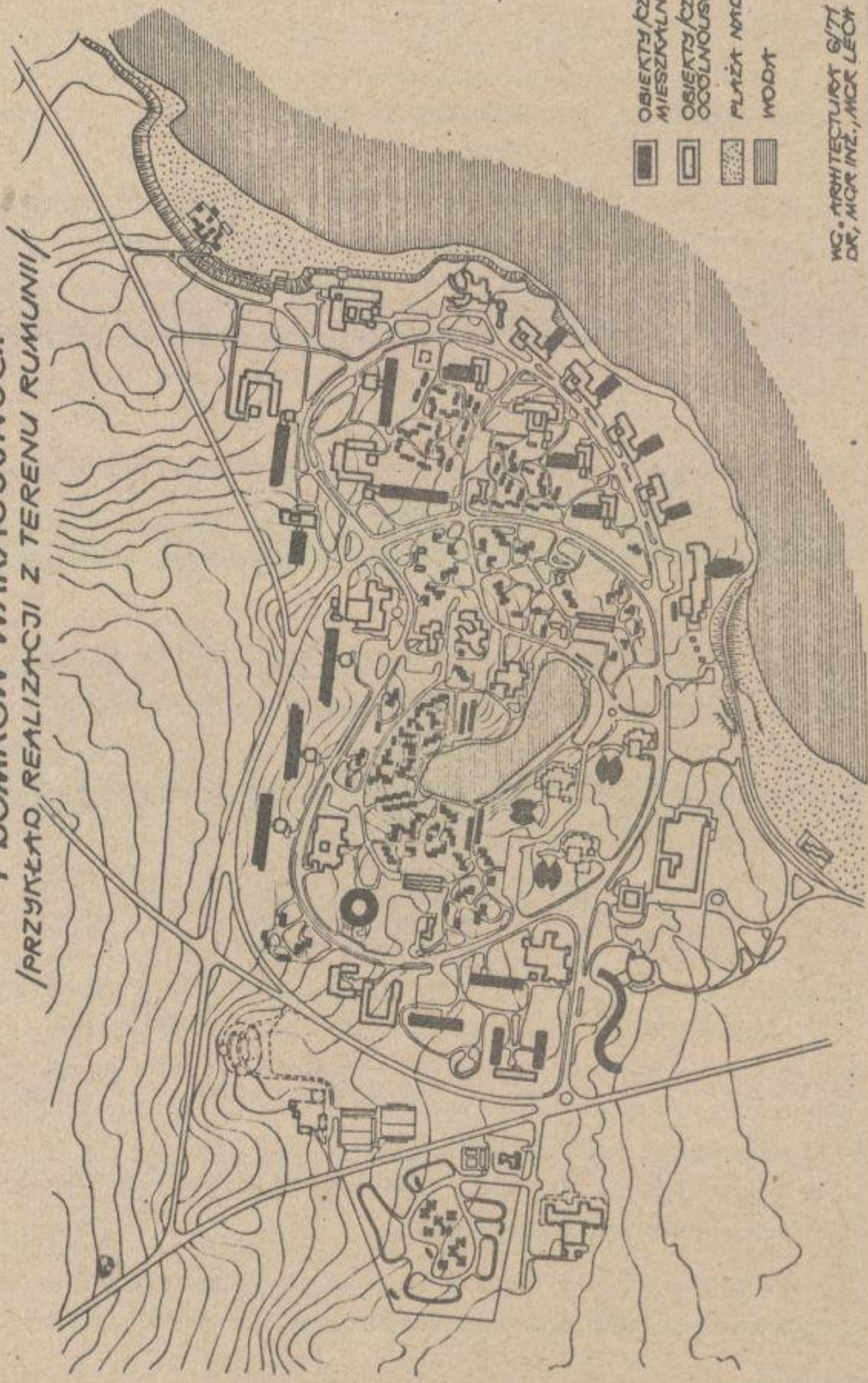
3. Wioski wakacyjne

Ośrodki tego typu występują raczej rzadko, z uwagi na panującą w krajach Europy zachodniej tendencję do wiązania obiektów czasowych z urządzeniami portów jachtowych i z uwagi na wykazaną uprzednio tendencję do tworzenia dużych aglomeracji typu miejskiego w krajach socjalistycznych.

Wśród niezbyt licznych reprezentantów wyróżnić można trzy zasadnicze sposoby zainwestowania:

1. w formie różnie łączonych domków campingowych, posiłkowanych najczęściej urządzeniami dla carawaniingu i campingu

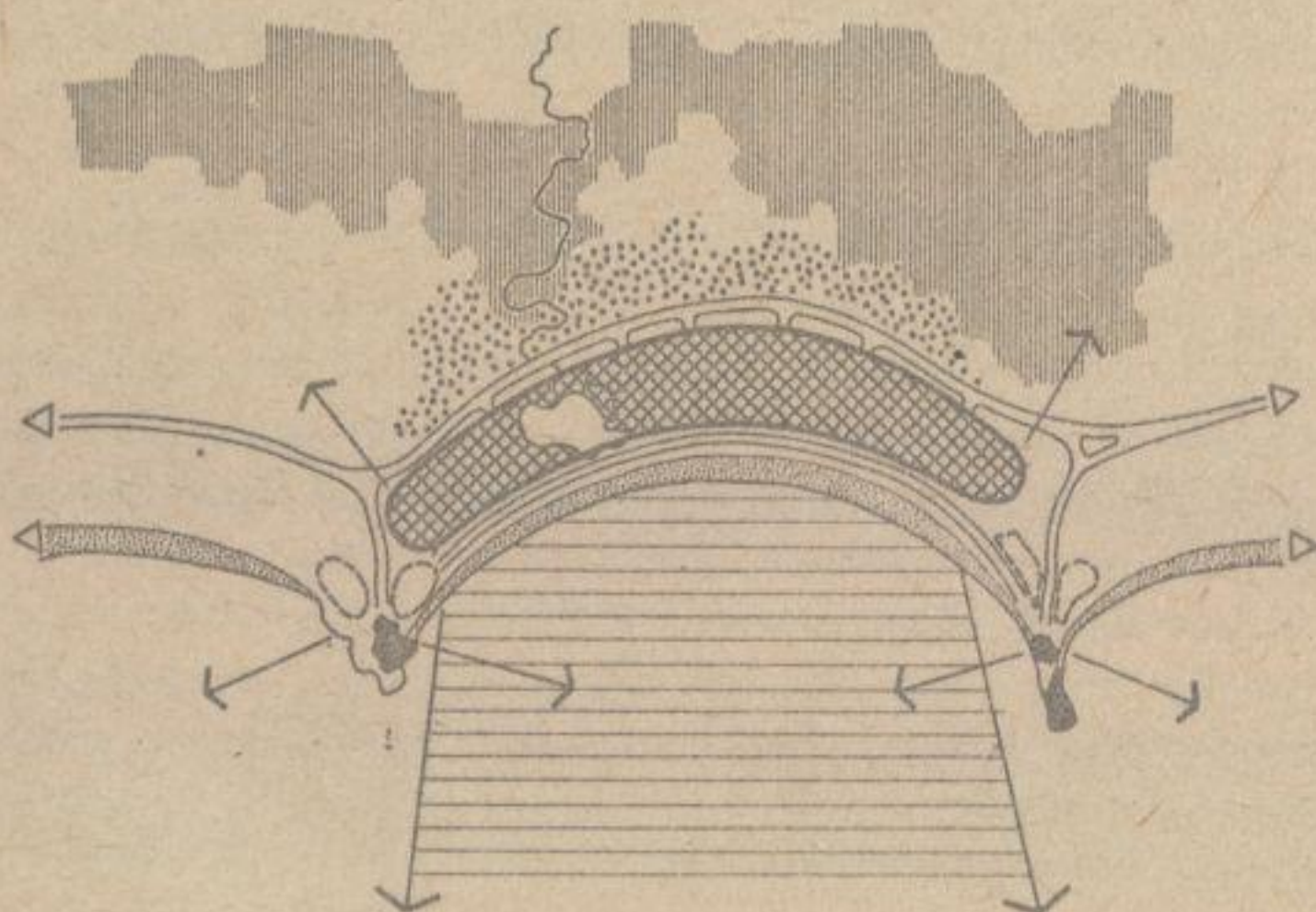
„VENUS” – AGLOMERACJA HOTELI WZĄSOWYCH I DOMKÓW WAKACYJNYCH /PRZYKŁAD REALIZACJI Z TERENU RUMUNII/

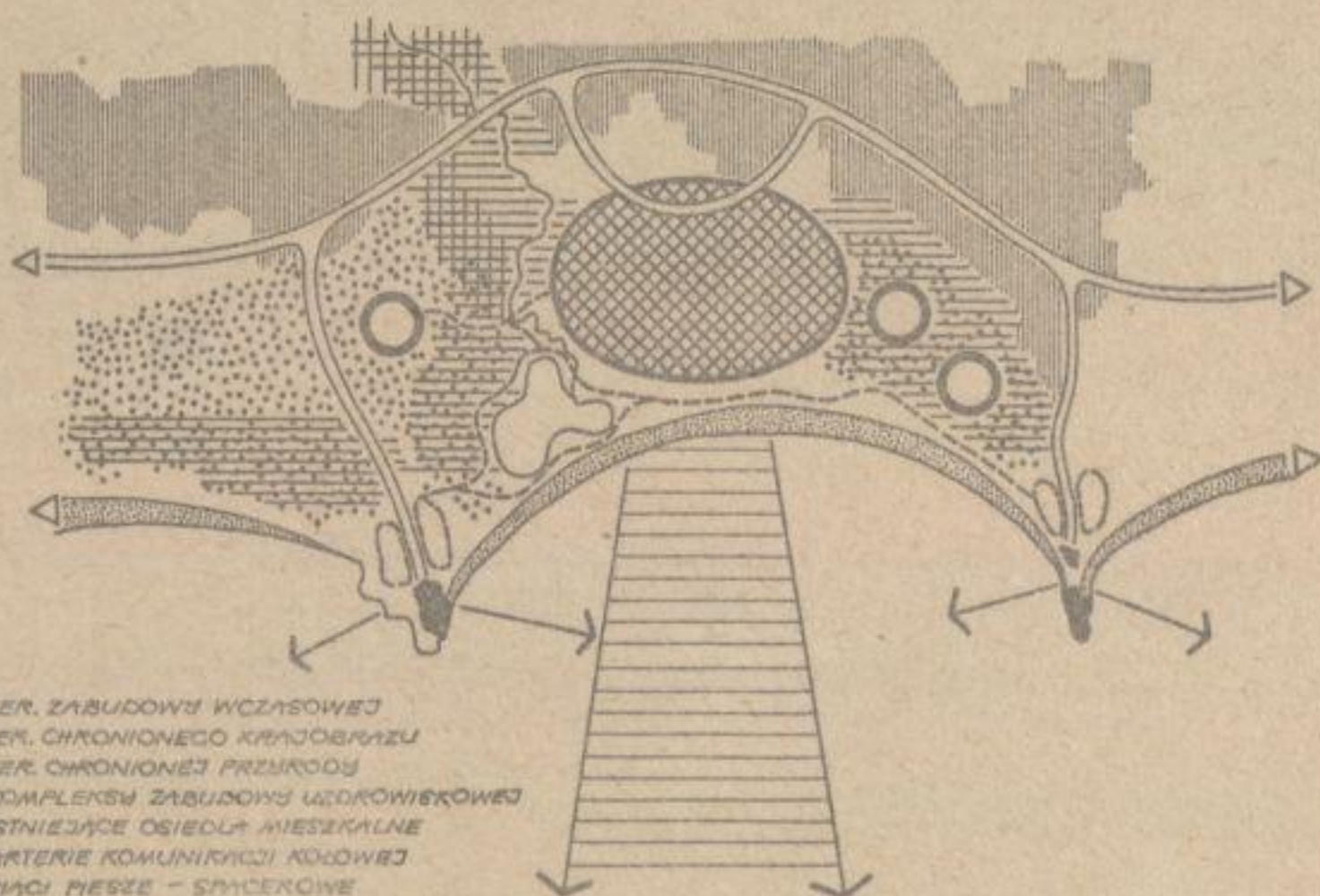
- OBIEKTY / CZĘŚCI OBIEKTÓW /
MIESZKALNE
- OBIEKTY / CZĘŚCI OBIEKTÓW /
OGÓLNOUŻYTKOWE
- PLAŻA NATOMIERSKA
- WODA

WG. ARCHITECTURA G/II OPRACOWAŁ:
DR. MGR INŻ. MGR LEON A. DĘBSKI

AKTUALNE TENDENCJE ZABUDOWY NADMORSKICH OŚRODKÓW WZĄSOWYCH

POSTULOWANE ZMIANY W SPOSOBIE ZABUDOWY NADMORSKICH OŚRODKÓW WZĄSOWYCH

- TER. ZABUDOWY WZĄSOWEJ
- TER. CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- TER. CHRONIONEJ PRZYRODY
- KOMPLEKS ZABUDOWY UZDROWISKOWEJ
- ISTNIEJĄCE OSIEDLA MIESZKALNE
- ARTERIE KOMUNIKACJI KOLEJOWEJ
- CIĄGI PIESZE - SPACEROWE
- KOMPLEKSY LEŚNE ISTNIEJĄCE
- NOWE ZADRZEWIENIA - LASO-PARKI
- STREFA OPTYCZNEGO POWIĄZANIA Z MORZEM

W OPIACIU O MATERIAŁY ZAWARTE W MIESIĘCZNIKU
„Archiwum” 2 - 6/7/8 - 1972 - OPRACOWAŁ
DR. MAR. INŻ. MGR LECH A. DĘBSKI

/przykład - wioska w Borgo - rys. nr 19/,

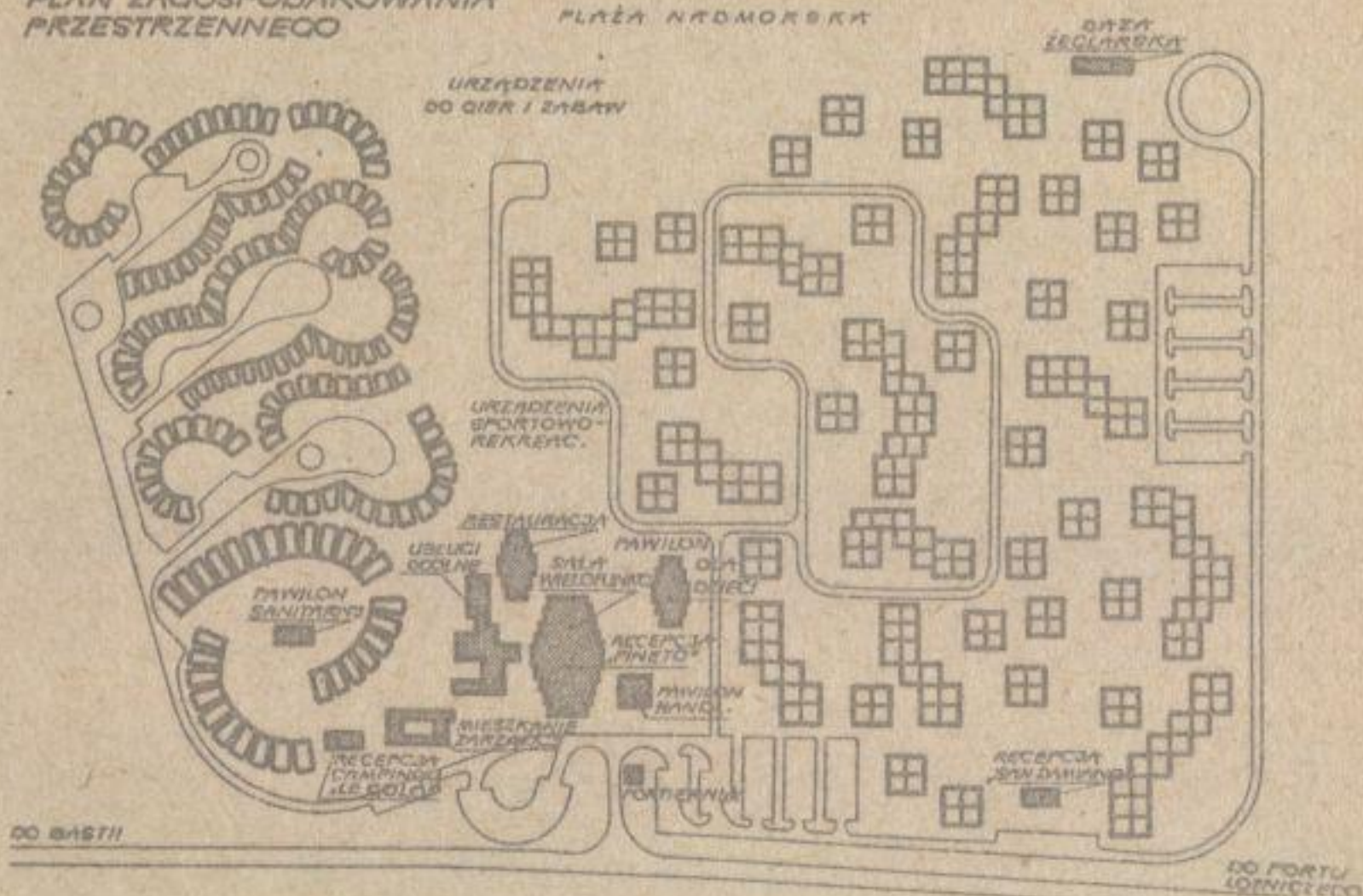
2. w formie bungalów mieszkalnych /pawilonów/ usytuowanych w zieleni z odrębnym obiektem ogólnousługowym /przykłady - ośrodek na 100 miejsc w ZSRR - rys. nr 20 i w Sandkaas w Danii - rys. nr 21/,
3. w formie zwartych osiedli z wyraźnie zarysowanym centrum usługowym /przykład - wioska w Capo Rizzuto we Włoszech - rys. nr 22/.

Z krótkiego przeglądu klasycznych sposobów zainwestowania wczasowego pasa przymorza, mimo stwierdzonych licznych mankamentów programowych i funkcjonalnych w zrealizowanych już założeniach - widać celowość kontynuowania studiów nad takimi, bądź zbliżonymi układami. Całkowity brak urządzeń portowych dla indywidualnego jachtingu, niezbyt korzystne dla tych celów ukształtowanie wybrzeża i właściwości klimatyczne, istniejące ograniczenia finansowe /socjalny charakter budownictwa wczasowego/ w kraju, każą przewidywać dalszą przewagę budownictwa, które w tym rozdziale nazwano tradycyjnym.

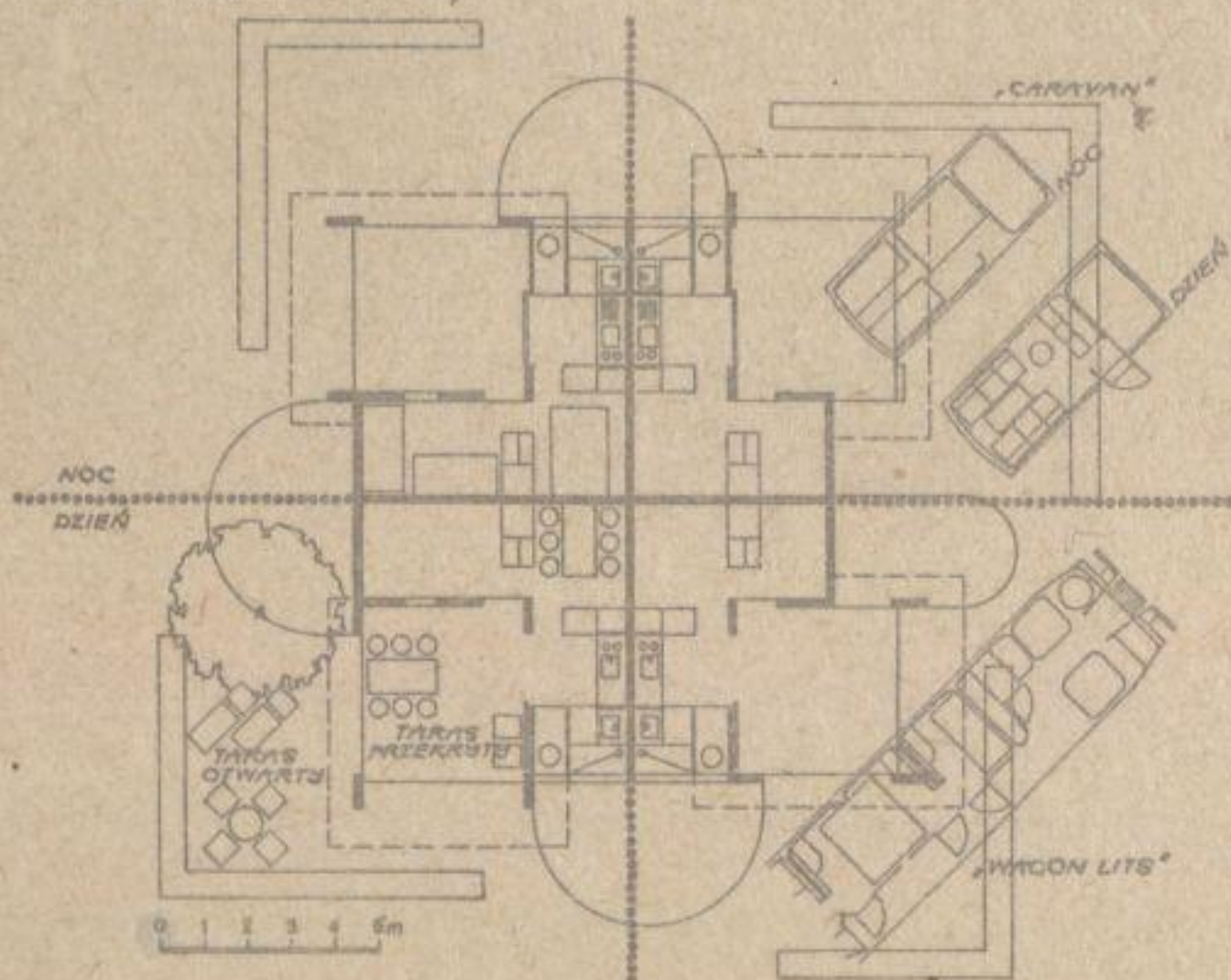
WIOSKA WAKACYJNA - BORGO /KORSYKA/ /POJEMNOŚĆ JEDNOSTKI MIESZKALNEJ - 6 MIEJSC NOCLECOWYCH/

PLAN ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO

PLAŻA NADMORSKA

RZUT PRZYZIEMIA TYPOWEGO DOMKU WAKACYJNEGO /POJEMNOŚĆ JEDNOSTKI MIESZKALNEJ - - 6 MIEJSC NOCLECOWYCH/

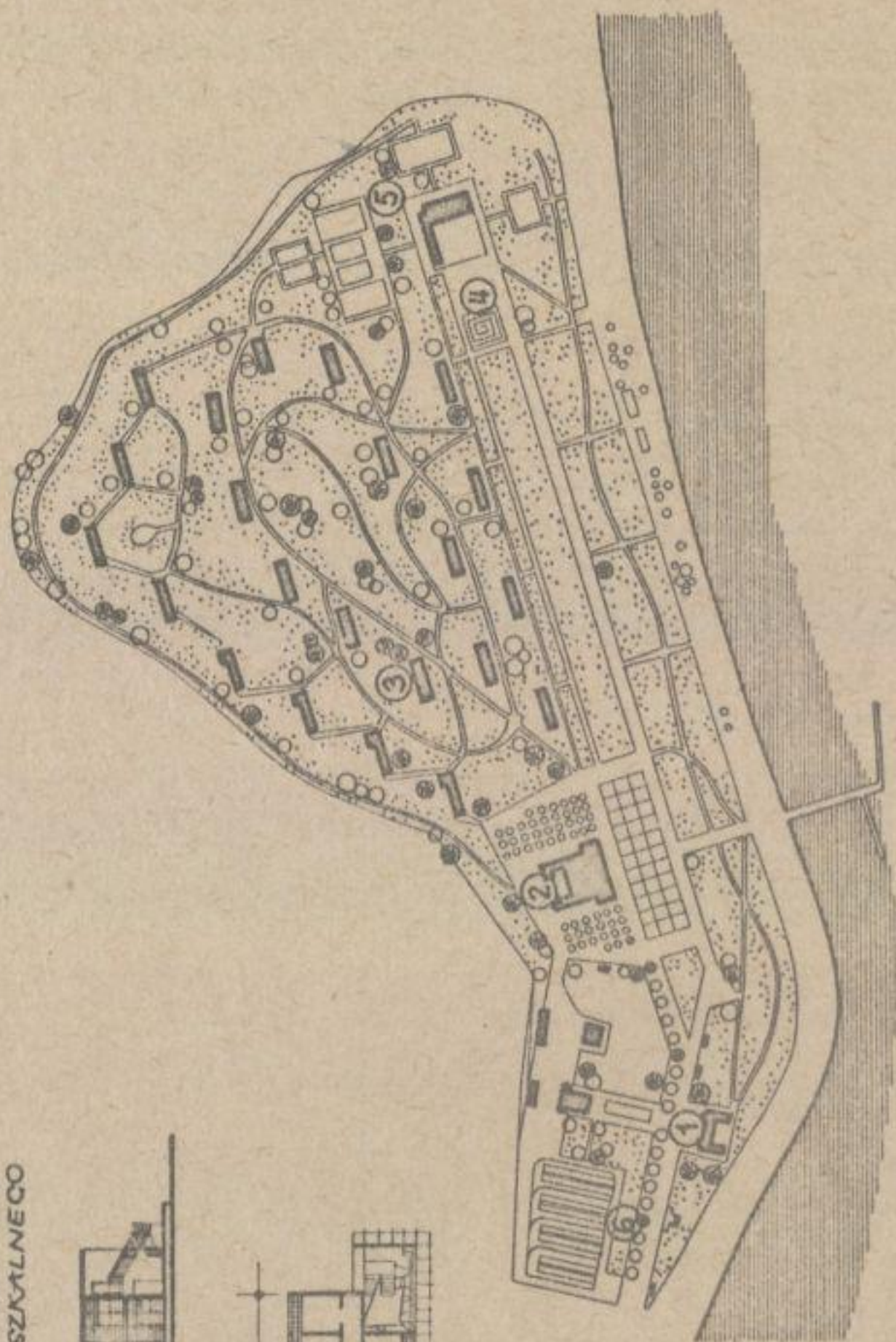
OŚRODEK WZIASOWY NA 1000 MIEJSC /PROJEKT M. ZUBIKOWEJ I I. MASLENNIKOWEJ - ZSRR/

ELEWACJA FRONTOWA
PAWILONU MIESZKALNEGO

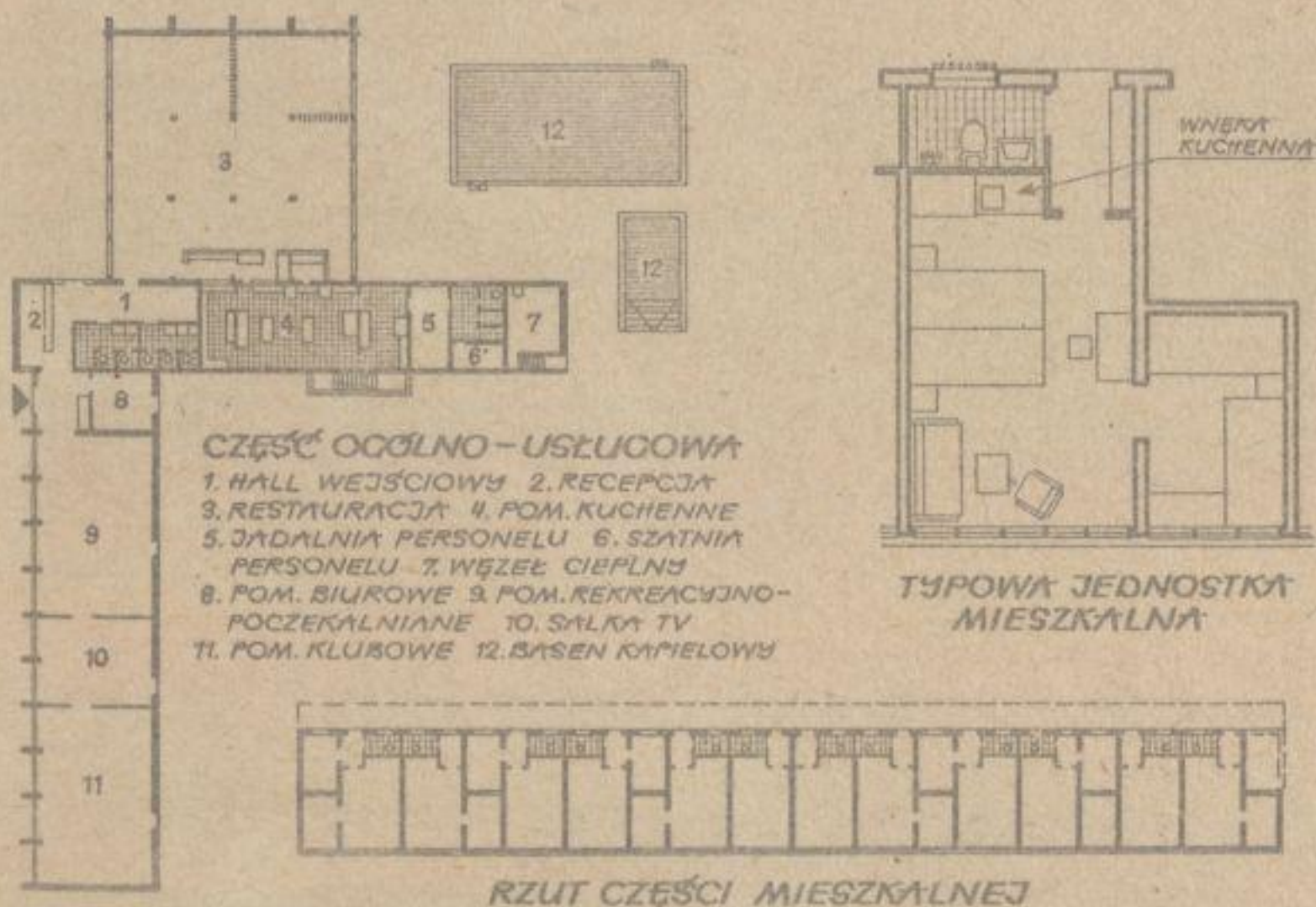
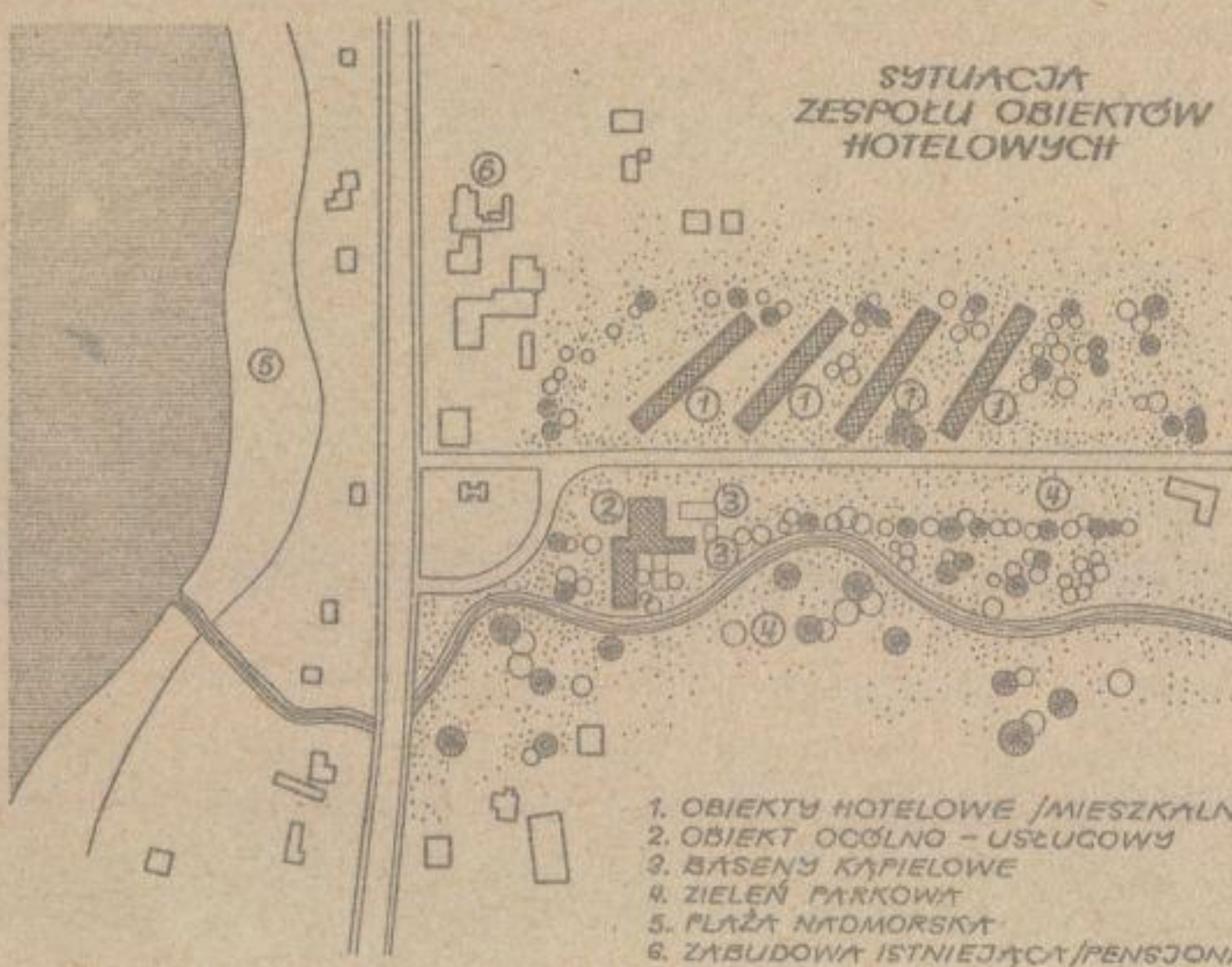

RZUT PARTERU
PAWILONU MIESZKALNEGO

1. BUDYNEK RECEPCYJNO - ADMIN.
2. RESTAURACJA
3. PAWILON MIESZKALNE
4. PAWILON ZABIEGOWY / KURACYJNY /
5. BOISKA SPORTOWE
6. PARKING

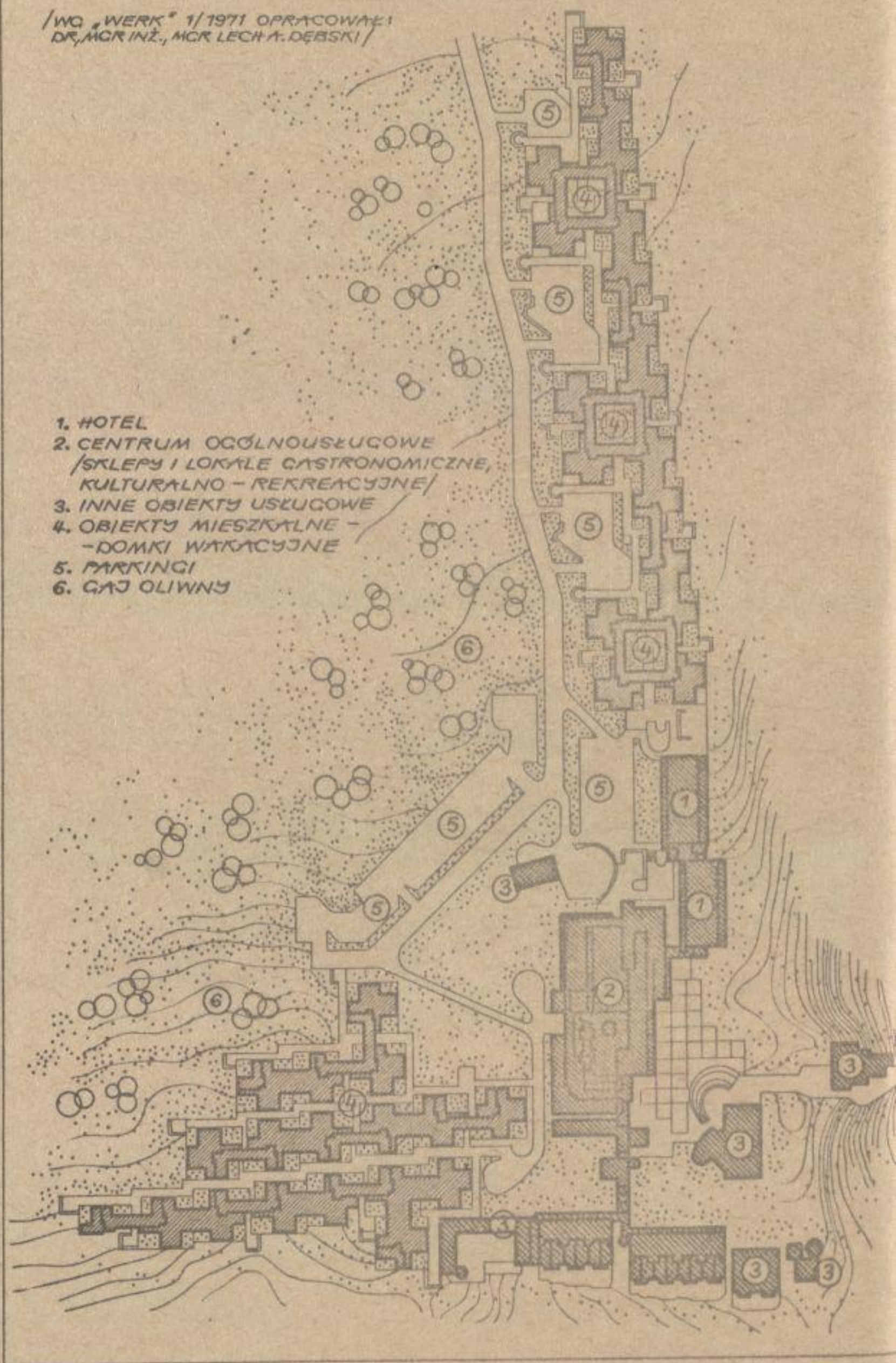
HOTEL WZASOWY W SANDKAAS - - BORNHOLM / DANIA

WIOSKA WAKACYJNA CAPO RIZZUTO /WŁOCHY/

/WG „WERK” 1/1971 OPRACOWAŁ:
DR, MGR INŻ., MGR LECH A. DĘBSKI/

1. HOTEL
2. CENTRUM OGÓLNOUSŁUGOWE
/SKLEPY I LOKALE GASTRONOMICZNE,
KULTURALNO - REKREACYJNE/
3. INNE OBIEKTY USŁUGOWE
4. OBIEKTY MIESZKALNE -
-DOMKI WAKACYJNE
5. PARKINGI
6. GAJ OLIWNY

R O Z D Z I A Ł V

OŚRODKI DOSTOSOWANE DO FORM REKREACJI RUCHOWEJ

1. Nowy model spędzania wolnego czasu nad morzem.

Dotychczasowy model spędzania wolnego czasu w strefie nadmorskiej przez ogromną większość naszych wczasowiczów, polega na korzystaniu z plaż /opalaniu się/ oraz znacznie rzadziej i nie przez wszystkich uprawianych - kąpielach w morzu. W poprzednim rozdziale wskazano tradycyjne sposoby maksymalnego wykorzystania warunków naturalnych ze względu na obłe wymienione czynności. Sugerowane realizacje zabezpieczą niewątpliwie pobyt nad morzem, nie są wszakże jedynymi zabiegami, które czynić należy. Te dalsze modyfikacje praktykowanych dotychczas u nas rozwiązań architektonicznych, prowadzić powinny do zabezpieczenia także innych niż wymienione kąpiele morsko-powietrzne świadczeń w zakresie rozrywek, w tym głównie o charakterze sportowym /rekreacji ruchowej/.

Specyfiką nadmorskich rozwiązań rekreacyjnych są urządzenia do uprawiania żeglarsstwa i sportów motorowodnych. Obydwa wymienione rodzaje aktywnego wypoczynku wiążą się z koniecznością dysponowania nawodnym sprzętem pływającym oraz przystaniami, umożliwiającymi cumowanie, naprawę i przechowanie w okresie posezonowym jachtów, łodzi, kajaków itd. Jak wygląda obecny stan naszej flotylii w zestawieniu z krajami o rozwiniętym jachtingu pokazuje poniższa tabela.

Flotylle łodzi sportowych /żaglowych, motorowych/
w niektórych krajach wg danych za rok 1967^{1/}

Lp.	Państwo	Ilość łodzi sportowych ogółem	Wskaźnik ilości osób na 1 łódź sportową
1	2	3	4
1.	Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	9.000.000	21
2.	Szwecja	300.000	25
3.	Kanada	700.000	29
4.	Norwegia	62.000	61
5.	Szwajcaria	60.000	100
6.	Niemiecka Republika Federalna	184.000	312
7.	Francja	130.000	360
8.	Włochy	100.000	500
9. .	Polska	1.590 ^x	21.400

x/ w tym 214 jachtów morskich

Przedstawiając obraz bardziej szczegółowo stwierdzić można, że z posiadanej ilości 214 jachtów morskich - 122 to jachty zatokowe o powierzchni żagla do 35 m². Brak większej ilości sprzętu pływającego znajduje swoje odbicie w niedoinwestowaniu wybrzeża w urządzenia portowe /patrz tabela nr 9/.

1/ Dane wg B.Schrötera - "Jachthafen - Planungs Grundlagen". "DEZ" 12/68 oraz odnośnie Polski wg K.Klimaszewskiego - "Główne problemy rozwoju morskiej turystyki żeglarskiej w Polsce". GKKFiT/-ZZT, Wrocław 1969.

Zagospodarowanie portów jachtowych w Polsce^{1/} Tabela nr 9

Lp	Port /Lokalizacja/	Użytkownik	Głębokość portu w m.	Długość na- brze- ży w mb	Uzbrojenie nabrzeży			Urządzenia do słipowania	Hangary ² pow. w m	Możliwość zaopatrzenia			Możliwość złimowania	b u r e t	noclegi	we ogólnie dostępne	natrysk
					woda	siła	światło			żywność	palivo	gaz					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	Gdańsk - Twierdza	PKM, AZS	2,2-2,5	600	-	+	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-
2	Gdynia - basen im. gen. M. Żar- skiego	ZOPZŻ, YK "Kotwice" YKP, YKM "Gryf" YK "Stal", "ARKA" CWM-ZHP	SW-2,0 4,0-6,0	720	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-
3	Puck	KZ "Zatoka" przy PZM "Wodnik" ZHP	2,5	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
4	Jastarnia Ośrodek Szko- lenia LOK	Ośrodek Szkole- nia LOK	4,0-6,0	350	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
5	Darłowo	Baza Morska PTTK	4,5-5,0	-	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-	dla człon- ków ucze- stnik- ośr.	+	+
6	Kołobrzeg	OSTIW, KM LOK	3,5	pomost 70	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	+	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
7	Swinoujście PPDiUR "Odra"	JK "Cztery wiatry"	1,6	116	+	-	-	-	160	+	+	-	+	-	+	+	-
8	Trzebień	Ośrodek Szkolenia Żeglarskiego WOSTiW	2,04,0	620	-	-	-	dźwig 3 t	-	+	+	-	-	+	dla ucze stni ków ośr.	+	+
9	Szczecin-Dąbłę KS - "Pogon" przy Zarządzie Portu	Sekcja Żeglarska KS "Pogon", "Odzieżowiec", "Bałtyk" TKKF, PTTK	3,0-3,5	445	-	+	+	-	750	+	+	+	+	-	+	+	-
	Szczecin-Dąbłę Zarząd Woj. LOK	MKS, AZS, LZS KS "Arkonia"	4,0-10,0	120	+	+	+	-	1000	+	+	+	+	-	-	+	-

Uwaga: oznaczenia: + dane urządzenie występuje,
- dane urządzenie nie występuje.

Z danych zawartych w tabeli nr 9 widać, że nasze porty jachtowe nie stanowią odrębnych założeń przestrzennych lecz fragment, większych układów portowych, głównie portów handlowych /Gdańsk, Gdynia, Kołobrzeg, Świnoujście, Szczecin/ rzadziej portów rybackich /Puck, Jastarnia, Darłowo, Trzebież/. Wypożyczenie spowoduje się de facto do umocnionych nabrzeży /nie wszędzie !/, kiosków sprzedających żywność, punktów sprzedaży paliwa, niekiedy gazu oraz ogólnodostępnych sanitariów /nie wszędzie !/. W czterech przypadkach istnieje możliwość uzyskania noclegu na lądzie w barakach drewnianych dawno zdekapitalizowanych /w tym - w dwu przypadkach jedynie dla członków ośrodka/. Podobny stan można uważać za równy zeru, stąd szersze rozważania nad kierunkami inwestowania w obiekty i urządzenia portów jachtowych, jako perspektywą najbliższych lat, mają pełne uzasadnienie. Przeprowadzone w tym zakresie studia pozwalają wyodrębnić szereg form przestrzennego zagospodarowania godnych zalecenia dla krajowych gestorów.

2. Żeglarskie miasteczka wakacyjne.

Wyróżniają się wielkością /pojemnością/ akwenów cumowania oraz sposobem zainwestowania budowlanego w obiekty i urządzenia portowe na lądzie. Wśród dużej ilości zaliczonych do tej grupy nadmorskich ośrodków wypoczynkowych wyróżnić można, stosując pomocniczo kryteria funkcji wiodącej i gestora, dalsze podzespoły rodzajowe /np. ośrodki ogólnodostępne, ośrodki klubowe/. Ogólnie wszakże o grupie tej powiedzieć można, że jej układ przestrzenno-programowy opiera się na realizacji portów o wielu basenach przystosowanych do cumowania średnio od 250 - 2.000 łodzi żaglowych bądź motorowych - w warunkach europejskich i do 5.000 - w warunkach amerykańskich. Z uwagi na małe wymagania odnośnie głębokości basenów portowych - ich realizacja odbywa się drogą prac inżynierskich na terenach płaskich i niskich wybrzeży /wykopy, refulacja/. Rejon przypoportowy tworzy zespół administracyjno-usługowy /kapitanat, biura organizacji turystycznych, sale widowiskowe, kina, kluby, domy handlowe, posterunki policji i straży ogniowej/ a także czasowe obiekty mieszkalne. Ośrodki te noszą

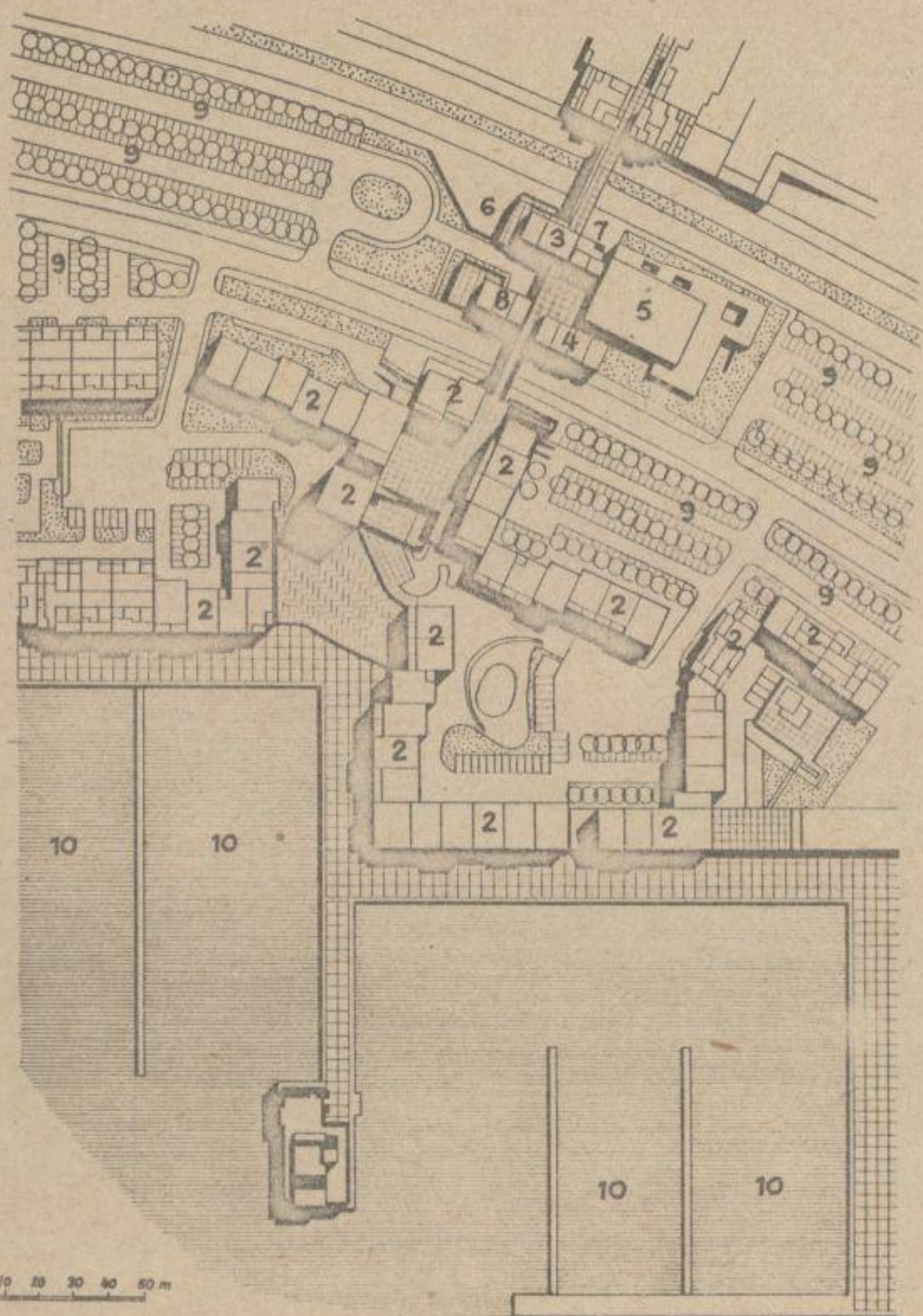
międzynarodową nazwę "marina"^{1/}. Urządzenia standardowe, które zawsze muszą być uwzględnione przy budowie takiego portu wypoczynkowego są następujące:

- oznakowane miejsce cumowania z instalacją wodociągową, elektryczną /siła, światło/, telefoniczną,
- sanitaria w pobliżu pomostów,
- system usuwania śmieci i odpadków,
- parkingi dla samochodów i przyczep na łodzie,
- stacje paliw usytuowane tak, aby oprócz łodzi mogły z nich korzystać pojazdy mechaniczne,
- slipy i urządzenia do transportu łodzi na lądzie,
- tereny otwarte i przekryte, przeznaczone do przechowywania łodzi w okresie zimowym,
- stacje obsługi mechanicznej /silniki/ i konserwacji /kadłuby/,
- szatnie wraz z kabinami, szafami, sejfami na rzeczy żeglarzy,
- sklepy z częściami zamiennymi i sprzętem żeglarsko-rybackim,
- sklepy z artykułami spożywczymi i codziennego użytku,
- pralnie /w tym samoobsługowe/,
- pomieszczenia klubowe,
- biura administracji portu z tablicami ogłoszeń, urządzeniami telekomunikacyjnymi, masztem sygnałów flagowych itd.

Posiłkującymi wyżej wymienione urządzenia są obiekty hotelarskie oraz wakacyjne budownictwo apartamentowe skupione w rejonie przystani a ponadto wymienione wcześniej obiekty ogólnousługowe /w tym głównie gastronomiczno - rozrywkowe/. Przykład "wielkomiejskich" rozwiązań pokazano na rys. nr 23 i 24.

1/ Z włoskiego - oznaczała pierwotnie żeglarstwo a także wybrzeże morskie, przyjęta i wprowadzona do słownictwa amerykańskiego około 1928r. jako t.zw. "marketname" - nazwa rynkowa, upowszechniona następnie w Europie Zachodniej.

CAP D'AGDE /FRANCJA/ ŻEGLARSKIE MIASTECZKO WAKACYJNE - -CENTRUM

1. KAPITANAT 2. OBIEKTY MIESZKALNE - BUDOWNICTWO APARTAMENTOWE
3. 4. BIURA PODRÓŻY I INSTYTUCJE TURYSTYCZNYCH 5. SALA WIDOWISKOWA
/WIELOFUNKCYJNA/ 6. POSTERUNEK STRAŻY POŻARNEJ 7. POSTERUNEK
POLICJI 8. KINO I KLUB NOCNY 9. PARKINGI 10. BASENY PORTOWE

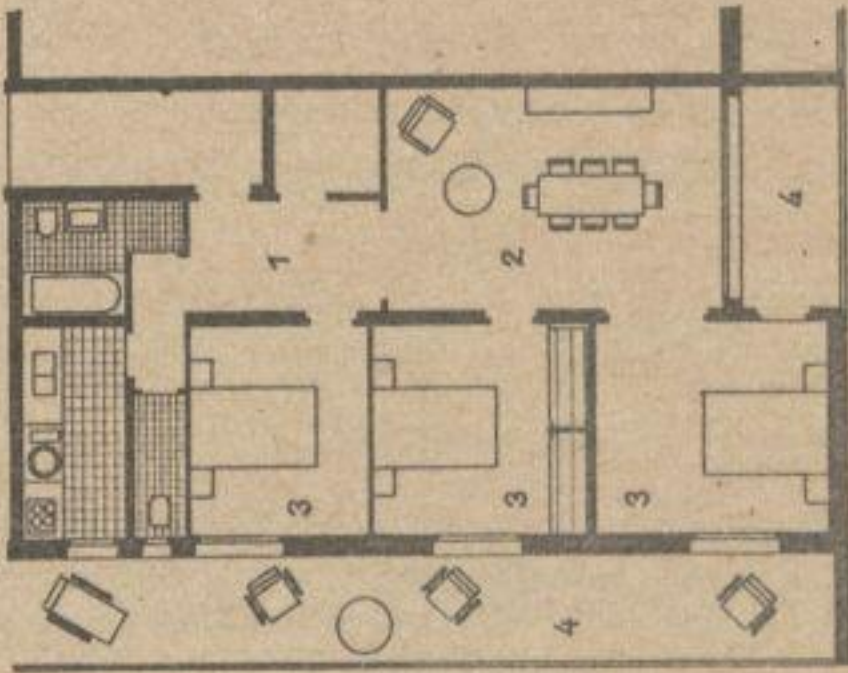
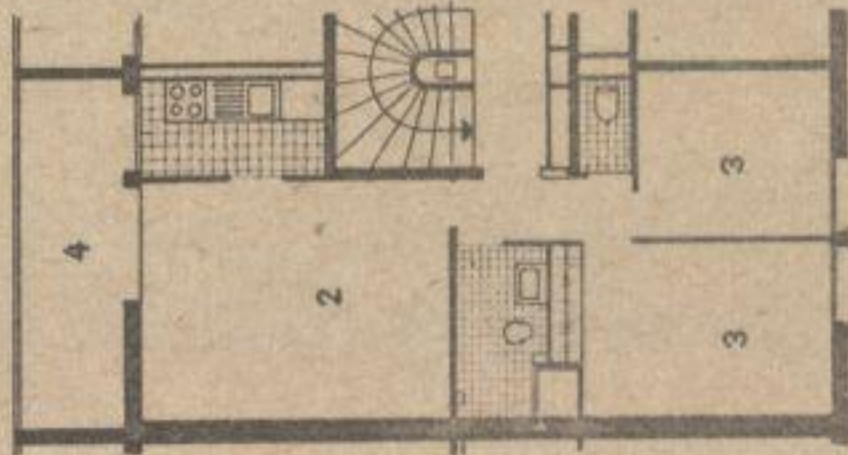
WG. L'ARCHITECTURE FRANCAISE * 373-374/73
OPRACOWAŁ: DR, MGR INŻ., MGR LECH A. DEBSKI

OŚRODEK WZĄSOWY „LA GRANDE MOTTE” – FRANCJA

UKŁAD CAŁOŚCI ZAŁOŻENIA:

1. PORT JACHTOWY
2. STACJA OBSŁUGI POJAZDÓW MEOH.
3. PARKING
4. CENTRUM HANDLOWO – ROZRYWKOWE
5. SZKOŁA SPORTÓW WODNYCH
6. PLAC ZABAW
7. CENTRUM USŁUG W DZIEDZINIE KULTURY
8. STREFA BUDOWN.
9. MIESZKANOWE – INDYWIDUALNE DOMKI WSPÓLNE
10. STREFA BUDOWN. HOTELOWEGO – HOTELE WZĄSOWE
11. TERENY HIPICZNE
12. KORTY TENISOWE

RZUTY JEDNOSTEK MIESZKALNYCH – APARTAMENTOWYCH

1. HALL
2. POKÓJ MIESZKALNY
3. SYPIALNIA
4. LOGGIA
5. POKÓJ DZIENNY
I SYPIALNIA

- Ośrodki ogólnodostępne

Pokazany na rysunku nr 23 fragment sposobu zagospodarowania przestrzennego dotyczy rejonu centralnego portu /ośrodek usług ogólnodostępnych/. Patrząc na zagadnienie szerzej, można na podstawie spostrzeżeń z dokonanych już realizacji skonstruować znacznie poprawniejszy schemat rozwiązania ideowego takiego ośrodka. Rezygnując z typowo wielkomiejskiej, zwartej, bezpośrednio do portu przylegającej zabudowy mieszkalnej dąży się do jej rozproszenia i do uzyskania tą drogą bezpośredniego kontaktu z terenami zielonymi. W takim układzie również i wiodąca funkcja portowa zostaje rozdzielona pomiędzy szereg mniejszych akwenów cumowniczych, w pewnym od siebie oddaleniu. Wytwarzają się zatem mniejsze zespoły funkcjonalne - ośrodki portowe z własnymi centrami usługowymi, zlokalizowanymi pomiędzy portem a obiektami mieszkalnymi, wyposażonymi w duże parkingi i urządzenia do obsługi pojazdów mechanicznych. Tereny oddzielające osiedla przeznacza się na plażę oraz dalej w głębi lądu na zieleni i zgrupowane w niej urządzenia rekreacyjne /galerie i zabawy dla dorosłych i dla dzieci, sportowe, służące spacerom/. Przykłady pokazano na rys. nr 25 i nr 3.

- Ośrodki klubowe - o ograniczonej dostępności

Ośrodki tego typu rozwiązuje się nieco inaczej, przy czym wyjaśnić wypada, że w warunkach zachodnio-europejskich czy amerykańskich nabycie praw członkostwa sprowadza się de facto do uiszczenia odpowiednio wysokiej opłaty. Te właśnie wcale wysokie wpływy pozwalają na wyższy standard zagospodarowania portu w urządzenia towarzyszące, standard objawiający się w kompleksowości oferowanych usług oraz w mniejszej intensywności zabudowy /tereny zieleni rekreacyjnej w bezpośrednim pobliżu portu/. W takich ośrodkach akweny cumownicze ulegają znacznemu zmniejszeniu, znikają oddzierżawiane bądź odnajmowane na sezon letni budownictwo apartamentowe /mieszkalne - nazwa może budzić błędne skojarzenie z apartamentami w obiektach hotelowych !/. Rozbudowie ulegają za to takie obiekty jak: hotelarskie /boatele, seatele/, gastronomiczne /restauracje, kawiarnie, lokale nocne/, handlowe /supermarkety, sklepy, lokale rzemiosła usługowego/, rozrywkowe /sale

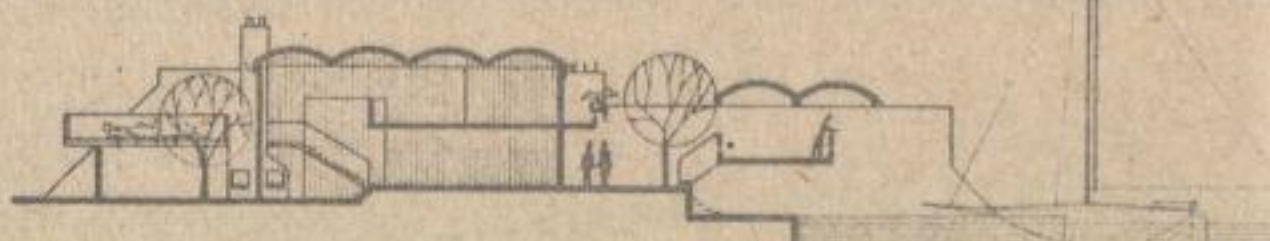
ŻEGLARSKIE MIASTECZKO WAKACYJNE BORMES LES MIMOSAS /FRANCJA/

SYTUACJA ZAŁOŻENIA PRZESTRZENNEGO

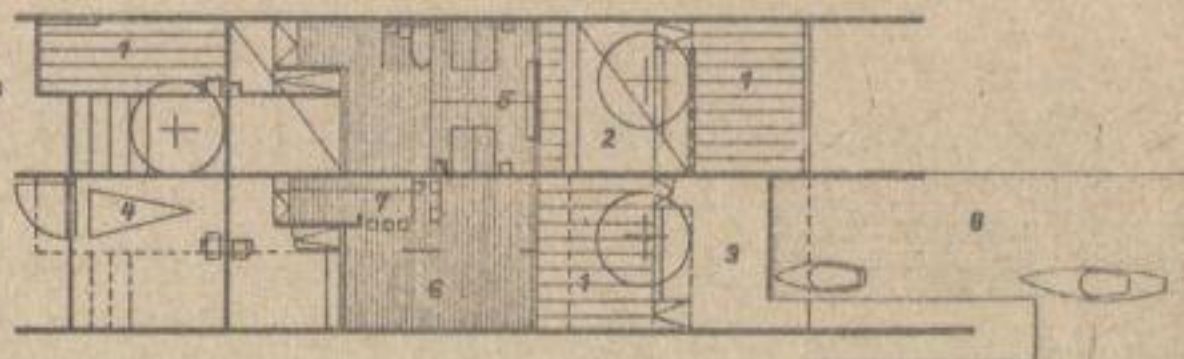

1. HOTELE WYSOKIE 40 KOND.
/„BEACON - HOTELE”/
2. HOTELE APARTAMENTOWE
ŚREDNIEJ WYSOKOŚCI 5 KOND.
3. INDYWIDUALNE DOMKI
WAKACYJNE /„RYBACZKIE”/

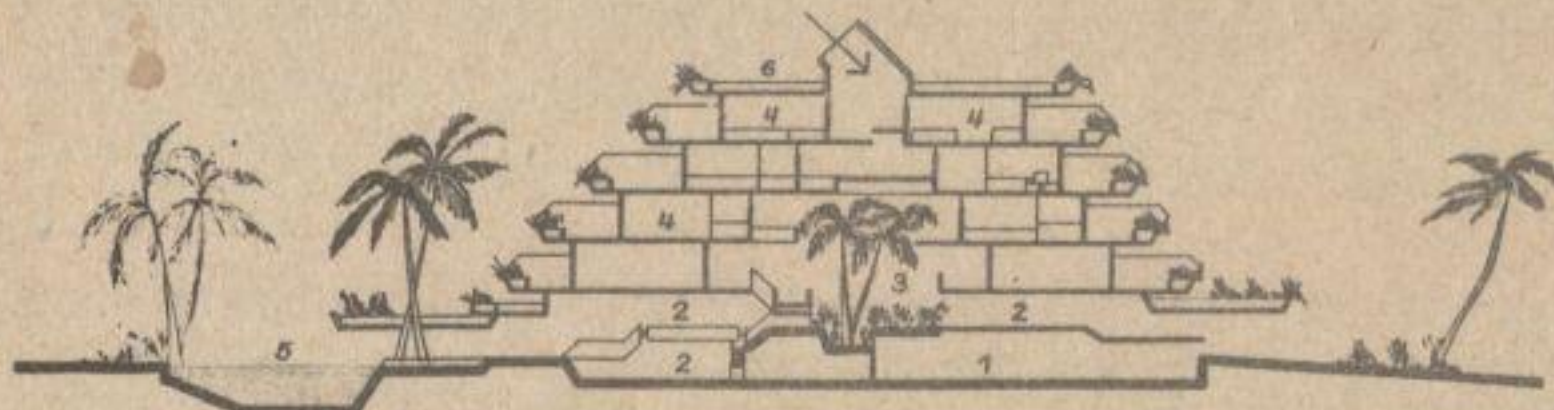
PRZEKRÓJ I RZUT PRZYZIEMIĄ DWÓCH SEGMENTÓW INDYWIDUALNYCH DOMKÓW WAKACYJNYCH

1. TARAS
2. PATIO
3. POMOST CUMOWNICZY
4. GARAŻ
5. SYPIALNIA
6. POKÓJ DZIENNY
7. KUCHNIA - LABORATORIUM
8. INDYWIDUALNY AKWEN
CUMOWNICZY

HOTEL APARTAMENTOWY - PRZEKRÓJ

1. GARAŻ - PARKING
2. KOND. OGÓLNOUSŁUGOWE
3. OGROD ZIMOWY
4. JEDNOSTKI MIESZKALNE
5. WEWNĘTRZNY /PATIO/ BAZEN KĄPIELOWY
6. SOLARIUM

WZ. WERK 9/1973 OPRACOWAŁ:
DR. INŻ. MCK LECH A. DUBSKI

widowiskowe, kluby, galerie, czytelnie/, rekreacyjne /pływalnie kryte, tereny gier i zabaw/ oraz zaplecza technicznego /stocznie, warsztaty naprawcze silników, remontów kadłubów, hale oraz tereny do przechowywania łoża w zimie/. Przykłady najłatwiejszych do adaptowania rozwiązań zachodnio-niemieckich pokazano na rysunku nr 26.

Podsumowując rozważania w zakresie żeglarskich miasteczek wakacyjnych, stwierdzić można, że elementem odróżniającym od np. żeglarskich wiosek wakacyjnych /o czym dalej/ jest zawsze występujący obiekt bądź zespół obiektów o funkcjach socjalnych i usługowo - eksploatacyjnych. W braku krajowych wzorców w tym zakresie, warto jak się wydaje zacytować na zakończenie fragment normatywu powierzchniowego stosowanego /fakultatywnie/ w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej^{1/} /tabela nr 10/

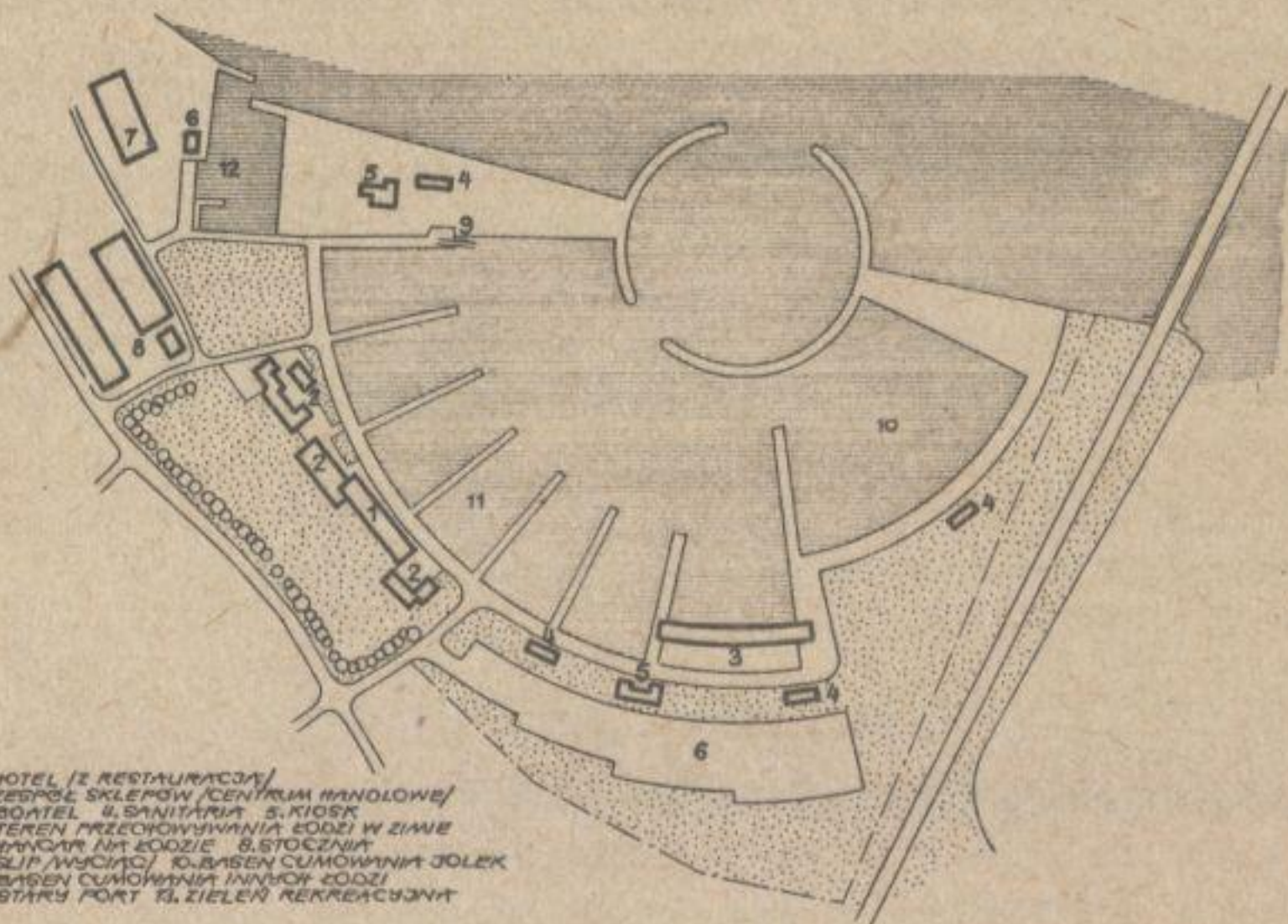
3. Ośrodki regatowe

W porównaniu z poprzednimi mogą uchodzić za ośrodki zamknięte, przy czym ich charakter sportowo-wyczynowy nie ulega kwestii. Zlokalizowane w pobliżu /na obrzeżu/ większych aglomeracji miejsko-portowych zajmują wyraźnie przestrzennie wyodrębnione tereny o ograniczonej dostępności. Sposób ukształtowania obiektów na lądzie przebiega na ogół wg powtarzalnego schematu. Obiekty mieszkalne dla sportowców /uczestników regat/ tworzą zespoły jedno-, rzadziej dwukondygnacyjnych bungalowów /domków wypoczynkowych/ w zieleni, zgrupowanych na zapleczu obiektów przyportowych. We współczesnych realizacjach dużych ośrodków regatowych istnieje tendencja do grupowania pozostałych funkcji we wspólnych zespołach - kompleksach architektonicznych, stanowiących odpowiednik scharakteryzowanych przez autora zespołów ogólnousługowych w centrach wielkomiejskich^{2/}. Reprezentatywny przykład rozwiązania architektonicznego ośrodka regat olimpijskich w Kolonii pokazano na załączonych rysunkach nr 27 i 28.

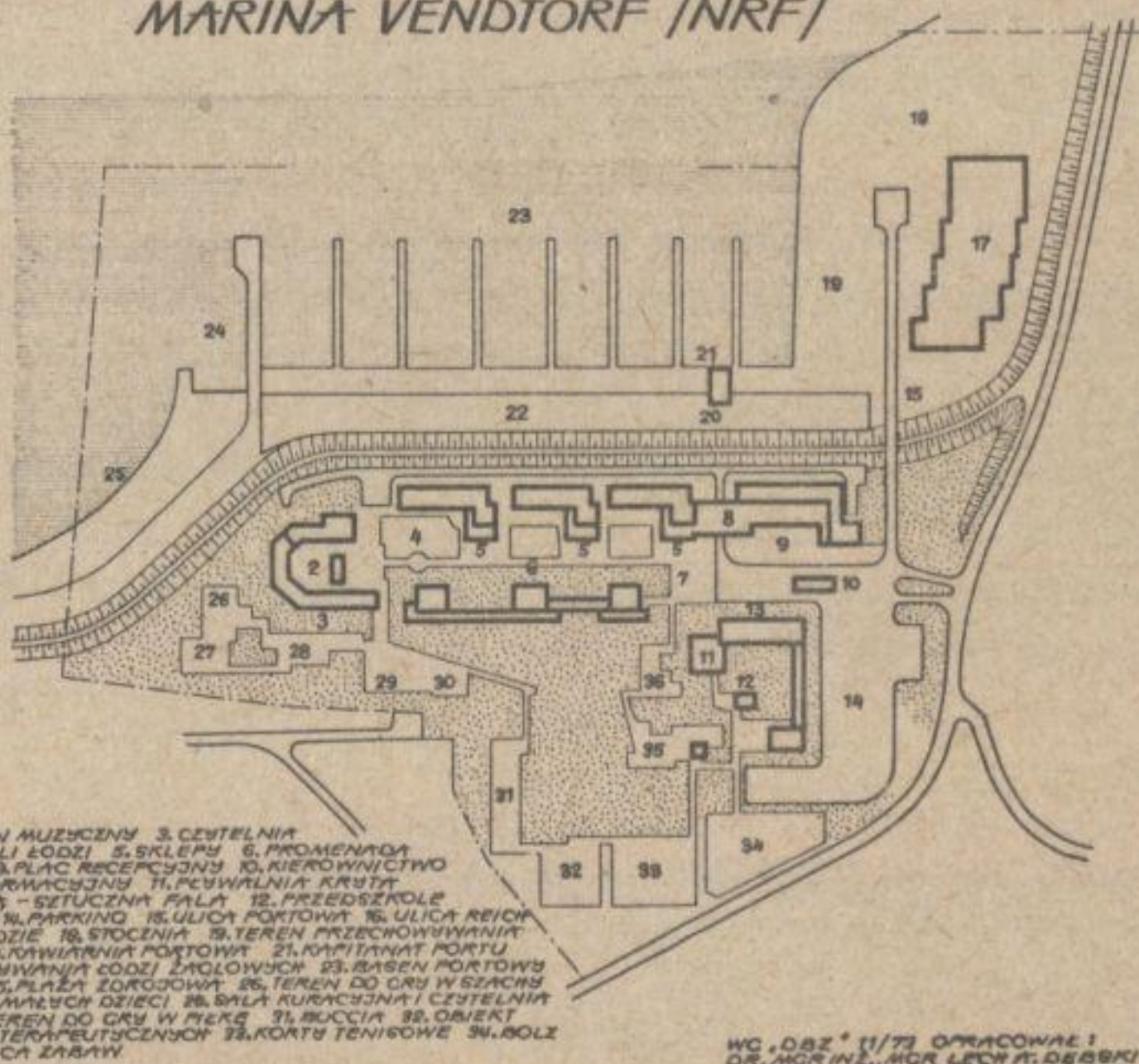
1/ Wg artykułu B.Schrötera: "Marinas - Jachthafen". "DBZ" 11/73.

2/ Patrz artykuł autora zamieszczony w "Biuletynie" nr 9/73
I.T. Oddział w Poznaniu

MARINA RUDKÖBING /NRF/

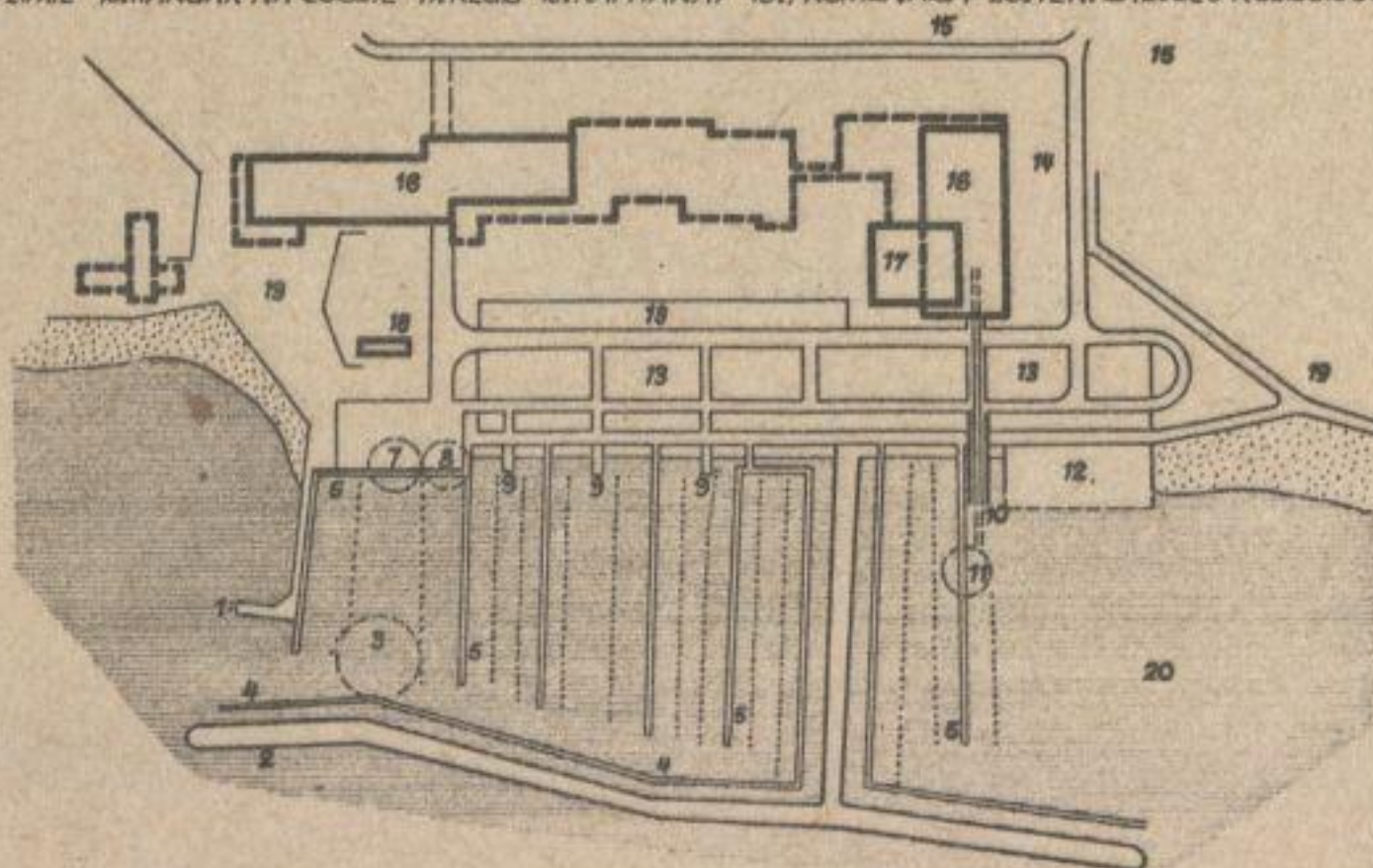
MARINA VENDTORF /NRF/

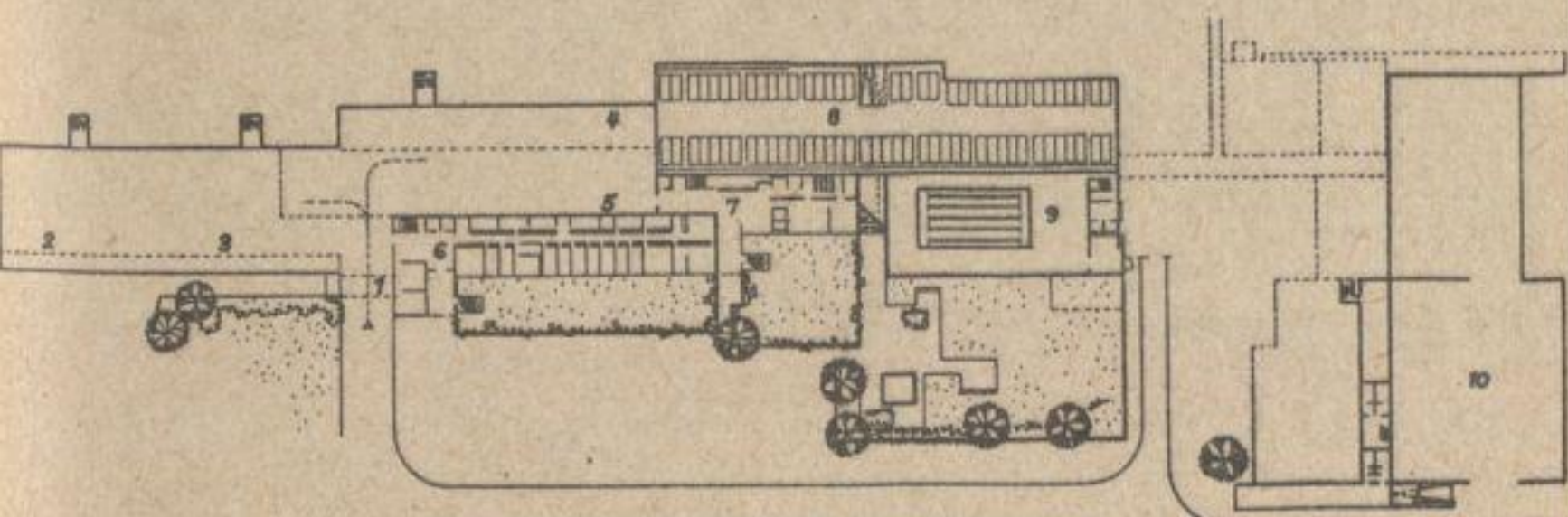
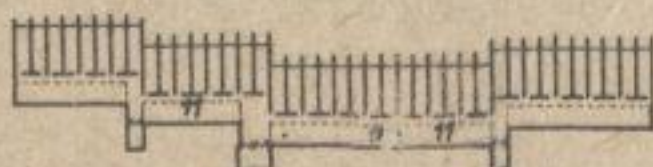
WC, D.B.Z. 11/73 OTRACOWAL 1
 DR. MGR INŻ. MGR LECH A. DEBISKI

OLIMPIJSKI OŚRODEK REGATOWY KIEL - SCHILKSEE SYTUACJA

1. MIEJSCE CUMOWANIA STATKÓW 2. FALOCHRON 3. MIEJSCE MANEWROWANIA 4. POMOSTY 5. POMOSTY CUMOWN. DLA ŁODZI 6. NABRZEŻE UMOCNIONE 7. 8. DZWIKI 9. 1.5t 9. SLIP DLA JOLEK 10. SLIP DLA ŁODZI 50 t. 11. DZWIKI 12. POMOST DLA JOLEK 13. MIEJSCE SKŁADOWANIA ŁODZI 14. DOJAZD DO PORTU 15. TER. PRZECIWOYMANIA ŁODZI W ZIMIE 16. HANGAR NA ŁODZIE 17. KLUB 18. KAPITAŃAT 19. PROMENADA 20. TER. DALSZEJ ROZBUDOWY

PORTOWY ZESPÓŁ USŁUGOWO-ADMINISTRACYJNY W KIEL - SCHILKSEE RZUT PRZYZIEMIA

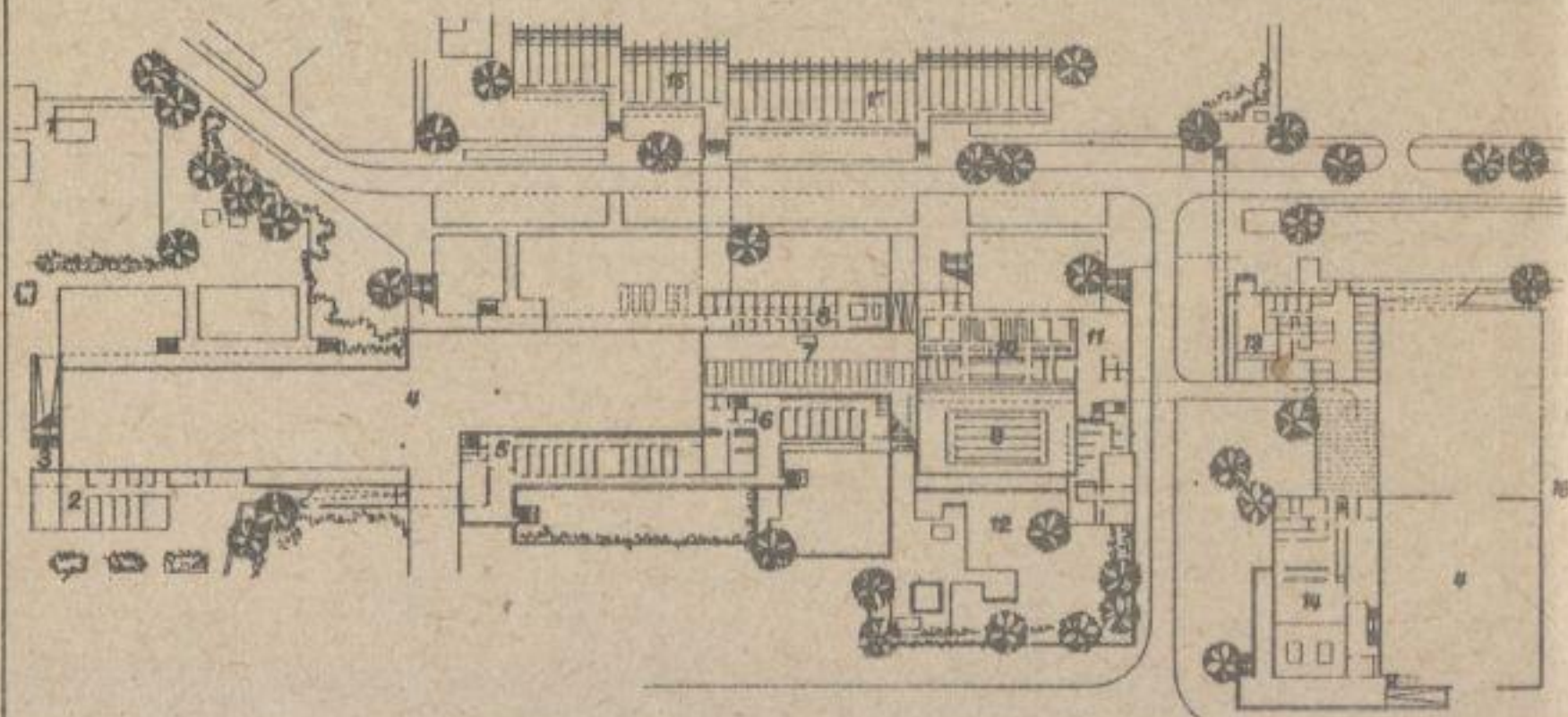

1. WJAZD DO HANGARU 2. URZĄD POCZTOWY 3. MAGAZYN WYPOSAŻENIA ŁODZI 4. CENTRUM RADIOWO-TELEWIZYJNE 5. CENTRUM PRASOWE 6. ADMINISTRACJA I JURY 7. HALA DLA PRACY 8. GARAZ - PARKING 9. POM. TECHNICZNE 10. HANGAR NA ŁODZIE 11. OBIEKT MIESZKALNY

WG. DZ. 12/68 OPRACOWAŁ
DR. MOR INŻ. MOR LECH A. DEBSKI

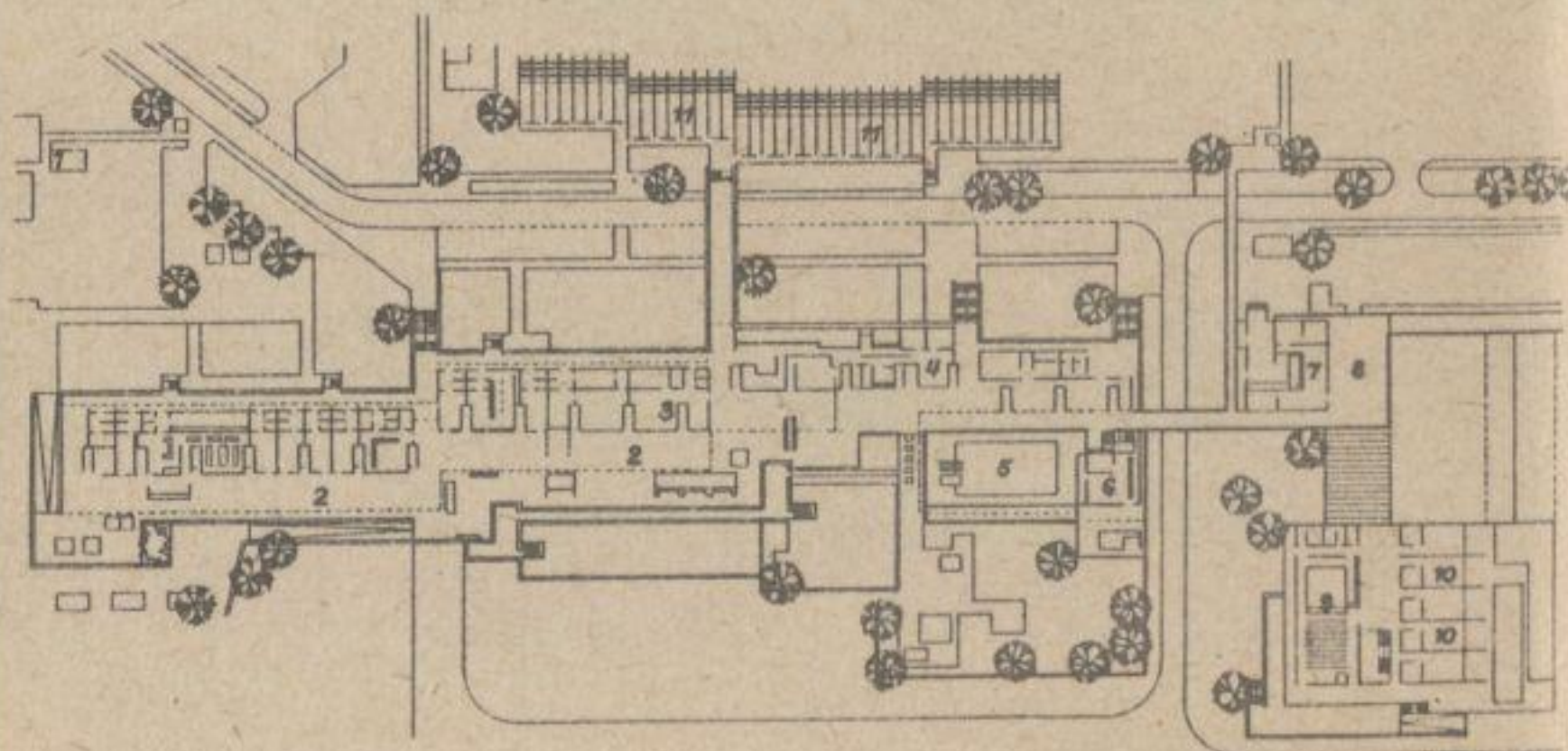
PORTOWY ZESPÓŁ USŁUGOWO-ADMINISTRACYJNY W KIEL - SCHILKSEE

RZUT I PIĘTRA

1. KWATERY DLA ZAWODNIKÓW /36 JEDNOSTEK/ 2. CENTRUM INFORMACYJNE 3. WEJŚCIE /POCZTA/ 4. HANGAR
5. KIEROWNICTWO REGAT 6. PRASA I ADMINISTRACJA 7. GARAŻ - PARKING 8. JEDN. MIESZKALNE DLA PERSONELU
9. PŁYWALNIA 10. SZATNIA 11. HALL KASOWY 12. MINI-GOLF 13. HALL RECEPCYJNY 14. BAR SAMODRUGOWY
15. OBIEKT MIESZKALNY 16. POLY NAMIOTOWE

RZUT II PIĘTRA

1. KWATERY DLA ZAWODNIKÓW 2. SKLEPY 3. POMIESZCZENIA KLUBOWE 4. BAR 5. PŁYWALNIA /KRYTA/
6. CAFETERIA 7. RESTAURACJA 8. TERAS WIDOKOWY 9. SALA Z SCENĄ I FOYER 10. POM. ŚWIETLICOWE
11. OBIEKT MIESZKALNY

Średnie wartości wielkości poszczególnych
rodzajów pomieszczeń "mariny" przypadające na 100
stanowisk cumowania
/wg pomiaru 8 "marin" w USA/

Lp.	Rodzaj pomieszczeń	Powierzchnia w m ² /100 stanowisk
1	2	3
	<u>Pomieszczenia socjalne:</u>	
1	Hall wejściowy	34,22
2	Pomieszczenia klubowe	35,34
3	Zaplecze	45,12
4	Jadalnia	57,40
5	Pomieszczenia kuchenne	18,34
6	Zmywalnia i magazyn nakryć stołowych	7,40
7	Magazyn artykułów żywnościowych i przygotowalnie	10,49
8	Pomieszczenia biurowe	8,43
9	Magazyn map morskich	8,66
10	Szatnie, przebieralnie	4,31
11	WC, natryski, umywalnie dla mężczyzn	42,34
12	WC, natryski, umywalnie dla kobiet	29,49
13	Wypoczywalnia dla mężczyzn	6,78
14	Wypoczywalnia dla kobiet	9,56
15	Pomieszczenia pozostałe	25,03
16	Taras widokowy	34,85
	<u>Pomieszczenia usługowo-eksploatacyjne:</u>	
17	Poczekalnia /lounge/	29,68
18	Sala snack-baru	32,16
19	Sanitaria	8,32
20	Pralnia	9,64
21	Pomieszczenie sprzedaży łodzi	64,53
22	Sklep sprzedaży wyposażenia do łodzi /w tym silniki/	43,48
23	Sklep - paczkowanie artykułów żywnościowych	16,11
24	Pomieszczenie biurowe	11,67
25	Warsztat reperacji łodzi	34,62
26	Warsztat reperacji silników	33,19
27	Warsztat malarski, magazyn farb, lakierów	32,25
28	Magazyn sprzętu	21,99
29	Razem pomieszczenia socjalne	324,91
30	Razem pomieszczenia usługowo-eksploatacyjne	388,64
31	Razem powierzchnia użytkowa netto	731,55

4. Żeglarskie wioski wakacyjne

W porównaniu z nadmorskimi miasteczkami żeglarskimi, żeglarskie wioski wakacyjne posiadają na ogół znacznie mniejszą pojemność basenów cumowniczych, inny, mniej intensywny, o mniejszej skali sposób zainwestowania budowlanego. Obiekty mieszkalne nie stanowią w tym przypadku wielopiętrowych hotelowców bądź budynków apartamentowych lecz obiekty jedno-, dwu-, maksimum trzykondygnacyjne o charakterze domków jednorodzinnych, bądź domków wakacyjnych, o różnym sposobie łączenia. Funkcje ogólnousługowe i administracyjna nie są już łączone w jednym kompleksie architektonicznym lecz rozdzielone na osobne obiekty. Funkcja kapitanatu oraz urządzeń technicznych zaplecza portowego ulega znaczne mu zmniejszeniu, podzieleniu, a niekiedy zupełnie zanika. I tu, tak jak uprzednio, wyróżnić możemy wioski o charakterze ogólnodostępnym i wioski klubowe. Te ostatnie stanowią już formę przejściową do wiosek wakacyjnych w których dominuje wypoczynek bierny /bez funkcji żeglarskich/.

- Ośrodki indywidualnego zakwaterowania

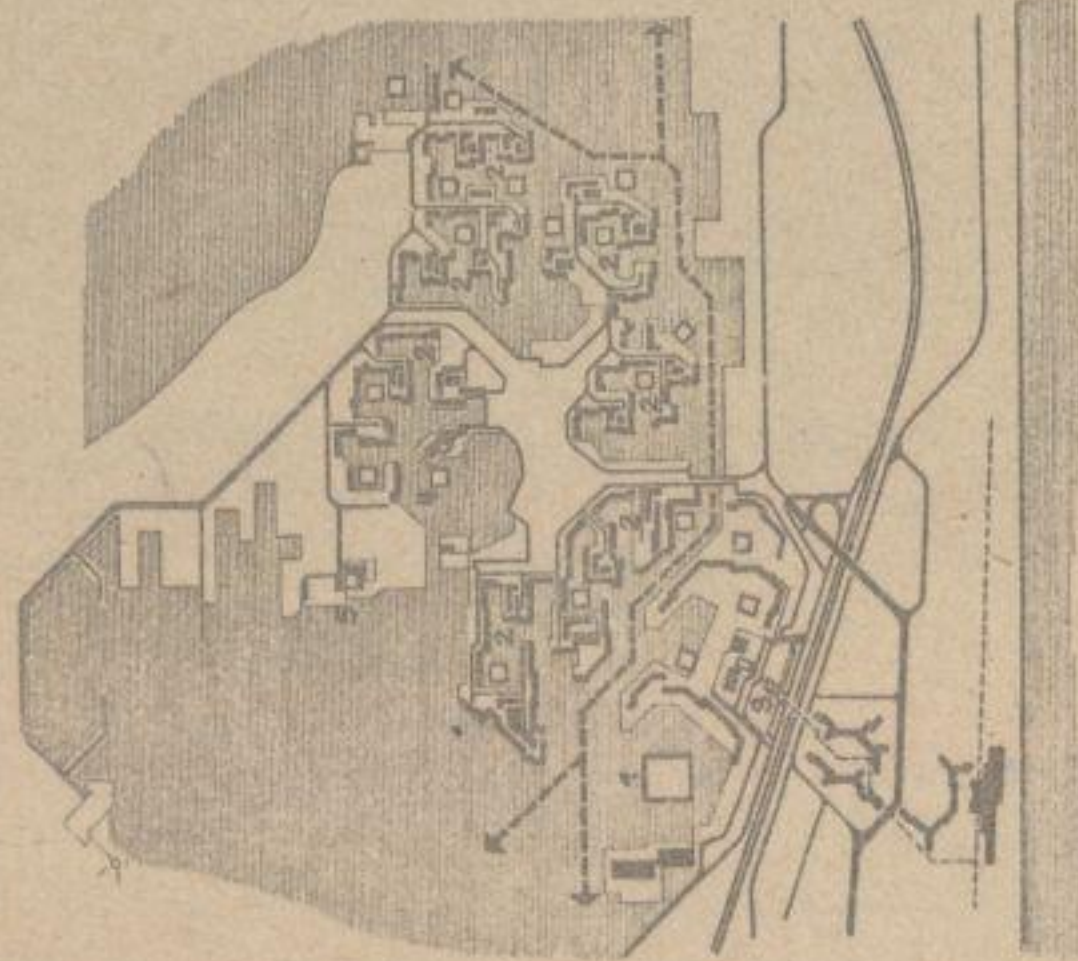
W tym przypadku nie występuje zwarty zespół urządzeń portowych, pojawia się, na ogół sztucznie wykształcony, szereg wyodrębnionych akwenów o indywidualnym budownictwie szeregowym usytuowanym na brzegach, wzdłuż których znajdują się także miejsca cumowania łodzi. Każdy zatem wypoczynkowy obiekt mieszkalny - dwu-, trzykondygnacyjny, 5-, 7- osobowy posiada dojazd bądź dojście z lądu i indywidualny dostęp do akwenu. Każdy posiada własne miejsce do cumowania oraz urządzenie wyciągowe /podnośnik/ i taras do przechowywania łodzi w zimie. Obiekty usługowe grupowane są często we wspólnym układzie przestrzennym z obiektami administracyjnymi /zarząd portu/. Wymieniony sposób kształtowania przy morskich ośrodków wypoczynkowych charakterystyczny jest, jak dodać, w Europie jedynie dla regionu Languedoc-Rousillon we Francji oraz rejonu wysp Antylskich w Ameryce /rysunki nr 29 - 32/.

Omawiając ten sposób zainwestowania warto nieco szerzej skomentować załączone przykłady. Otóż poszczególne "rybackie" domki wypoczynkowe posiadają pewne cechy wspólne w rozwiązaniach układu przestrzennego. W parterze /brak podpiwniczenia !/ jest to na

ŻEGLARSKA WIOSKA WAKACYJNA "DES BRIGANTINS" /FRANCJA/

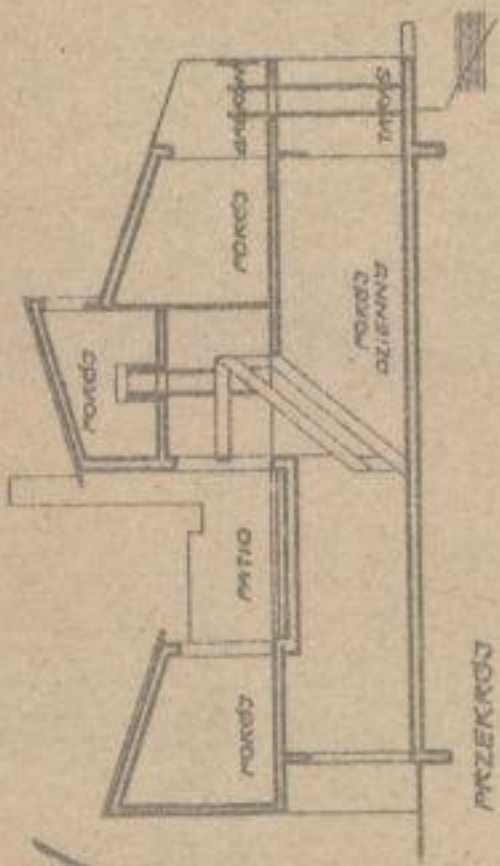
UKŁAD CAŁOŚCI ZAŁOŻENIA

- TRASY RUCHU PIESZEGO
- TRASY RUCHU KOŁOWEGO
- TRASY RUCHU NATWODNEGO
- ZABUDOWA MIESZKALNA
- ROZWIĄZOWISKA

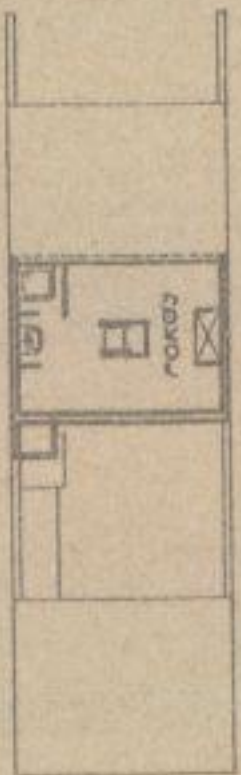
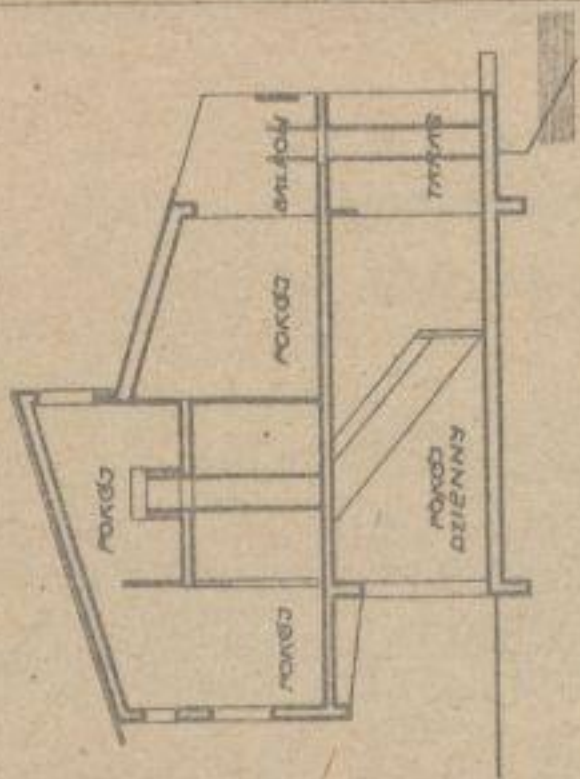

1. FORT OŚRODNY
2. KOMPLEKS BUD. MIESZKALNYCH
3. CENTRUM WINDLOWE I ZESPÓŁ HOTELOWY
4. CENTRUM ŻEGLARSKIE

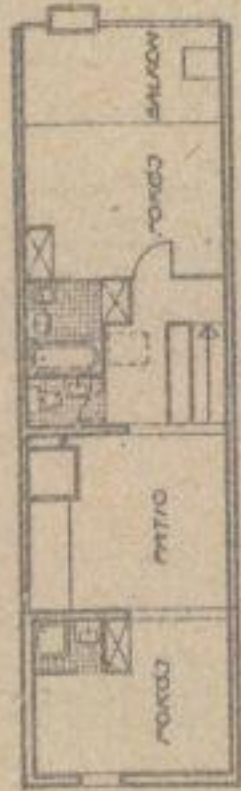
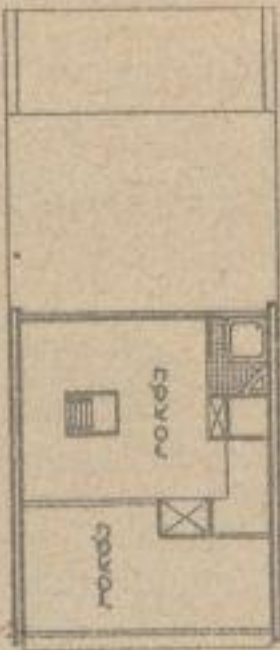
BUDYNKI MIESZKALNE DLA ŻEGLARZY TYP "MEZZANINE"

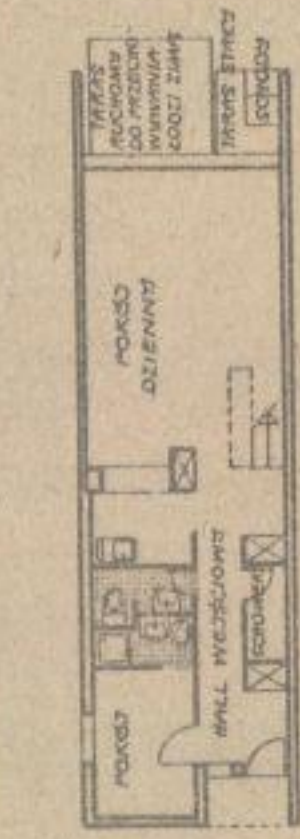
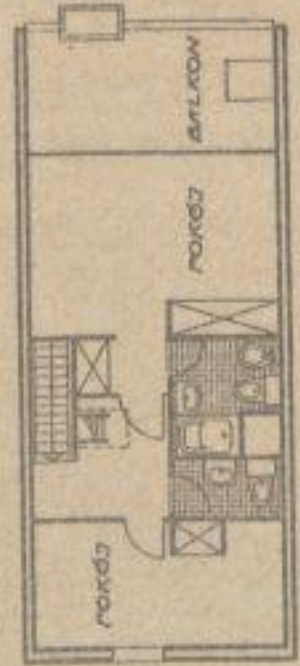
PRZEKROJ

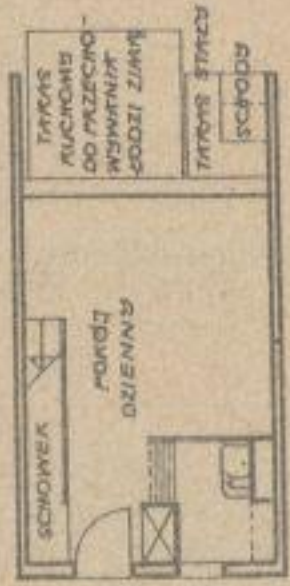
II PIĘTRO

I PIĘTRO

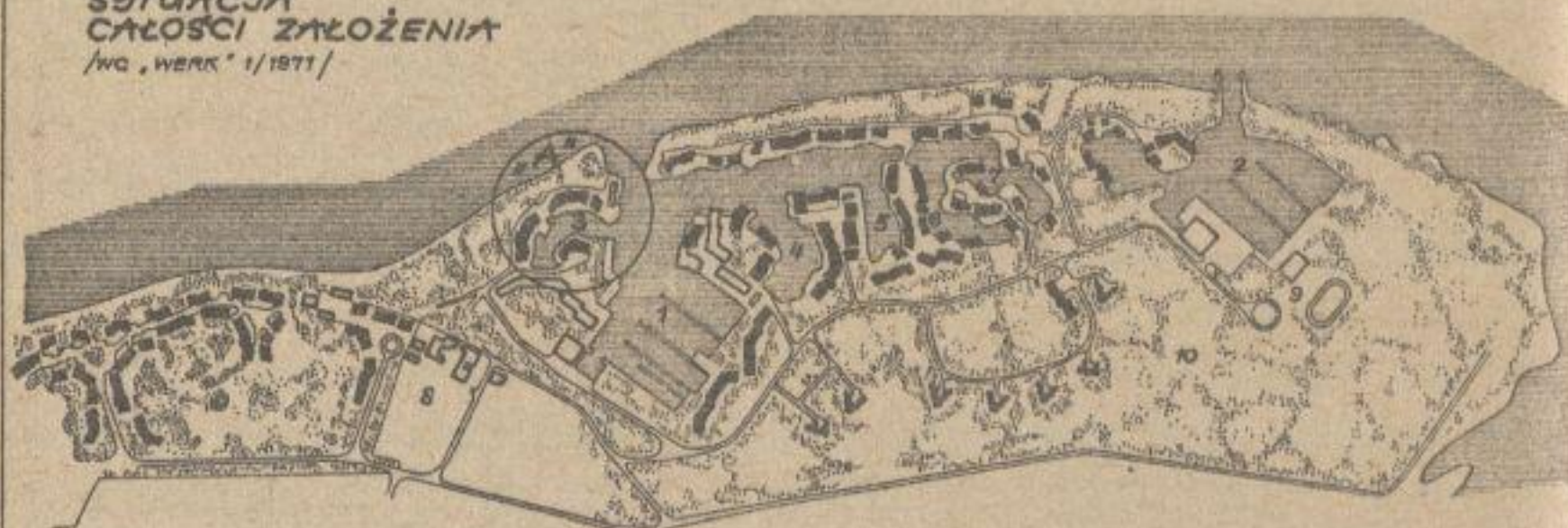
PRZYZIEMIE

WG. TECHNIQUES ET ARCHITECTURE NR 1/71 ODDZIOŁOWE: DR. MGR INŻ. MGR LEON A. DEBSKI

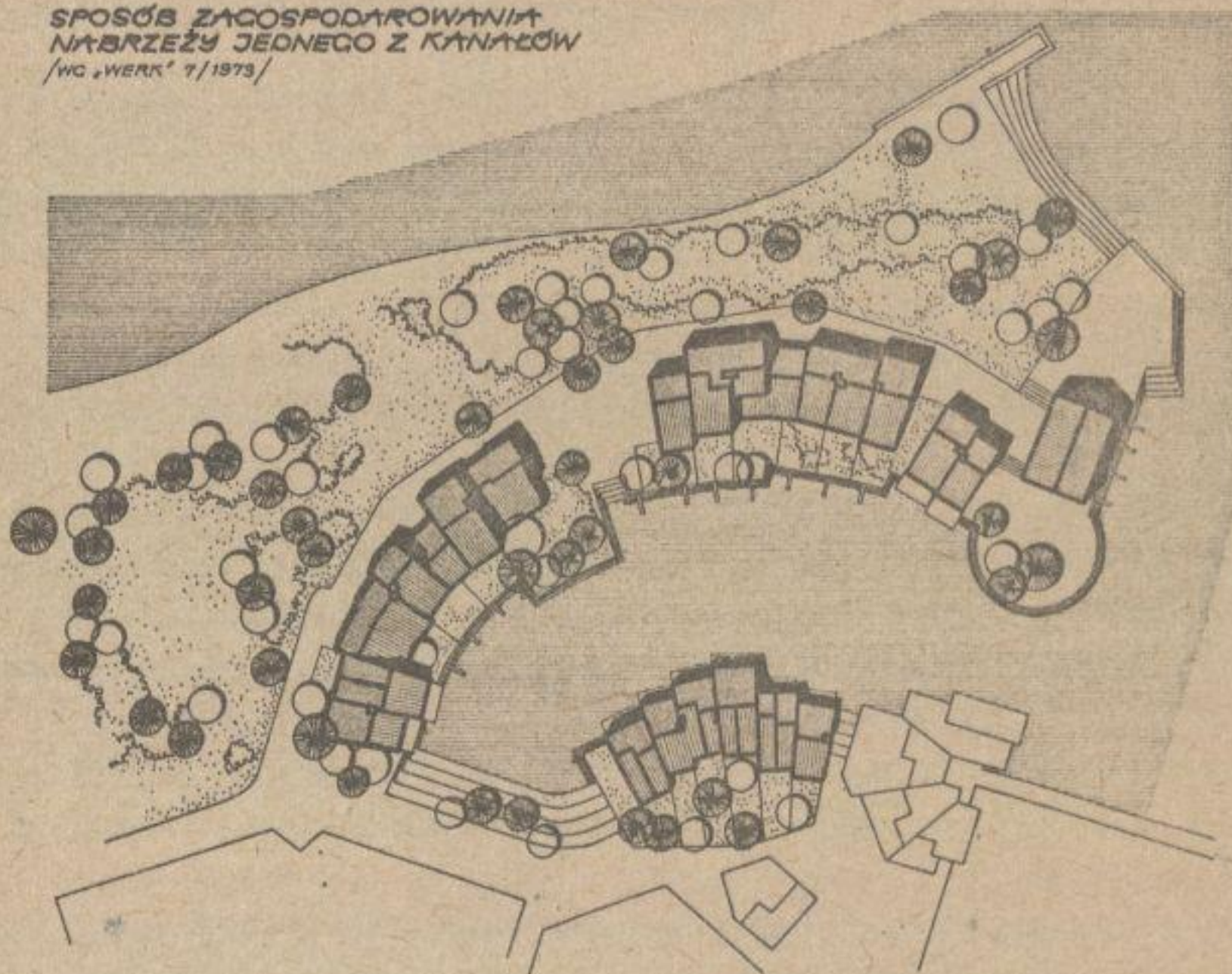
ŻEGLARSKA WIOSKA WAKACYJNA PORT-RIPAILLE /KOŁO THONON/ FRANCJA

**SYTUACJA
CAŁOŚCI ZAŁOŻENIA**
/WG. WERK 1/1971/

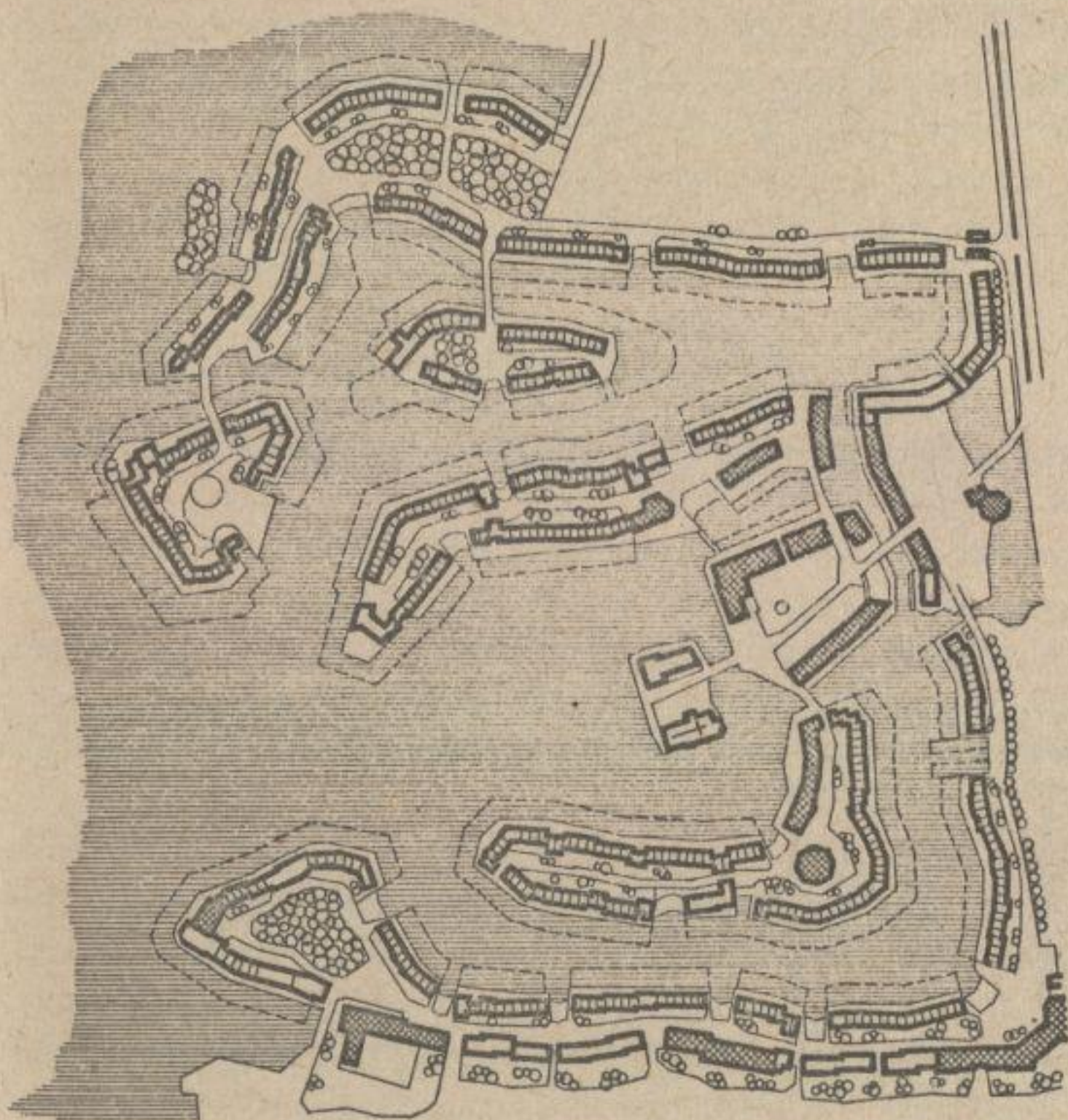
- A - CZĘŚĆ POKAZANA NIŻEJ W WIEKSZEJ SKALI
- 1-2 - PORTY JACHTOWE DO ZBIOROWEGO CUMOWANIA
- 3-7 - KANAŁY ŻEGLUGOWE DO INDYWIDUALNEGO CUMOWANIA
- 8 - GOSPODARSTWO OGRODNICZO - WARZYWNE
- 9 - OBIEKTY SPORTOWO - REKREACYJNE
- 10 - LAS „DE SAINT - DISAILLE”
- - WAKACYJNE OBIEKTY MIESZKALNE

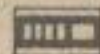
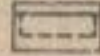
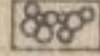
**SPOSÓB ZACOSPODAROWANIA
NABRZEŻY JEDNEGO Z KANAŁÓW**
/WG. WERK 7/1973/

OPRACOWAŁ
DR, MGR INŻ., MGR LECH A. DĘBSKI

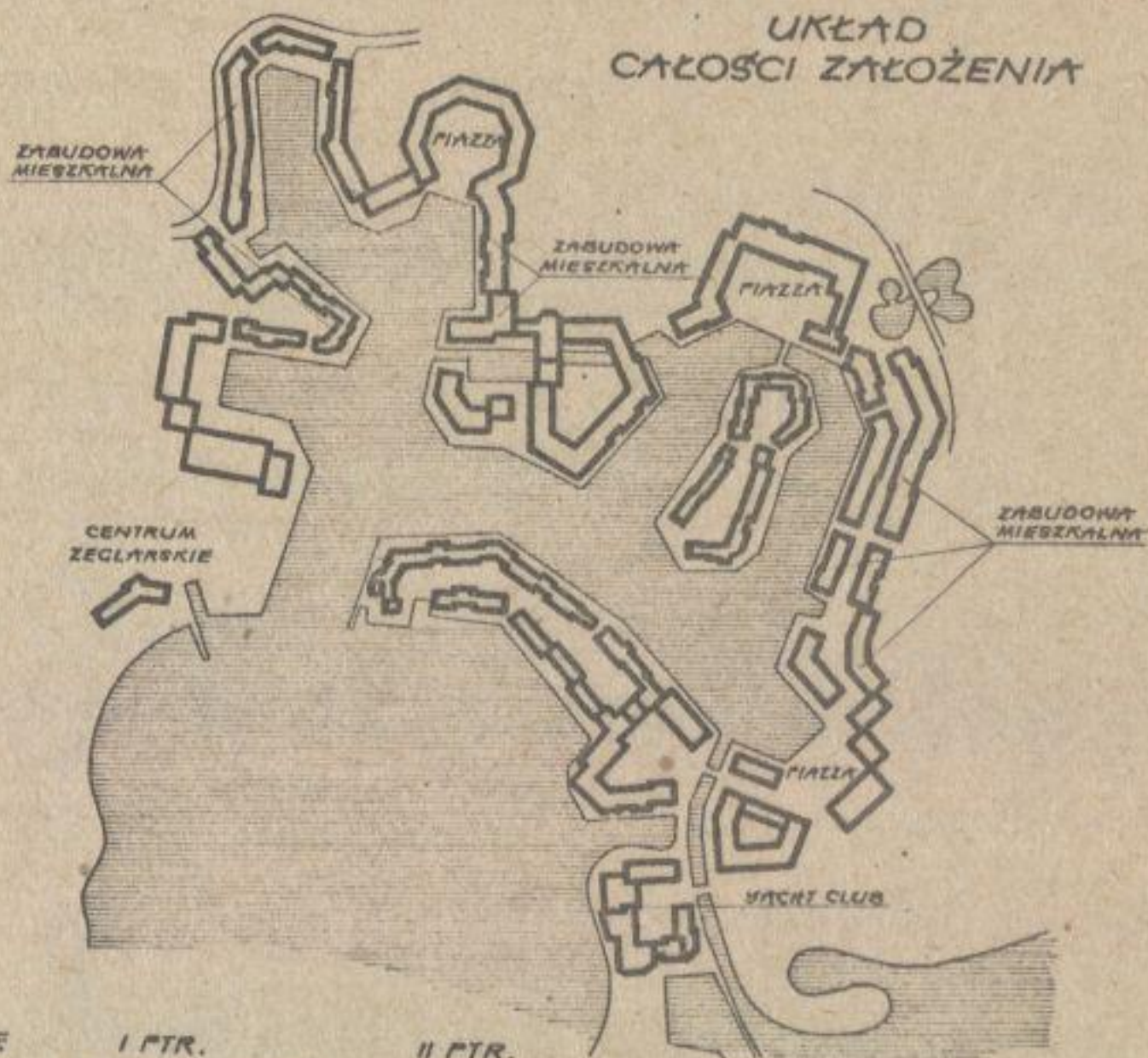
ŻEGLARSKA WIOSKA WAKACYJNA PORT GRIMAUD - FRANCJA

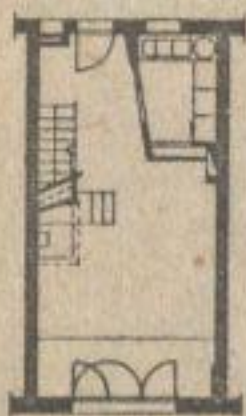
- ZABUDOWA MIESZKALNA /INDYWIDUALNE
DOMKI WAKACYJNE/
- ZABUDOWA OGÓLNOUSKUCOWA
- REJON UMOCOWANIA JACHTÓW I ŁÓDZI
- ZIELEŃ REKREACYJNA

ŻEGLARSKA WIOSKA WAKACYJNA PALMAS DEL MAR /PUERTO RICO/

UKŁAD CAŁOŚCI ZAŁOŻENIA

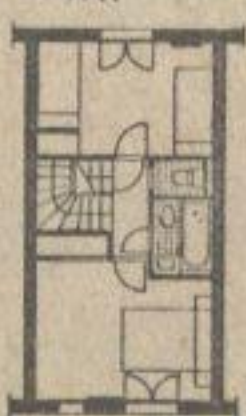

PRZYZIEMIE

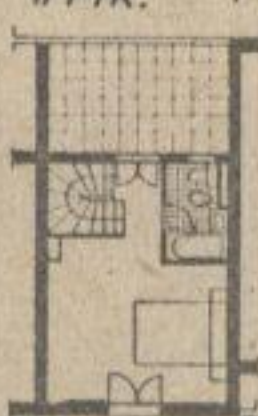
POW. OG. 20,39 m²

I PTR.

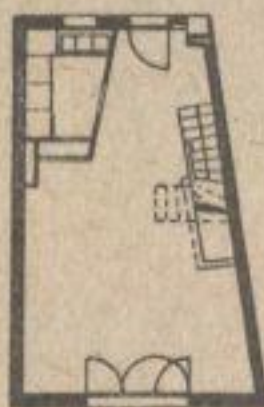
POW. OG. 28,53 m²

II PTR.

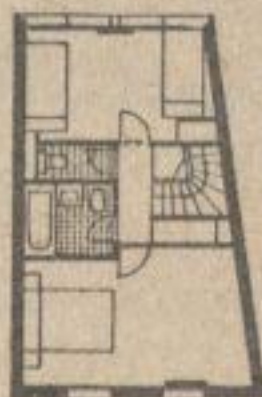

POW. OG. 18,42 m²

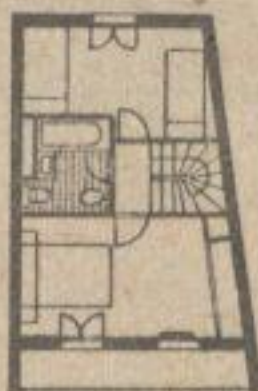
JEDNOSTKI MIESZKALNE TYPU „STUDIO”

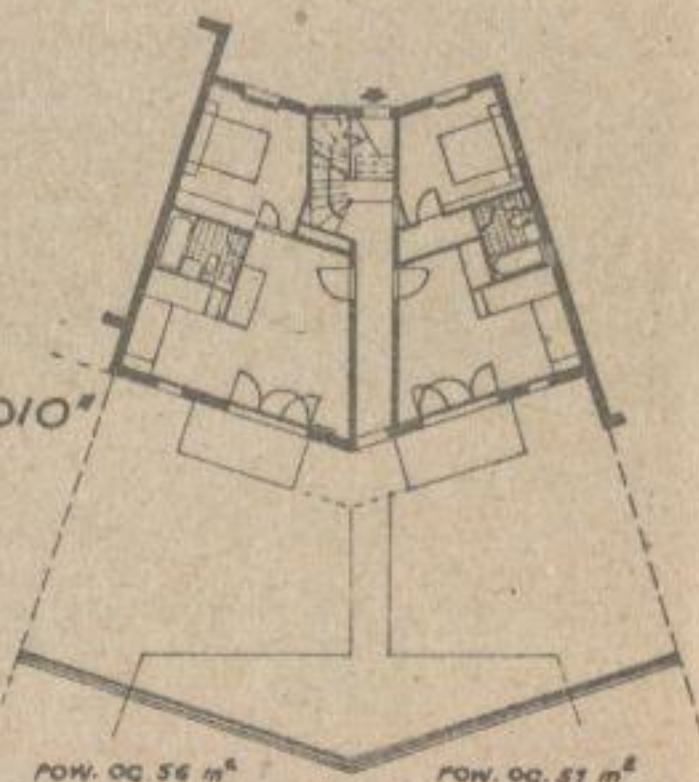
POW. OG. 35,57 m²

POW. OG. 33,41 m²

POW. OG. 27,91 m²

PRZYKŁADY ROZWIĄZAŃ ARCHITEKTONICZNYCH

ogół duży pokój dzienny, stanowiący wraz z przyległym pomieszczeniem kuchennym jedność /rozdzielenie meblościanką stanowiącą barrek/, zawsze wyposażony w duży taras od strony akwenu, niekiedy w dodatkowy pokój mieszkalny od strony podjazdu /dla właściciela - obsługi/. Pierwsze i drugie piętro stanowią pokoje mieszkalne /dwuosobowe lub studio/ wyposażone w pełny węzeł sanitarny na każdej kondygnacji. Takie zaprogramowanie układu umożliwia niekierujący odnajem nie tylko całości obiektu lecz także poszczególnych pomieszczeń oraz świadczenie usług gastronomicznych przez właściciela - odnajemcę. Pokój dzienny w parterze przejmuje funkcje pomieszczenia klubowego. Większą racjonalność rozwiązań uzyskuje się tak jak w przypadku hotelowców na drodze zwiększania głębokości zabudowy stosując wszakże inne niż uprzednio zabiegi /patio na drugiej kondygnacji/.

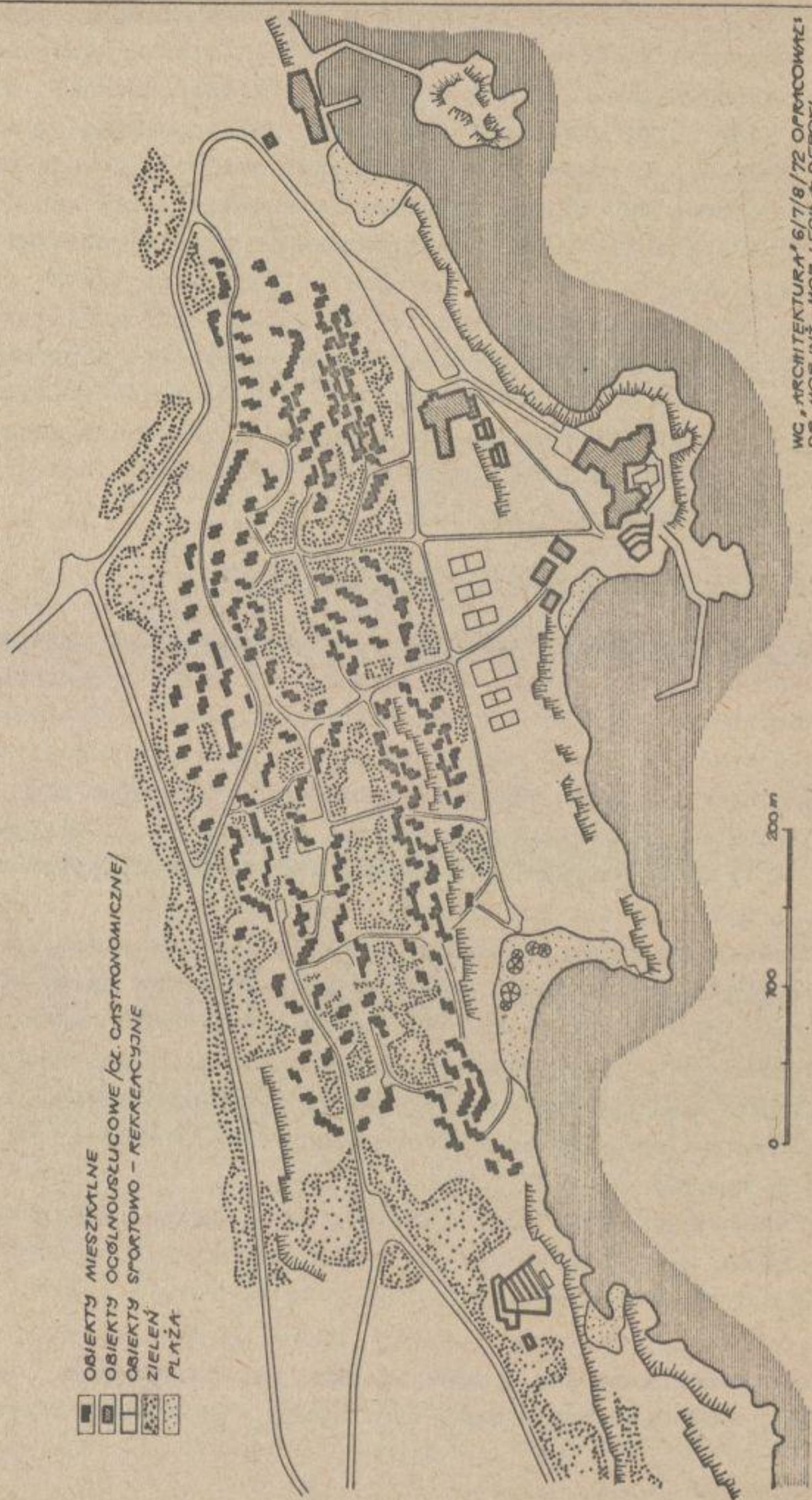
- Ośrodki klubowe o ograniczonej dostępności

Jak już wspomniano, ośrodki te, stanowiąc formę przejściową do ośrodków o biernym modelu wypoczynku, nie posiadają szerzej rozwiniętych urządzeń portowych. Wykorzystują na ogół naturalne ukształtowanie wybrzeża morskiego dla potrzeb realizacji małych basenów cumowniczych, których wyposażenie sprowadza się zwykle do falochronu, umocnionego nabrzeża, urządzenia do slipowania łodzi. Na lądzie, obiektami służącymi do pewnego stopnia żegludze są obiekty klubowe z gastronomią i pomieszczeniami socjalnymi. Rozbudowana funkcja mieszkalna znacznie przerasta możliwości portowe. Uprawiane tu sporty wodne to poza kąpielą: narty wodne, pływanie podwodne i w znikomej mierze turystyka motorowodna. Obiekty mieszkalne tworzą zespoły bądź jednokondygnacyjnych domków w zieleń, bądź imitujących miejski sposób zabudowy domków, tworzących zwarte kompleksy architektoniczne /oba przykłady na załączonych rysunkach nr 33 i 34/.

Podsumowując rozważania zawarte w niniejszym rozdziale stwierdzić można, że w przyszłych realizacjach naszych nadmorskich ośrodków wypoczynkowych dążyć należy do tworzenia takich układów urbanistyczno-architektonicznych, które by gwarantowały szerokie rozprzestrzenienie się niedocenianego współcześnie w szerszych kręgach społeczeństwa modelu wypoczynku czynnego. Propagowanie

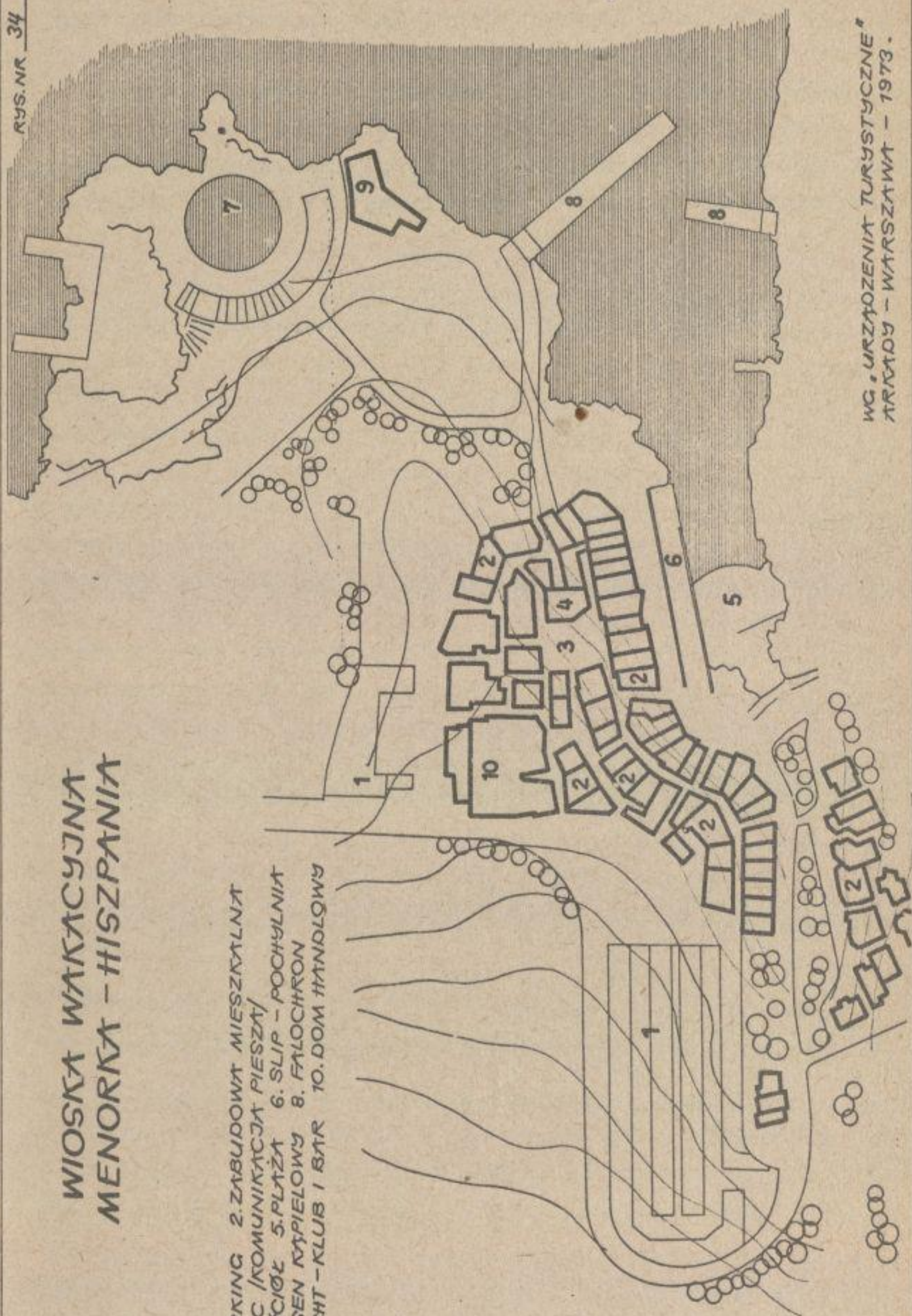
"RUSALKI" / BULGARIA/ WIOSKA WAKACYJNA

- OBIEKTY MIESZKALNE
- ▤ OBIEKTY OGÓLNOUSŁUGOWE / OZ. GASTRONOMICZNE /
- OBIEKTY SPORTOWO - REKREACYJNE
- ▨ ZIELEŃ
- ▤ PLAZA

WIOSKA WAKACYJNA MENORKA - HISZPANIA

1. PARKING 2. ZABUDOWA MIESZKALNA
3. PLAC /KOMUNIKACJA PIESZA/
4. KOŚCIÓŁ 5. PLAŻA 6. SLIP - POCHYLNIA
7. BASEN KĄPIELOWY 8. FAŁOCHRON
9. JACHT - KLUB I BAR 10. DOM HANDLOWY

WG "URZĄDZENIA TURYSTYCZNE"
ARKADY - WARSZAWA - 1973.

nowych idei rekreacji ruchowej na drodze zabezpieczenia możliwości jej uprawiania poprzez odpowiednio zaprogramowaną bazę materialnego wyposażenia w sprzęt nawodny i infrastrukturę portową, radykalnie powinno zmienić zastarzałe poglądy, a w efekcie końcowym - wpłynąć na poprawę zdrowotności wśród wczasowiczów. Wskazane kierunki postępowania w polityce inwestycyjnej regionu nadmorskiego - to wprowadzić perspektywa, ale niezbyt odległa.

R O Z D Z I A Ł VI

ROZWIĄZANIA UMOŻLIWIAJĄCE PRZEDŁUŻANIE SEZONU WCZASOWEGO NAD MORZEM

1. Źródła inspiracji i kierunki poszukiwań.

Tym co w podstawowy sposób różni nasze wybrzeże od innych europejskich są na ogół gorsze warunki bio-klimatyczne wyrażające się w krótkotrwałości sezonu letniego, niższej temperaturze wody morskiej oraz zmienności aury. Stąd - w efekcie małej na ogół konkurencyjności warunków naturalnych - nowe realizacje ośrodków wypoczynkowych musi cechować większa niż gdzie indziej troska o potrzeby turysty, wyrażająca się między innymi w dążeniu do wydłużenia sezonu i w miarę możliwości uniezależniania go od kaprysów pogody. Dotychczasowe niezbyt duże /jak na istniejące w tej mierze potrzeby/ i raczej prymitywne budownictwo wypoczynkowe, głównie o charakterze przyzakładowych ośrodków wczasów pracowniczych, nie daje w poruszonej wyżej kwestii większego doświadczenia, dlatego - w braku dorobku krajowego, w sugerowanych propozycjach oprzeć się trzeba na projektach i realizacjach zagranicznych.

Analiza dorobku myśli twórczej zagranicznych autorów pozwala na wyodrębnienie, wśród wielorakiej gamy możliwych już aktualnie do realizacji rozwiązań, zasadniczych kierunków dalszych poszukiwań, które mogą stanowić źródło inspiracji dla projektantów krajowych.

Kierunki te to:

1. realizacje obiektów ruchomych o zmiennej lokalizacji,
2. realizacje kompleksów architektonicznych grupujących zespoły podstawowych funkcji mieszkalnych, ogólnousługowych i częściowo rekreacyjnych w obiektach gwarantujących osłonę przed niekorzystnymi warunkami zewnętrznymi,
3. realizacje obiektów bądź całych założeń urbanistyczno-architektonicznych wykorzystujących w sposób maksymalny warunki naturalne nasłonecznienia oraz dających osłonę przed

wiatrem a także umożliwiającą odbywanie kąpieli w podgrzewanej wodzie morskiej,

4. realizacje najbardziej przyszłościowe, stwarzające własny mikroklimat.

2. Lokalizacja szczegółowa jako czynnik wydłużenia sezonu wczasowego

Wydłużanie sezonu użytkowania obiektów wczasowych nad morzem może mieć miejsce w drodze odpowiedniej ich lokalizacji. Usytuowanie w pobliżu dużych aglomeracji miejsko-portowych, gdzie zasadniczą część ludności stanowią stali mieszkańcy, gdzie zatem nie jest wyczuwalna źle odbierana psychicznie pustka posezonowa - wpływa w sposób istotny na decyzję przyjazdu nawet poza pełnię sezonu letniego. Dodatkowym sprzyjającym czynnikiem jest fakt istnienia wielu różnorodnych rozrywek jakie zapewnia wielkie miasto, w tym niektórych specyficznych dla miast portowych.

Konsekwencje takiego spojrzenia na zagadnienie mają niestety także i stronę ujemną. Lokalizacje wewnątrzmijskie bądź nawet podmiejskie w aglomeracjach nadmorskich, w pełni sezonu turystycznego, są bardzo uciążliwe ze względu na wielokrotne spiętrzenie ruchu pieszego i zmotoryzowanego i płynące stąd konsekwencje: zatłoczenie obiektów służących rozrywce i rekreacji oraz zanieczyszczanie spalinami powietrza. Najwłaściwsze byłoby zatem rozwiązanie w postaci obiektu ruchomego, o zmiennym usytuowaniu - z dala od aglomeracji w pełni sezonu letniego, a w jej pobliżu w sezonie jesienno-wiosennym. Cel taki osiąga się obecnie dwiema drogami:

1. poprzez realizację hotelarskich obiektów pływających /"seatel", "boatel"/,
2. poprzez realizację hotelarskich obiektów samojezdnych bądź holowanych, na podwoziu samochodowym /"roatel"/.

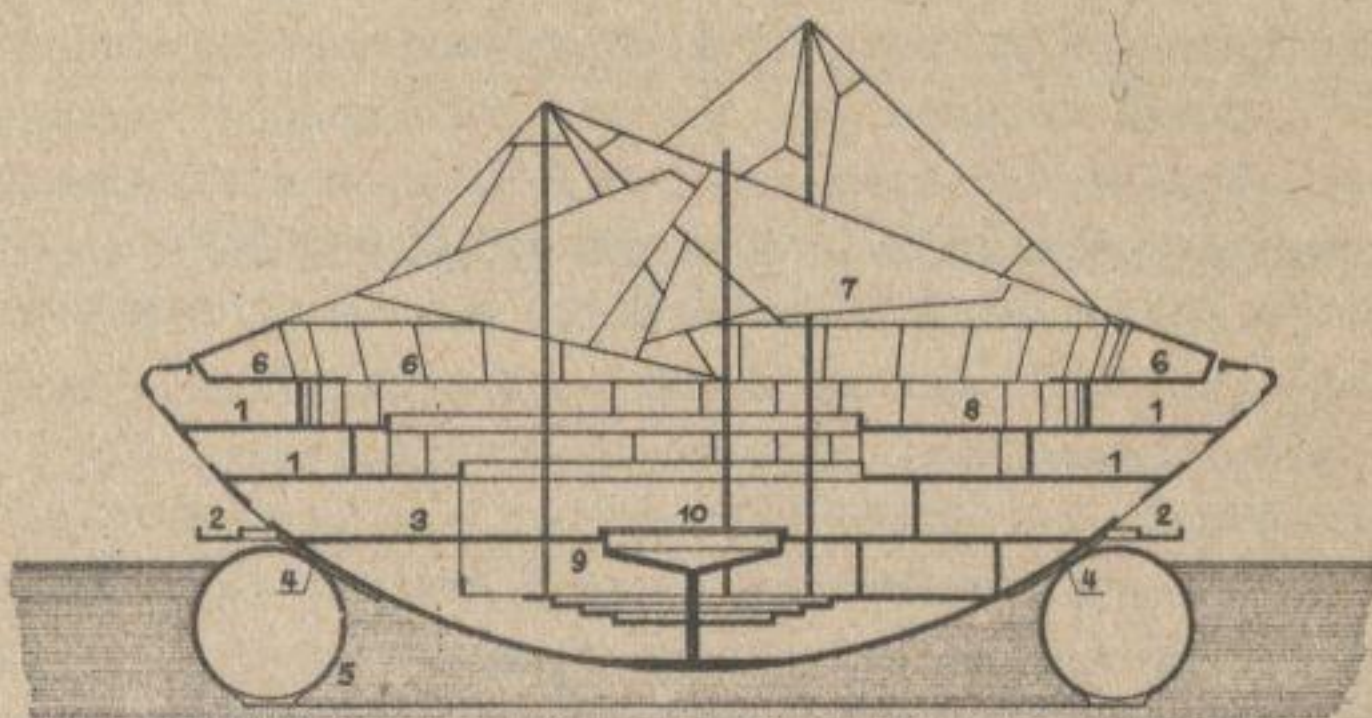
Druga z wymienionych sugestii, ze względu na stosunkowo małe gabaryty oraz trudności związane z zaopatrzeniem w ciepło, nie nadaje się do szerszego propagowania w okresie posezonowym. Wyłącza się ją zatem z dalszych rozważań.

Realizacje wymienione w pkt 1 stanowią de facto pływające zakłady hotelowe, przy czym nazwą "seatel" opatruje się obiekty cumowane na akwenach morskich a "boatel" - na akwenach wód śródlądowych /ostatniego określenia używa się niekiedy zamiennie/.Sposób rozwiązania przestrzennego praktykowany jest na ogół w dwu wariantach: układu linearnego i układu kolistego. W przypadku pierwszym - poziom/y/ poniżej linii zanurzenia przeznacza się na magazyny i pomieszczenia techniczne, kondygnacje wyższe /dwa trakty mieszkalne środkiem korytarz/ na jednostki mieszkalne i pomieszczenia rekreacyjne. Kondygnację najwyższą stanowi na ogół restauracja i kawiarnia oraz taras do opalania. W połowie długości obiektu znajduje się wejście z lądu, mały hall, recepcja oraz schody na kondygnacje wyższe /na ogół dwie, trzy, nie więcej/. Przypadek drugi, bardziej rozbudowany, zawiera obrzeżnie rozmieszczone jednostki mieszkalne /druga i trzecia kondygnacja nawodna/ z solarium na dachu. Część wewnętrzną stanowi basen kąpielowy z wodą morską /woda może być podgrzewana, a basen osłaniany specjalnie rozpinaną przeponą/ pod nim - lokal nocny i pomieszczenia gospodarcze /przykłady realizacji pokazano na rysunku nr 35/.

Gwoli ścisłości wypada wyjaśnić, że miejsce cumowania scharakteryzowanych pokrótce obiektów nie jest obojętne. Warunkuje je, poza oczywistym wymogiem umocnionego nabrzeża, gwarantującego dojście piesze oraz podjazd i parkowanie pojazdów mechanicznych - także doprowadzenie podziemnych urządzeń przesyłowych: energetycznych /siła, światło, c.o./, wodociągowych i kanalizacyjnych.

Niekorzystne względem stron świata usytuowanie naszego wybrzeża /wystawa północna/ przewaga wiatrów zachodniopółnocnych oraz stosunkowo niska temperatura wody morskiej /około 20°C w lipcu/ - to zasadnicze mankamenty, których negatywne oddziaływanie trzeba przynajmniej znacznie ograniczyć. Jak wyeliminować wymienione niedoskonałości drogą odpowiednich rozwiązań architektonicznych pokazują przytoczone dalej przykłady.

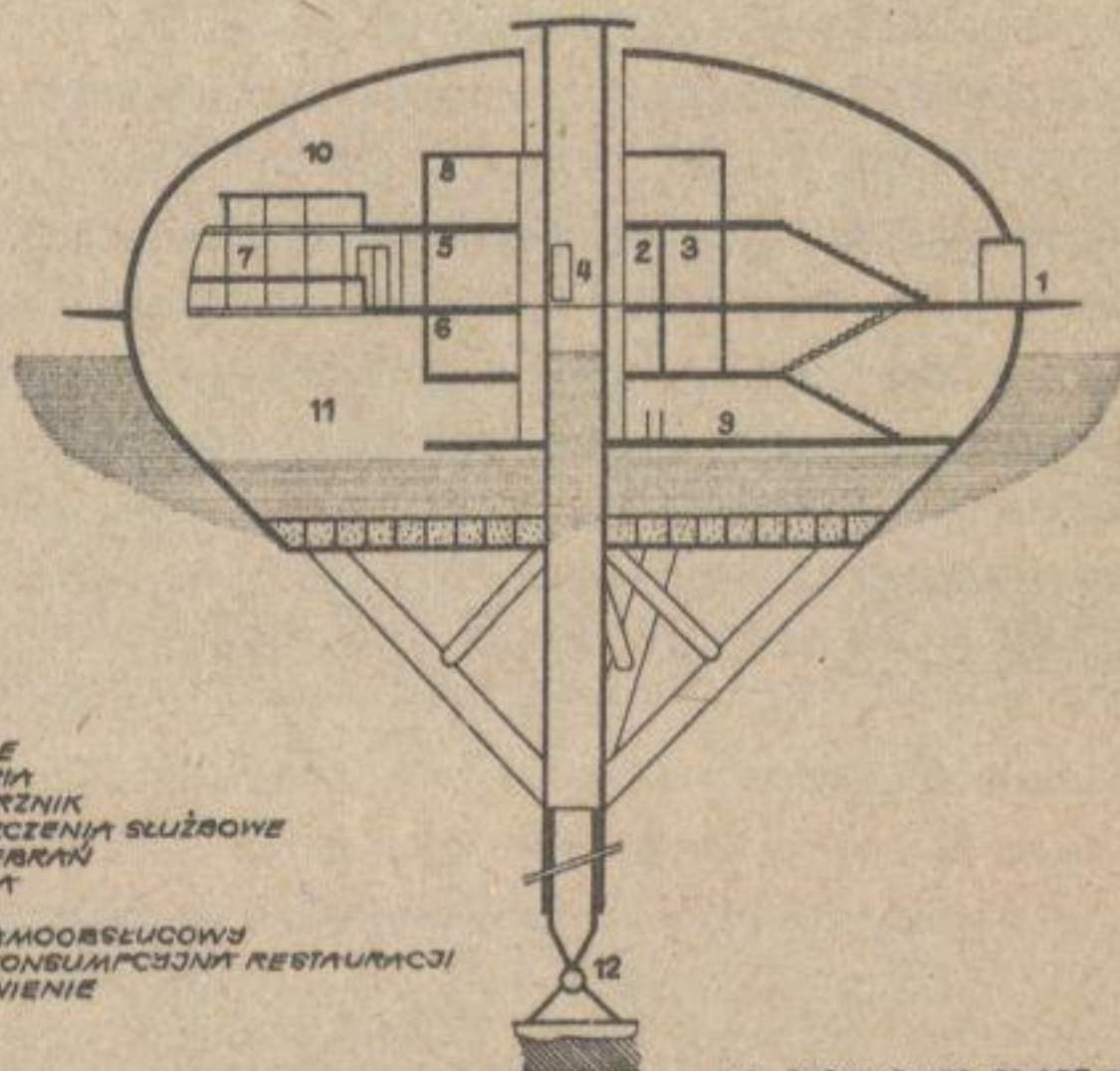
HOTEL „SEATEL” – ATENY /GRECJA/ PRZEKRÓJ

1. JEDNOSTKI MIESZKALNE
2. POMOSTY KOMUNIKACYJNE
(DOJŚCIE Z LĄDU)
3. SALA KONSUMPCYJNA RESTAURACJI
4. ŁOŻYSKA KULKOWE
5. PONTONY

6. PASAŻ PIESZY /GALERIA/
7. OSŁONY /PRZEPONY/ PRZECIWSŁONECZNE
8. SOLARIUM
9. SALA LOKALU NOCNEGO
10. BASEN KĄPIELOWY

„RESTOCEAN” ROZWIĄZANIE IDEOWE

1. WEJŚCIE
- 2,3. SANITARIA
4. WYWIETRZNIK
- 5,6. POMIESZCZENIA SŁUŻBOWE
7. SALA ZEBRAŃ
8. KUCHNIA
9. BAR
10. BAR SAMOobsługowy
11. SALA KONSUMPCYJNA RESTAURACJI
12. ZAKOTWIENIE

WG „TECHNIQUES ET ARCHITECTURE” 290/72
OPRACOWAŁ: DR. MGR INŻ., MGR LECH A. DEBSKI

3. Rozwiązanie architektoniczne jako czynnik wydłużenia 1 uniezależniania sezonu czasowego od zmienności aury.

W przedmiocie rozwiązań architektonicznych wyodrębnić można szereg etapów postępującego uniezależniania się od warunków pogodowych /wiatru, opadów, niskiej temperatury powietrza/. Poczynając od rozwiązań najprostszych będą to:

1. założenia urbanistyczne składające się z indywidualnych /łączonych szeregowo, okólnie itd./ domków wypoczynkowych i obiektu usługowo-rekreacyjnego kumulującego różnorakie funkcje, oraz bardziej rozwinięte układy urbanistyczne składające się z szeregu hotelowców o funkcji wyłącznie mieszkalnej i zespołu obiektów usługowo-rekreacyjnych,
2. wielkie obiekty hotelarskie grupujące wymienione wyżej funkcje oraz struktury stanowiące wielkie założenia urbanistyczno-architektoniczne.

Speyfiką wymienionych wyżej rozwiązań jest obecność basenów kąpielowych z podgrzewaną wodą morską /niekiedy także basenów krytych/ oraz sztucznie ukształtowanych plaż imitujących plaże nadmorskie /przy czym jedno nie wyklucza drugiego/.

Rozwiązania zaszeregowane do grupy pierwszej stwarzają możliwości odbywania spacerów, spotkań towarzyskich, czynienie zakupów, oglądania spektakli rozrywkowych, korzystania z pomieszczeń do gier i zabaw wg upodobań i wieku czasowiczów. Pozwalają także na uprawianie rekreacji ruchowej /baseny pływackie/ i konsumpcję w różnorodnych lokalach gastronomicznych - zawsze w jednym obiekcie, bądź w połączonym osłoniętymi od wpływów atmosferycznych ciągami pieszymi zespole obiektów /dwa przykłady pokazano na rysunkach nr 36 i 37/.

Rozwiązania zaszeregowane do grupy drugiej różnią się tym od zaliczonych do grupy pierwszej, że zabezpieczają także osłonięte dojście z jednostek mieszkalnych do wymienionych uprzednio lokalów usługowych /w tym i rekreacyjnych/. W przypadku zatem niekorzystnych np. warunków termicznych, dużych opadów, zabezpieczona zostaje możliwość spędzania wolnego czasu bez konieczności wychodzenia poza obiekt /przykład pokazano na rysunku nr 38/.

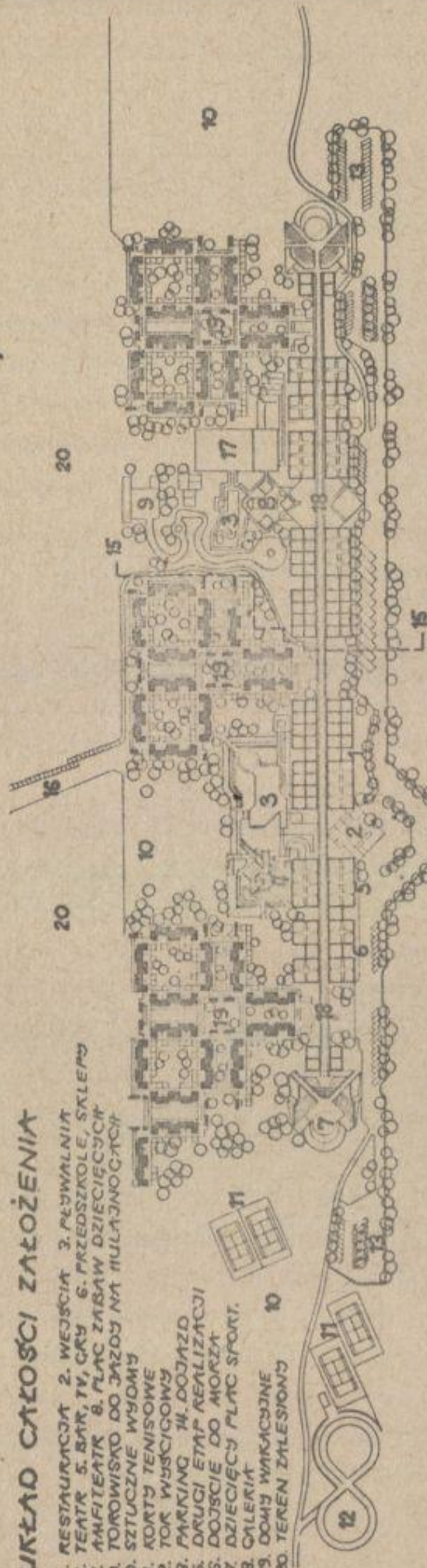
Poza niewątpliwymi korzyściami ekonomicznymi, wynikającymi z

WIOSKA WAKACYJNA W KALABRII / WŁOCHY/

RYS. NR 36

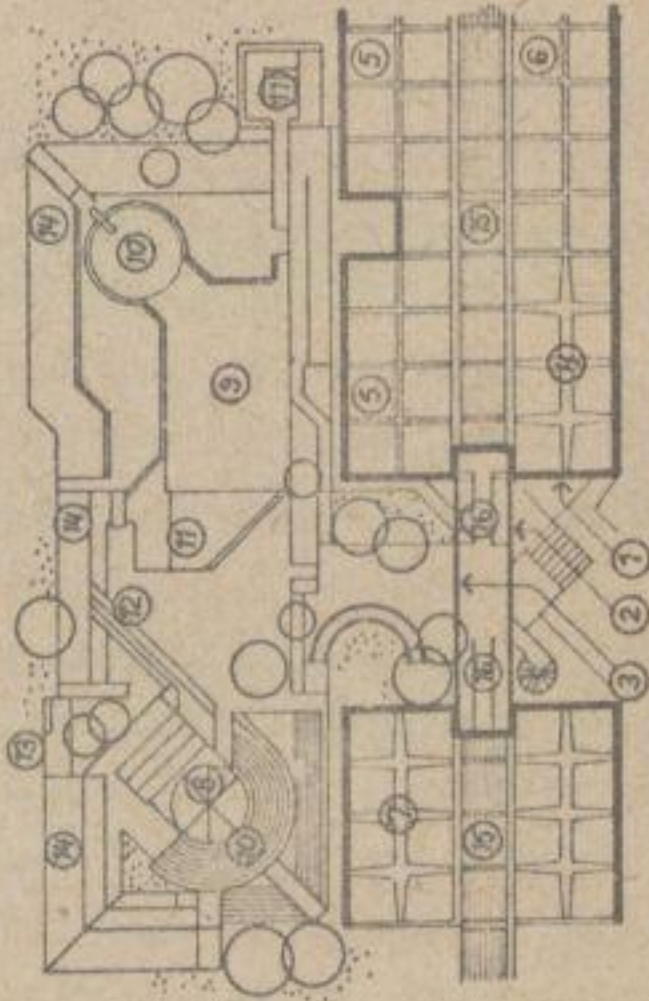
UKŁAD CAŁOŚCI ZAŁOŻENIA

1. RESTAURACJA
2. WEJŚCIA
3. PRYWALNIA
4. TEATR
5. BAR, TV, GRY
6. PRZEDSZKOLE, SKLEPY
7. AMFITEATR
8. PLAC ZABAW DZIECIĘCYCH
9. TOROWISKO DO JAZDY NA HULAJNOGACH
10. SZTUCZNE WYDMY
11. KORTY TENISOWE
12. TOR WYŚCIGOWY
13. PARKING
14. DOJAZD
15. DRUGI ETAP REALIZACJI
16. DOJŚCIE DO MORZA
17. DZIECIĘCY PLAC SPORT.
18. GALERIA
19. DOMY WAKACYJNE
20. TEREN ZALEŚNIONY

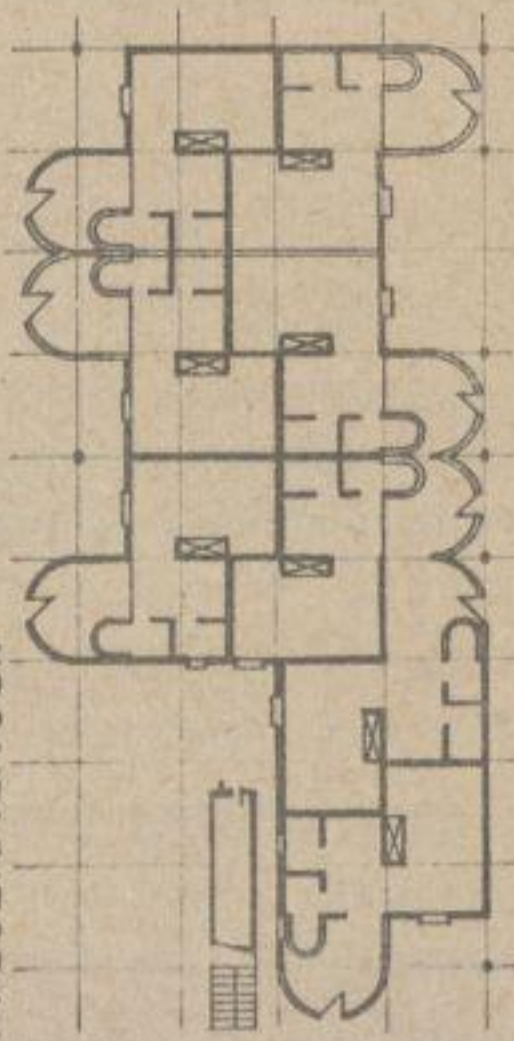

FRAGMENT CAŁOŚCI ZAŁOŻENIA

1. WEJŚCIE DO CZĘŚCI ADMINISTRACYJNEJ
2. WEJŚCIE DO GALERII
3. WEJŚCIE NA PLACIK
4. POM. USŁUG. I BIUROWE
5. RESTAURACJA
6. KUCHNIA
7. BAR
8. ROTUNDA BALOWA
9. PRYWALNIA
10. CZĘŚĆ NIECKI PRZEZN. DO SKOKÓW
11. SKRODZIK
12. WODOSPAD
13. PLACYSK GOSPOD.
14. SOLARIUM /WYDMY/
15. „GALERIA”
16. WEJŚCIE GOSPOD.

UKŁAD TYPOWYCH JEDNOSTEK MIESZKALNYCH

WC „L'ARCHITETTURA” 199/72
OPRACOWAŁ: DR. MOR INŻ., MGR LECH A. DEBSKI

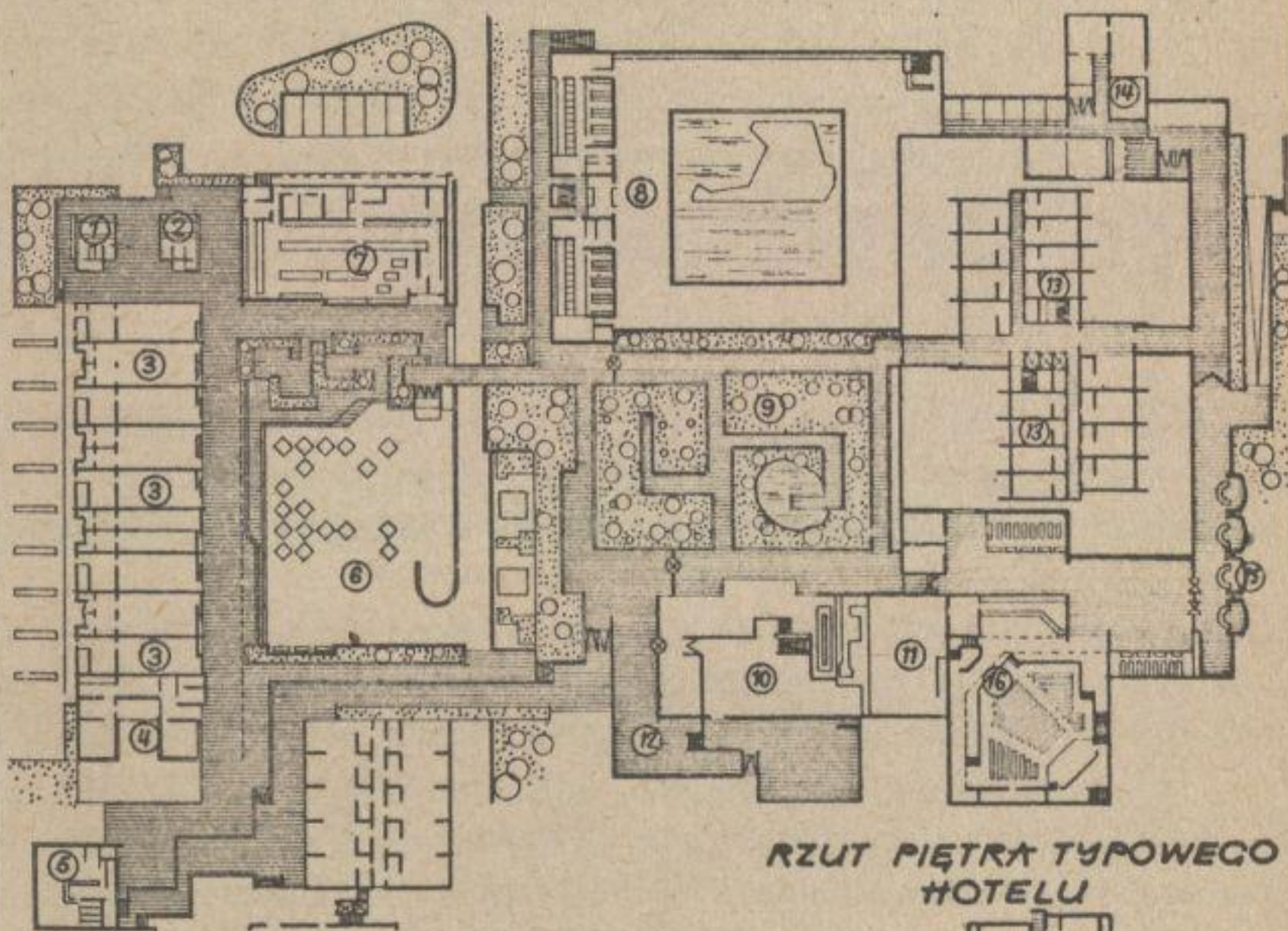
HOLM /NRF/ ZESPÓŁ OBIEKTÓW WZASOWYCH

UKŁAD CAŁOŚCI ZAŁOŻENIA

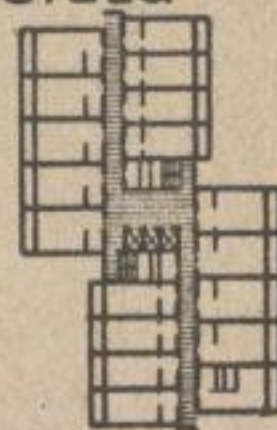
1. HOTEL
2. CENTRUM USŁUGOWE
3. PENSJONATY
4. PARKINGI
5. TERENY SPORTOWE

RZUT PIĘTRA CENTRUM USŁUGOWEGO

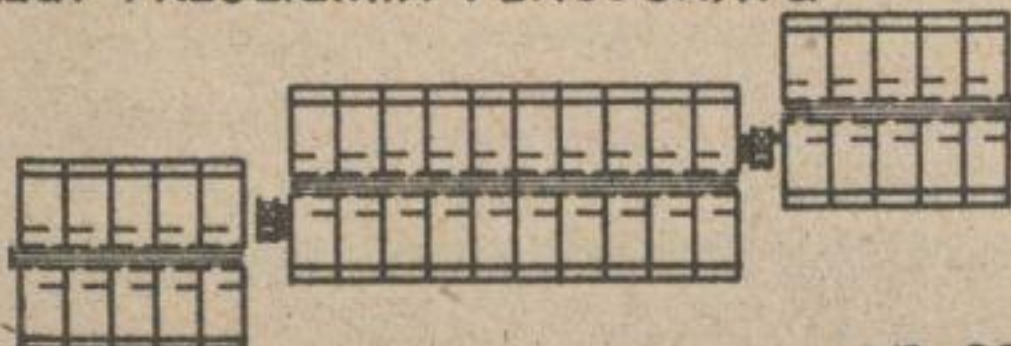

RZUT PIĘTRA TYPOWEGO HOTELU

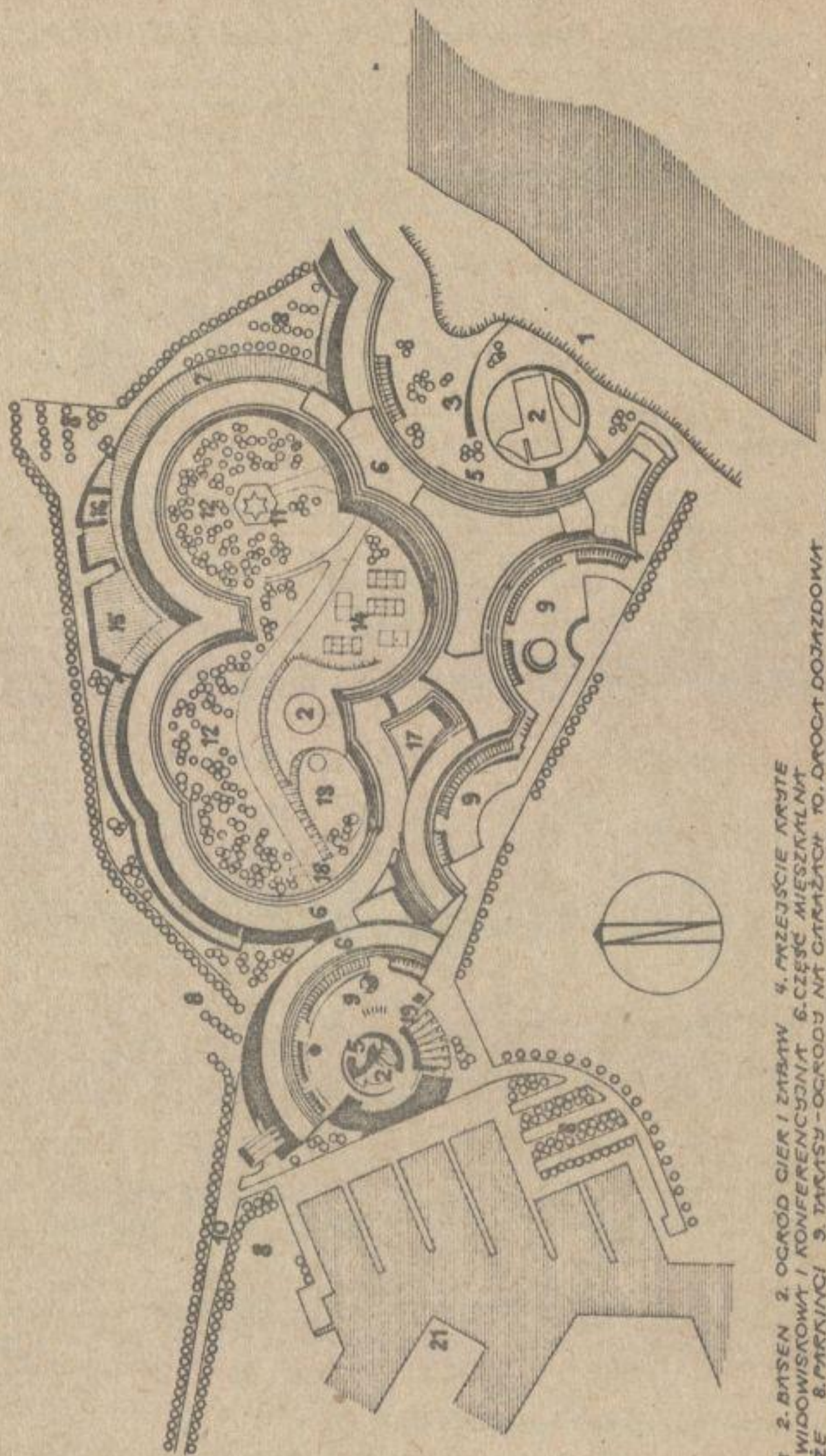
1. POCZTA 2. BANK 3. SKLEPY 4. PRZEDSZKOLE
5. KAWIARNIA 6. RYNEK 7. SUPER MARKET 8. KUCHNIA
9. TERRARIUM 10. RESTAURACJA 11. KUCHNIA 12. TARAS
13. CZĘŚĆ MIESZKALNA 14. POM. ADMINISTRACYJNE
15. INFORMACJA 16. SALA WIDOWISKOWA

RZUT PRZYZIEMIA PENSJONATU

WG „DBZ” 7/73 OPRACOWAŁ:
DR, MGR INŻ., MGR LECH. A. DĘBSKI

CAP D'AGDE /FRANCJA/ - OŚRODEK WYPOCZYNKOWY

1. PLAZA 2. BASEN 3. OGROD GIER I ZABAW 4. PRZEJŚCIE KRYTE
5. SALA WIDOWISKOWA I KONFERENCYJNA 6. CZĘŚĆ MIESZKALNA
7. GARAZE 8. PARKINGI 9. TARASY - OGRODY NA GARAZACH 10. DROGA DOJAZDOWA
11. AKROKRETA 12. PARK 13. PLAC ZABAW DLA DZIECI 14. ZESPÓŁ BOISK SPORTOWYCH
15. ZESPÓŁ SAL ROZRYWKOWYCH 16. ZARZĄD - INTENDENTURA 17. TARAS - PATIO
18. PASAŻ 19. RESTAURACJA 20. STACJA OBSŁUGI 21. PORT

WG L'ARCHITECTURE D'AUJOURD'HUI NR 162/72
OPRACOWAŁ: DR. MGR INŻ. MGR LECH A. DEBESKI

przedłużonego okresu eksploatacji obiektów, przytoczone wyżej realizacje kryją w sobie także pewne negatywy, w tym najważniejszą - izolację organizmu człowieka od korzystnego wpływu mikroklimatu morskiego /jod/. Problemem jest zatem nie tyle znalezienie osłony budowlanej dla wczasowicza, ile raczej zaproponowanie takiego rozwiązania architektonicznego, które pozwoliłoby maksymalnie wydłużyć sezon bez konieczności zrezygnowania z dobrodziejstw jakie niesie ze sobą plażowanie na wolnym powietrzu w pasie nadmorskim. Bliższa analiza zagadnienia pozwala na wyodrębnienie dwu kierunków poszukiwań:

1. na drodze realizacji, które poprzez korzystne usytuowanie względem kierunku przeważających wiatrów dadzą od nich osłonę a równocześnie zapewnią dobre nasłonecznienie.
2. na drodze realizacji obiektów sterowanych siłą wiatru, dla zapewnienia osłony i mechanicznie, celem uzyskania maksymalnego nasłonecznienia.

Charakterystykę dwu przykładowych wariantów mogących mieć zastosowanie rozwiązań przytoczono poniżej:

Wariant pierwszy - stabilny

W proponowanym rozwiązaniu obiekty mieszkalne na rzucie piętra powtarzalnego zbliżonym do połowy okręgu zwrócone są traktem mieszkalnym w kierunku południowo-wschodnim, stwarzając w ten sposób osłonę patia w zagospodarowaniu którego zasadniczą rolę odgrywa plaża piaszczysta imitująca wydmy nadmorskie oraz wewnętrzny basen pływakki z podgrzewaną wodą morską. Część gastronomiczna jest usytuowana po stronie zewnętrznej /nawietrznej/.

Takie rozwiązanie jak wyżej nie jest nowością, nowością jest raczej sposób usytuowania "plecami" do akwenu morskiego, schowanie pływalni za zabudowę części wysokiej obiektu. Nie jest to oczywiście usytuowanie korzystne pod względem widokowym /nawet ciekawie zakomponowane tereny zielone nie zastąpią widoku morza !/. Niewątpliwą stratę kompensuje wszakże znaczne zwiększenie okresu plażowania /leżakowania/ na wolnym powietrzu oraz kąpieli w basenie otwartym. Dodatkowe przedłużenie okresu eksploatacji wg podanego wyżej modelu można osiągnąć poprzez ruszt ogrzewający sztuczną plażę. Takie rozwiązanie umożliwia kąpiel

morską i powietrzną już przy temperaturze powietrza $+ 20^{\circ}\text{C}$ /w słońcu/ a więc także we wrześniu i maju, często w październiku i kwietniu. Tą drogą można zatem wydłużyć okres eksploatacji z obecnych 2 - 3 miesięcy do 5 - 6. Realizacja w ramach kompleksu basenu krytego i ogrzewanie całego obiektu umożliwia całoroczną jego eksploatację /propozycję rozwiązania projektowego wg autora pokazano na rysunku nr 39/.

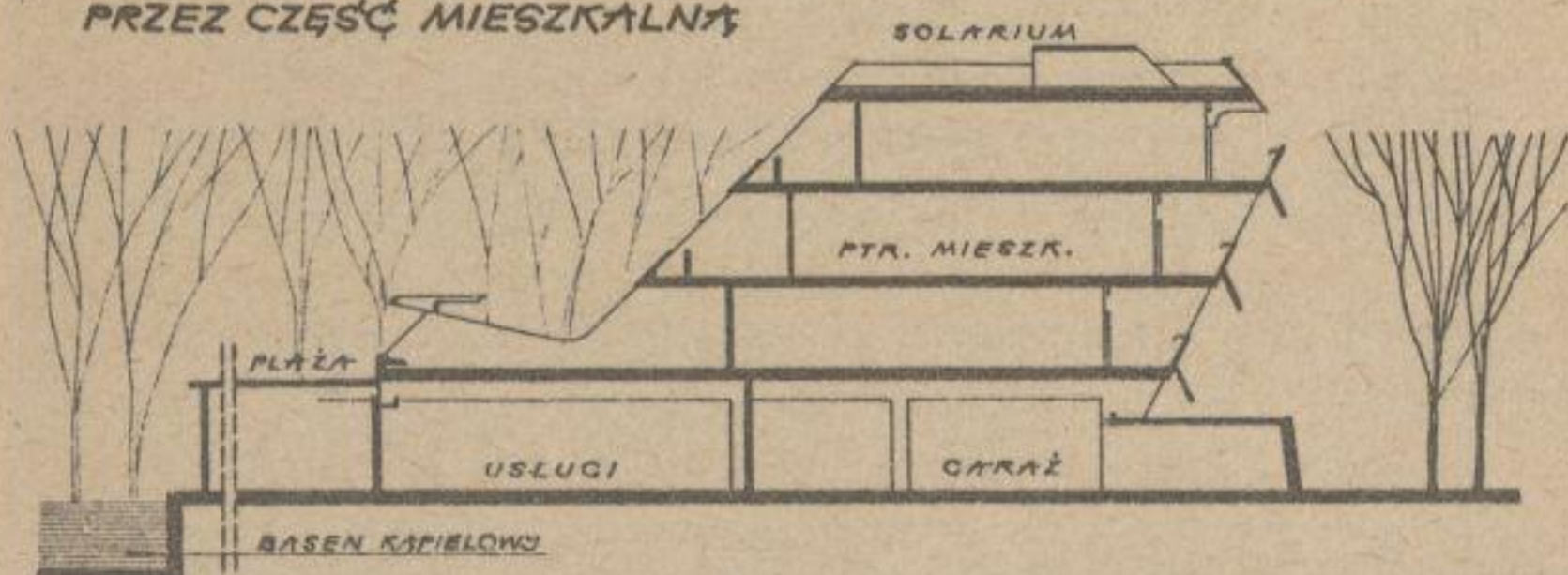
Do podanego modelu dodać jeszcze można, że kondygnację piwniczną pod piętrami mieszkalnymi przeznacza się na kryty garaż - parking /w razie potrzeby także pod patiem/ i na magazyny ogólne, a kondygnację piwniczną pod częścią gastronomiczną na magazyny artykułów spożywczych oraz pomieszczenia techniczne; taras na dachu /3 - 4 piętrowej części mieszkalnej/ służy jako solarium. Zaopatrzenie w ciepło przebiega za pośrednictwem sieci zdalaczynnej z kotłowni obsługującej zespół paru - kilkunastu podobnych obiektów. Produkcja w części gastronomicznej stanowić powinna jedynie końcową obróbkę termiczną półproduktów przygotowywanych centralnie poza całym zespołem.

W tym miejscu warto zwrócić uwagę na fakt, że zmiana układu przestrzennego piętra mieszkalnego z najbardziej racjonalnego dwutraktu na jednotrakt pociąga za sobą w konsekwencji także i pewne zmiany w układzie jednostki mieszkalnej, t.j. podstawowej jednostki modularnej.

Specyfika przestrzennego ukształtowania piętra mieszkalnego w hotelarskim obiekcie nadmorskim wynika z chęci maksymalnego udostępnienia widoku morza /wliczony za dodatkową opłatą do świadczeń za pobyt/ i polega na dwu- bądź trój- stronnym otwarciu piętra w kierunku morza /przykłady charakterystycznych rozwiązań pokazano na rysunku nr 40/. Mniej racjonalnym ze względów ekonomicznych, lecz spełniającym wymienione wyżej postulaty jest układ jednotraktowy /w sugerowanym przez autora rozwiązaniu zwrócony w kierunku lądu/. Poprawy racjonalności układu przestrzennego poszukuje się tutaj na drodze maksymalnego zwiększania modułu głębokościowego traktu mieszkalnego wraz z równoczesnym zmniejszaniem modułu poprzecznego jednostki modularnej. Do wymienionych zabiegów specjalnie dobrze nadają się obiekty o rozbudowanych funkcjach mieszkalnych, tzn. takie, w których układ i wyposażenie jednostki imitują normalne mieszkanie. W tak zaprogramowanej

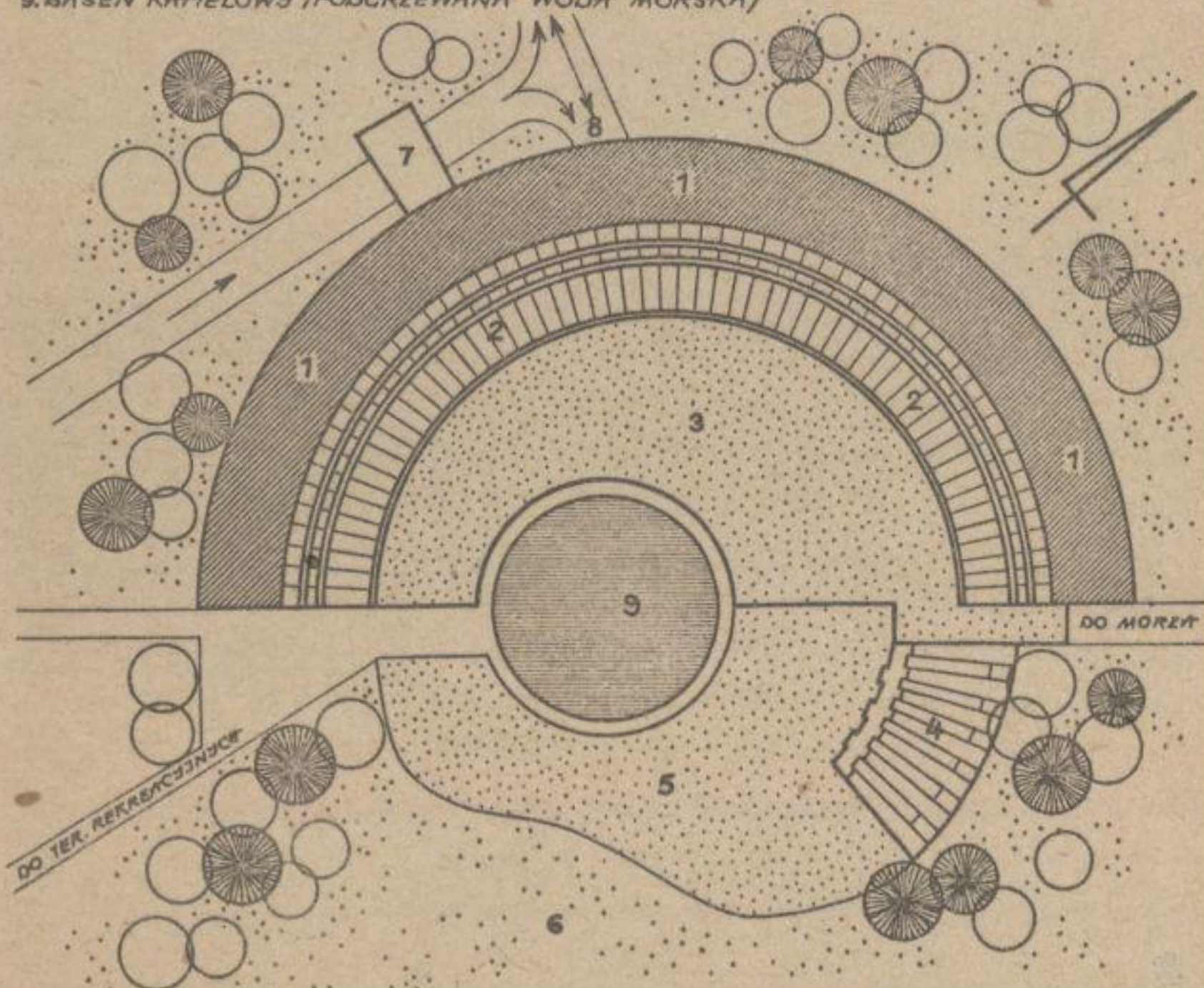
ROZWIĄZANIE IDEOWE NADMORSKIEGO ZAŁOŻENIA WZIASOWEGO O PRZEDŁUŻONYM OKRESIE EKSPLOATACJI

PRZEKRÓJ PRZECZĘĆ MIESZKALNĄ

SYTUACJA ZAŁOŻENIA

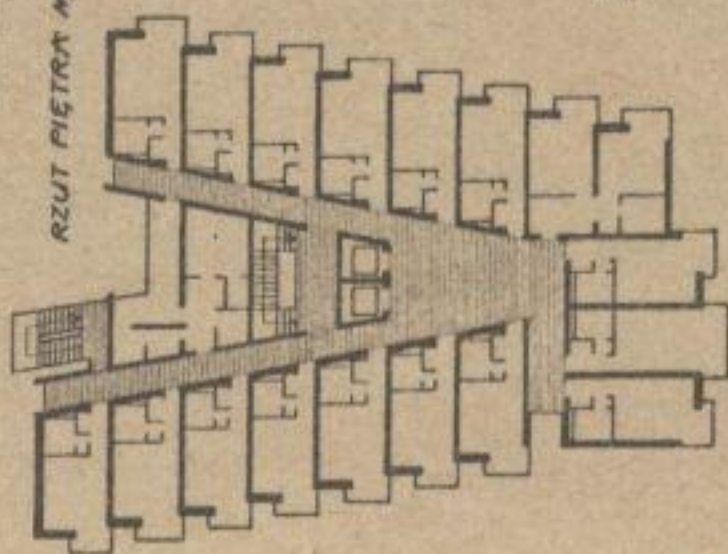
1. SOLARIUM NA TARASIE NAD CZĘŚCIĄ MIESZKALNĄ
2. TARASY PRZY JEDNOSTKACH MIESZKALNYCH
3. PLAŻA /OGRZEWANA/ NA TARASIE NAD CZĘŚCIĄ OGÓLNOUSŁUG. I GARAZAMI
4. CZĘŚĆ GASTRONOMICZNA, LUB KRYTA FIZJALNIA
5. PLAŻA PIASECZYSTA
6. PLAŻA TRAWIASTA
7. PODJAZD I WEJŚCIE DO OBIEKTU
8. WJAZD DO GARAZU
9. BASEN KAPIELOWY /PODGRZEWANA WODA MORSKA/

OPRACOWAŁ:
DR, MOR INŻ., MOR LECH A. DĘBSKI

PRZYKŁADY CHARAKTERYSTYCZNYCH RÓZWIĄZAŃ
UKŁADÓW FUNKCJONALNYCH PIĘTER MIESZKALNYCH
NADMORSKICH HOTELI WZĄSOWYCH
/RUMUNIA, FRANCJA/

HOTEL WZĄSOWY W OSRODKU "SATURN"
MANGALIA /RUMUNIA/

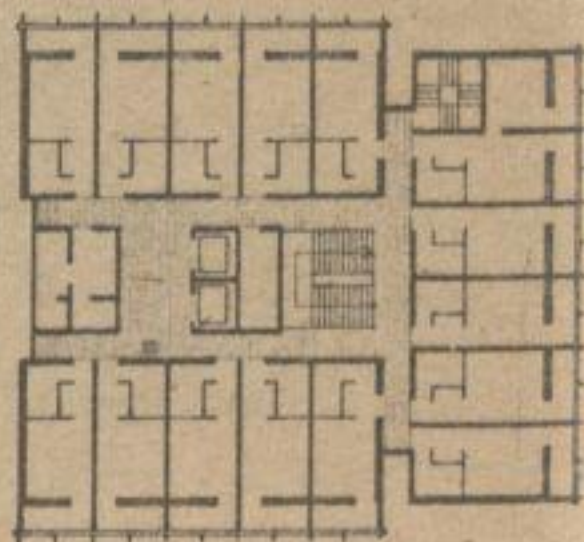

RZUT PIĘTRA MIESZKALNEGO

SITUACJA

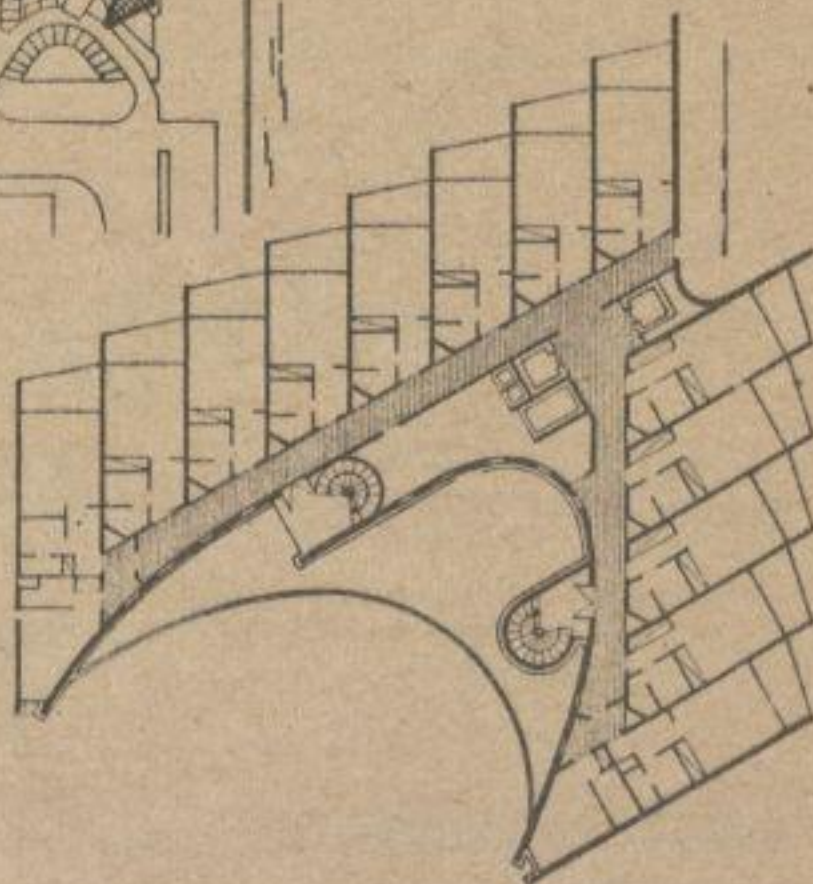
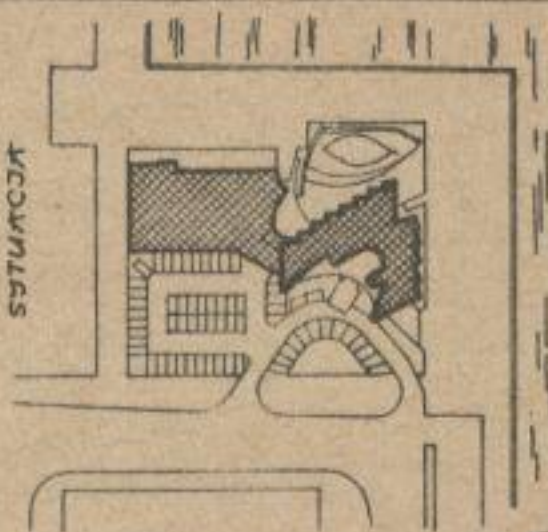
HOTEL WZĄSOWY W OSRODKU "JUPITER"
MANGALIA /RUMUNIA/

HOTEL WZĄSOWY "FRANTEL"
GRANDE - MOTTE - /FRANCJA/

RZUT PIĘTRA MIESZKALNEGO

SITUACJA

jednostce istnieją na ogół następujące rodzaje pomieszczeń:

- sypialnia,
- pokój dzienny /adaptowany okresowo do funkcji noclegowych/,
- kuchnia - laboratorium, wyposażona w mini barek do spożywania posiłków,
- wewnętrzny przedpokój z wbudowanymi szafami,
- pomieszczenia sanitarne /łazienka, wc/,
- obszerny taras do leżakowania /z pojemnikami na zieleni, często zwanymi dość pompatycznie "wiszącymi ogrodami"/ /przykład rozwiązania francuskiego pokazano na rysunku nr 41/.

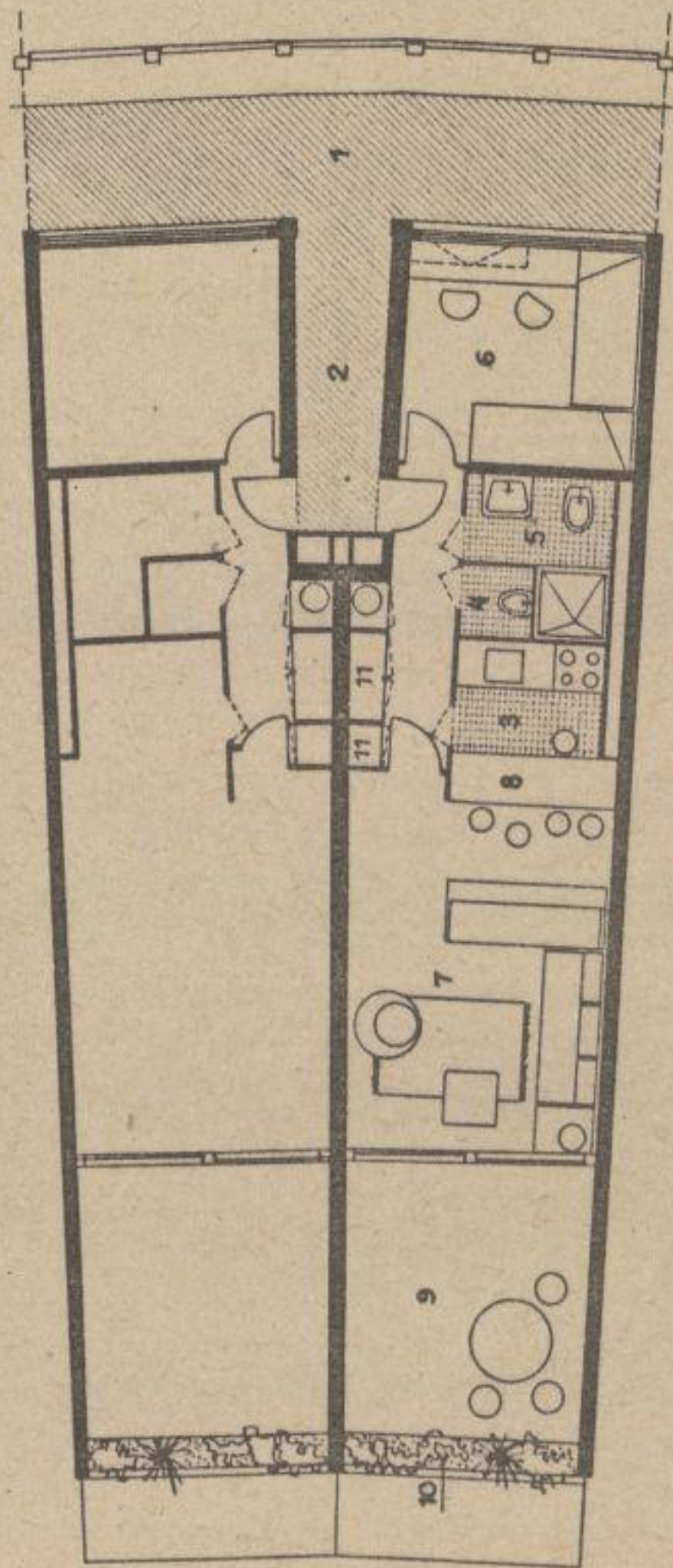
W przypadku opisanego rozwiązania w parterze dodatkowo muszą się znaleźć sklepy spożywcze /poza innymi punktami handlowymi i rzemiosła usługowego/. Dodać także można, że stworzenie warunków za kwaterowania zbliżonych do domowych ułatwia adaptację oraz zachęca do pobytu także poza pełnią sezonu /możliwość wykorzystywania wolnego czasu na pracę twórczą, samokształcenie itd/.

Nieco inną wersję wariantu pierwszego może stanowić przykład, w którym funkcję mieszkalną rozwiązano w formie szeregowo wiązanych indywidualnych obiektów wypoczynkowych.

Pokazany na rysunku nr 42 przykład rozwiązania ideowego posiada tradycyjne usytuowanie frontem do brzegu i plaży nadmorskiej. Odwrócenie całości założenia stwarza nową sytuację, w pełni przydatną dla warunków krajowych. Otrzyma się wtedy układ pasmowy zagospodarowania pobraża, w którym kolejno leżeć będą:

1. akwen morski,
2. nadmorska plaża piaszczysta,
3. wydmy /diuny/,
4. wbudowane stroną tylną w wydmy i stanowiące jej- dodatkowe umocnienie i zabezpieczenie przed niepożądaną penetracją pieszą pasmo obiektów mieszkalnych, z grupowo rozmieszczonymi zespołami obiektów ogólno-usługowych,
5. sztucznie ukształtowana plaża piaszczysta,
6. baseny kąpielowe z podgrzewaną wodą morską /niektóre przekryte/.

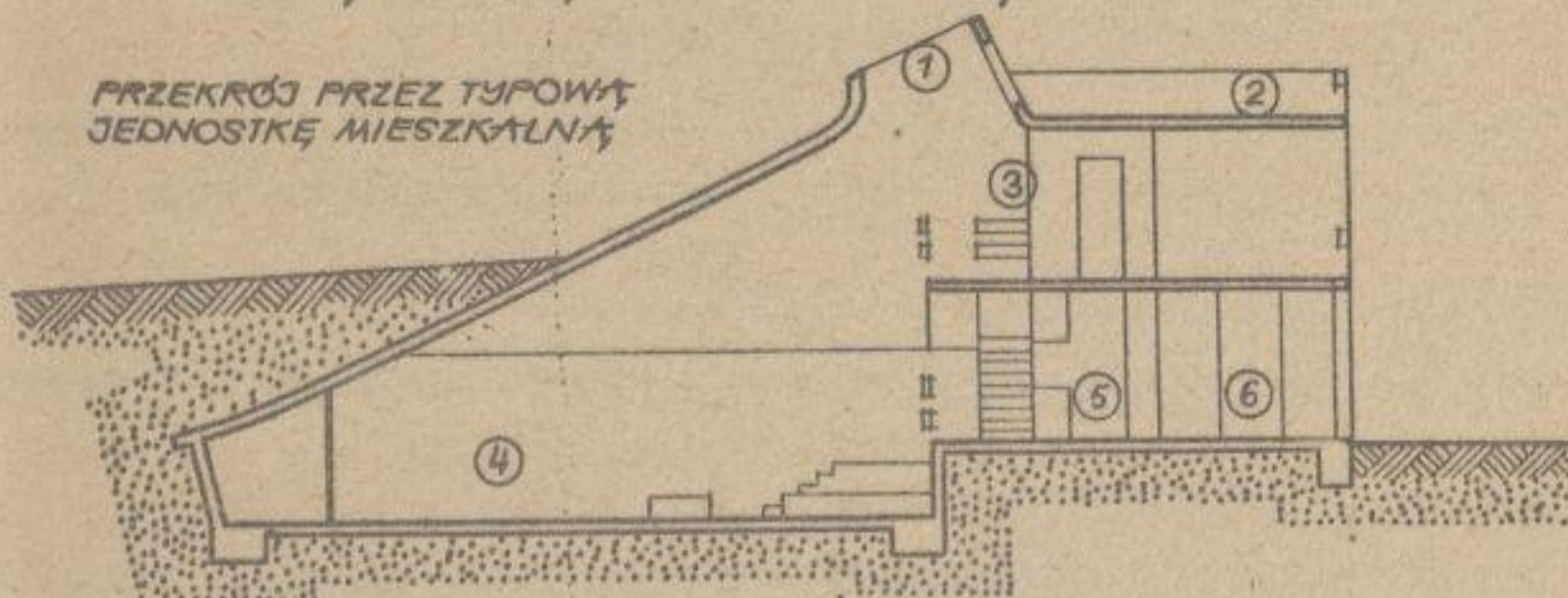
HELIO - MARIN OLTRA /FRANCJA/ ZESPÓŁ WZASOWY RZUT JEDNOSTKI MIESZKALNEJ

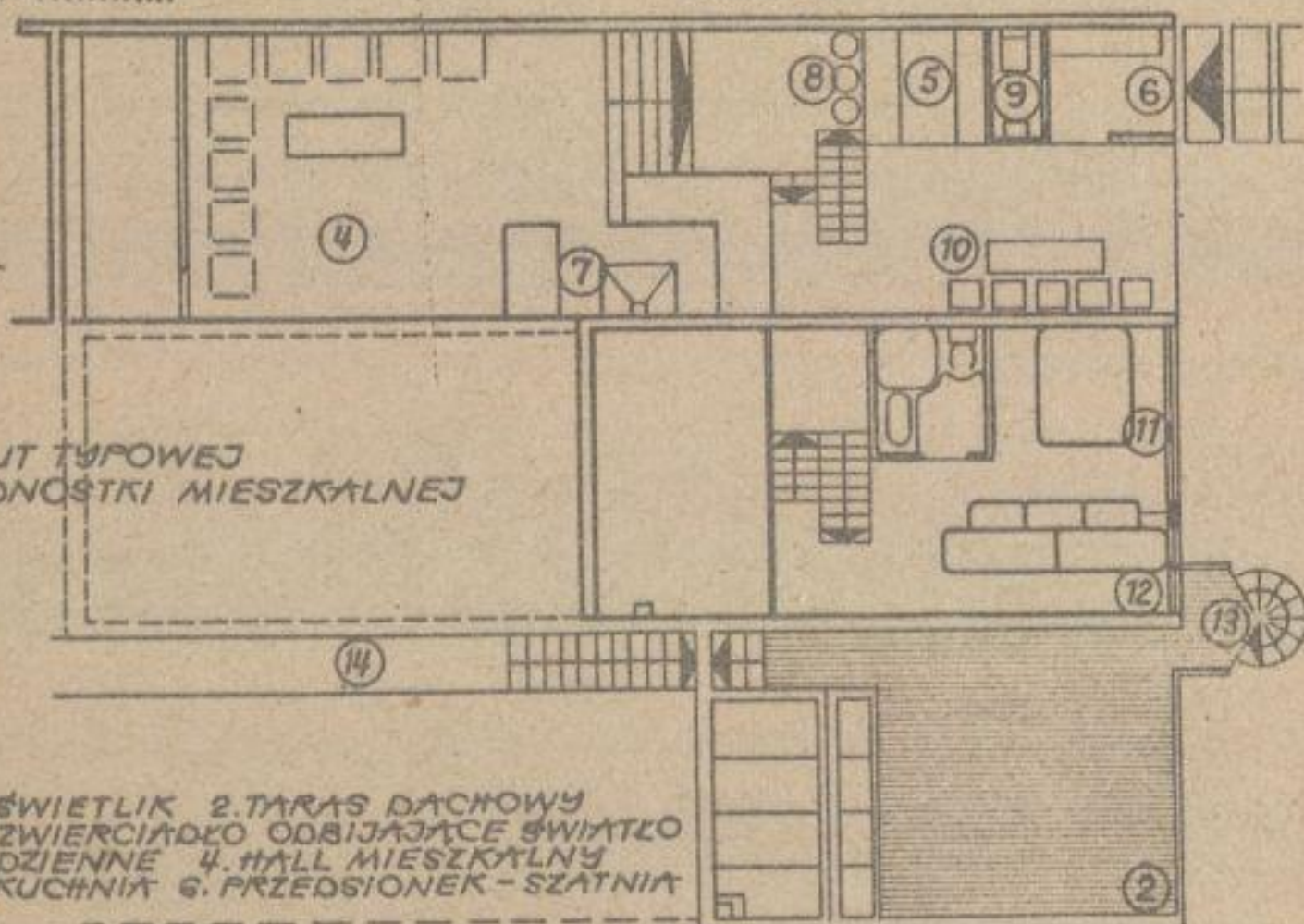
1. KORYTARZ GŁÓWNY 2. KORYTARZ BOCZNY /DLA DWÓCH JEDNOSTEK MIESZKALNYCH/
3. KUCHENKA - LABORATORIUM 4. WC 5. ŁAZIENKA 6. SYPIALNIA /4 MIEJSCA/
7. POKÓJ DZIENNY /4 MIEJSCA/ 8. BALKON 9. TARAS 10. POJEMNIKI NA ZIELEŃ
11. SZATA W BUDOWANIE

DOMKI WAKACYJNE O ZABUDOWIE LINIOWEJ WBUDOWANE W GROBLĘ /ROZWIĄZANIE IDEOWE/

PRZEKRÓJ PRZEZ TYPOWĄ
JEDNOSTKĘ MIESZKALNĄ

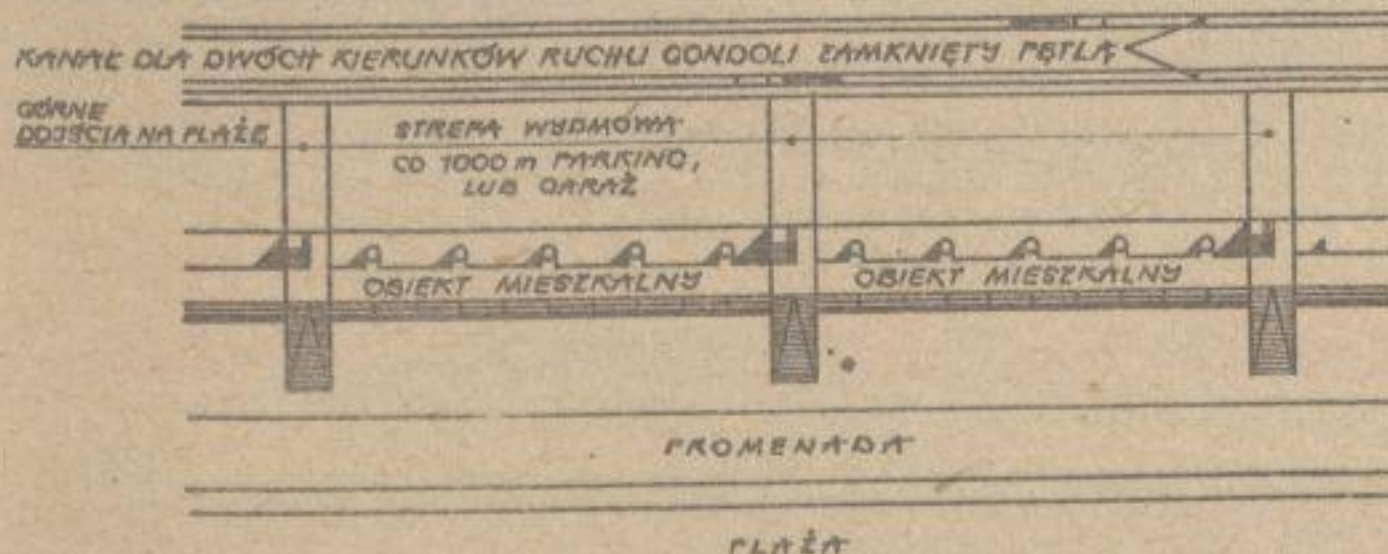
RZUT TYPOWEJ
JEDNOSTKI MIESZKALNEJ

1. ŚWIETLIK 2. TARAS DACHOWY
3. ZWIERCIADKO ODBIJAJĄCE ŚWIATŁO
DZIEŃNE 4. HALL MIESZKALNY
5. KUCHNIA 6. PRZEDSIONEK - SZATNIA

7. KOMINEK 8. BAREK 9. W.C. 10. ANEKS DO SPOŻYWANIA POSILKÓW
11. SYPIALNIA RODZICÓW 12. SYPIALNIA DZIECI 13. SCHODY NA TARAS
14. SCHODY NA PLAŻĘ

UKŁAD CAŁOŚCI ZAKOŁOŻENIA

WG ARCHITEKTUR + WOHNWELT 5/73
OPRACOWAŁ: DR, MGR INŻ., MGR LECH A. DĘBSKI

7. plaża trawiasta,

8. zielen rekreacyjna z urządzeniami służącymi rekreacji ruchomej /gry, sporty/,

9. drogi komunikacji kołowej i parkingi.

Przykład rozwiązania japońskiego, stanowiącego źródło inspiracji do podanego wyżej sposobu zagospodarowania, pokazano na rysunku.

- Wariant drugi - mobilny.

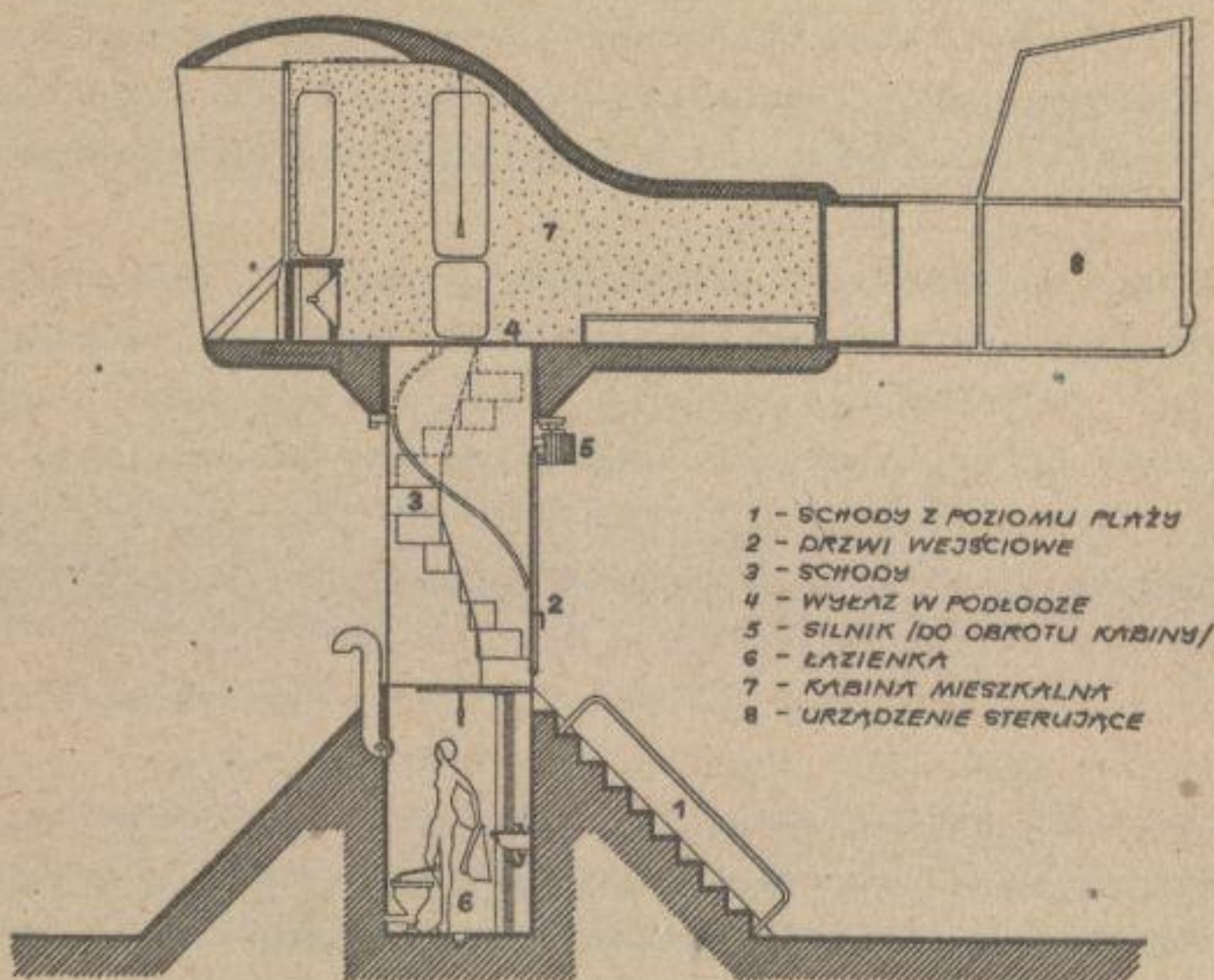
Jest do pewnego stopnia przeciwieństwem omówionego poprzednio. W podanym rozwiązaniu wzorowano się na realizacji amerykańskiej /patrz rysunek nr 43/. Rozwiązanie to, jako forma mobilna, stoi na pograniczu konstrukcji budowlanych i konstrukcji mechanicznych. Chociaż ze względu na znaczne koszty realizacji obecnie nie nadaje się do zastosowania na naszym terenie, warto jest przyswojenia jako kierunek do dalszych poszukiwań w tym zakresie.

Realizacja o której mowa, to obiekt mieszkalny, dwuosobowy, sytuowany indywidualnie bądź w grupach kilkunasto- lub kilkudziesięciu obiektowych, przyległy do plaży nadmorskiej. Składa się z nieruchomego trzonu nośnego, wewnątrz którego mieszczą się w poziomie dolnym - łazienka /natrysk, wc/, w poziomie górnym - schody zabiegowe oraz z ruchomej kabiny mieszkalnej. Kabina, do której użytkownik przedostaje się zamykanym klapą wyłazem w podłodze, mieści dwa tapczany do spania, wbudowane schowki ścienne oraz, w zależności od wariantu użytkowego rozwiązania wnętrza - wbudowany mebel do pracy, bądź kuchenkę elektryczną i mini barek do konsumpcji posiłków. Ponadto dwa tarasy. Obracanie kabiny może odbywać się przy pomocy siły wiatru /lotki sterujące/ bądź silnika. Istnieje możliwość wykorzystania siły wiatru do wytwarzania energii elektrycznej we własnym zakresie.

Zaletą zatem przytoczonego rozwiązania - poza możliwością sytuowania na terenach nie uzbrojonych - jest możliwość regulowania ustawienia kabiny - samoczynnie przy pomocy lotek /zawsze tarasem głównym w kierunku strony odwietrznej/ oraz przy pomocy silnika dowolnie, np. zgodnie z kierunkiem padania promieni słonecznych. W ten sposób można maksymalnie wykorzystywać ciepło słoneczne do plażowania na wolnym powietrzu. Przytoczone rozwiązanie można zastosować także w warunkach innych lokalizacji niż nadmorska.

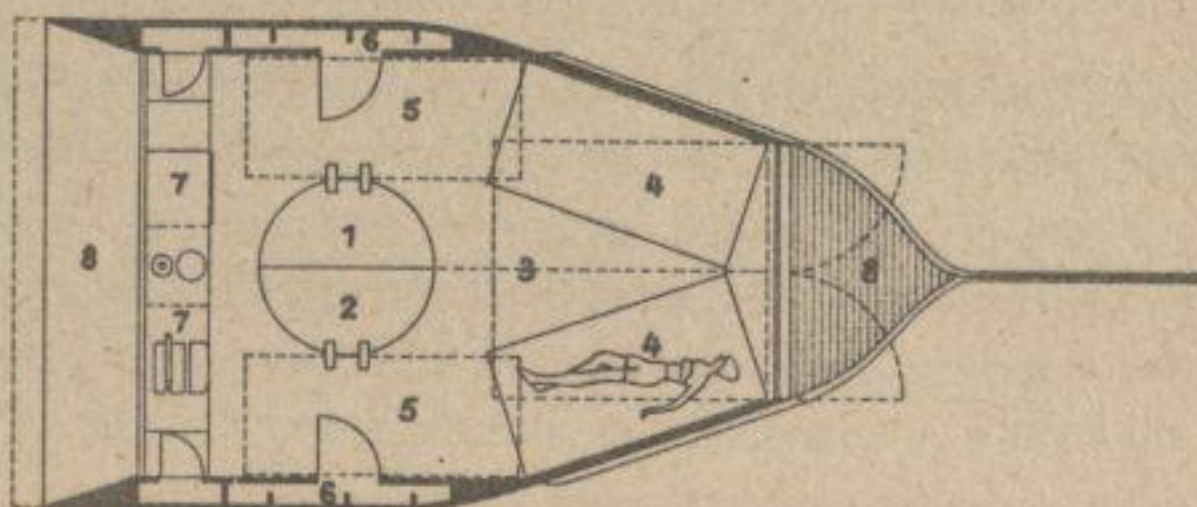
STEROWANE OBIEKTY WYPOCZYNKOWE

PRZEKRÓJ

- 1 - SCHODY Z POZIOMU PLAŻY
- 2 - DRZWI WEJŚCIOWE
- 3 - SCHODY
- 4 - WYŁĄZ W PODŁODZE
- 5 - SILNIK /DO OBRÓTU KABINY/
- 6 - ŁAZIENKA
- 7 - KABINA MIESZKAŁNA
- 8 - URZĄDZENIE STERUJĄCE

RZUT KABINY MIESZKAŁNEJ

- 1,2 - WYŁĄZ ZAMYKANY
- 3,4,5 - TAPCZANY, WGRÓŻNYCH
WARIANTÓW USTAWIENIA
- 6 - SCHOWKI W ŚCIANACH
- 7 - WBUDOWANY MEBL DO PRACY
/PRZYZRĄDZANIE POSILKÓW/
- 8 - TARAS

WG. BAUEN + WOHNEN - 12/73
OPRACOWAŁ: DR. MOR INŻ. MOR LECH A. DĘBSKI

Z A K O Ń C Z E N I E

Kierunkowe rozwiązania techniczne obiektów wytwarzających własny mikroklimat

Zagospodarowanie przestrzenne wybrzeża, umożliwiające intensyfikację budownictwa wczasowego, rozwiązania architektoniczne za bezpieczające zarówno tradycyjny /osiadły/ jak i współczesny /ruchowy/ model rekreacji - to najbardziej ogólne wytyczne dla działalności inwestycyjnej na dziś.

Sprawą najbliższej przyszłości powinny być rozwiązania umożliwiające wydłużenie sezonu wczasowego nad morzem. Studia nad tym zagadnieniem należy ukierunkowywać na rozwiązania techniczne obiektów wytwarzających własny mikroklimat. Realizacji, które spełniałyby podane warunki jest bardzo niewiele. Znacznie liczniejsze są natomiast propozycje projektowe bądź rozwiązania ideowe podejmujące fascynujący od dawna ludzkość temat - uniezależnienia się od pogody i otaczającego klimatu. Najliczniejsze przykłady dotyczą konstrukcji osiedli miejskich bądź zespołów przemysłowych lokalizowanych na dalekiej północy, bardzo nieliczne dotyczą obiektów turystycznych /hotelarskich/.

W ramach pobieżnie przeprowadzonych studiów nad tym zagadnieniem wyodrębnić można następujące stadia postępującego uniezależniania się od wpływów aury:

1. stadium konstrukcji typu "szklarniowego",
2. stadium konstrukcji typu "kloszowego"^{1/}.

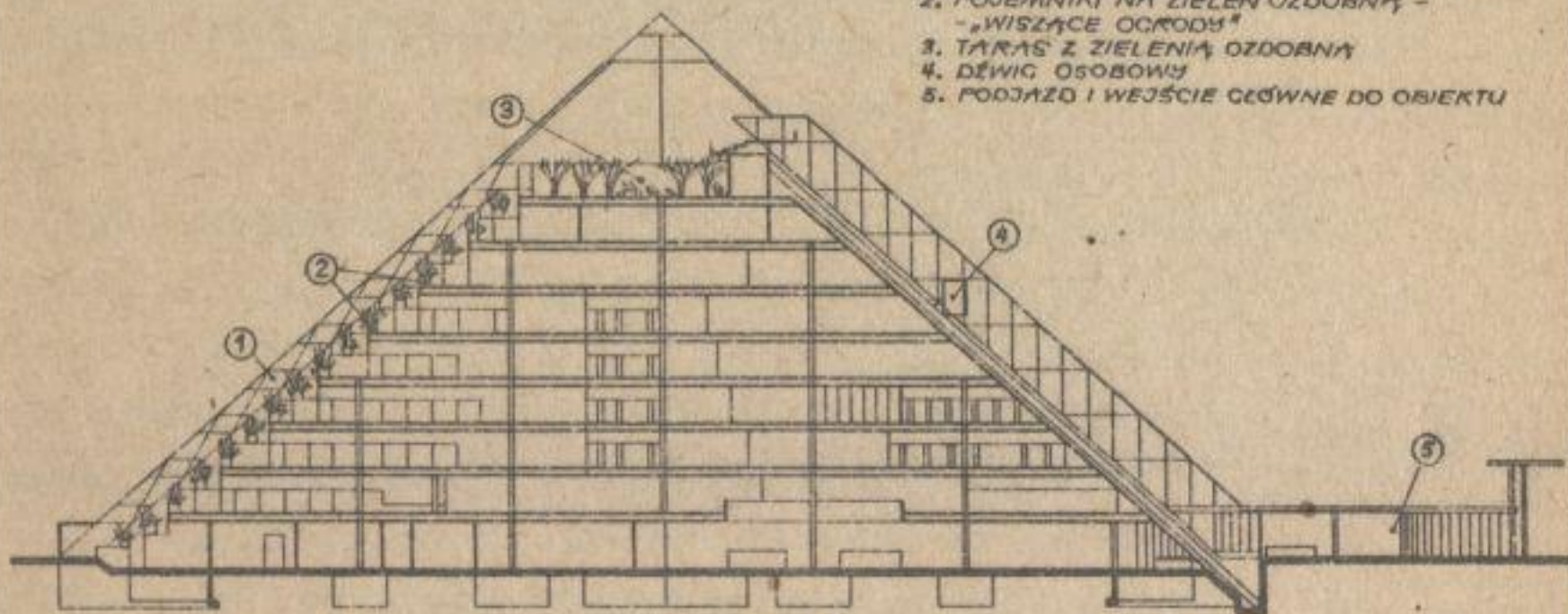
Typem szklarniowym nazywa się umownie realizację, w której obiekt w miejsce tradycyjnie przeszklonych otworów okiennych i drzwiowych, otrzymuje jednolitą osłonową ścianę szklaną, zrealizowaną w pewnej odległości od ścian zewnętrznych /ściany te mogą w ogóle nie występować/. Wewnątrz tak zakreślonej kubatury, na zasadzie działania urządzeń mechanicznych wytwarza się powietrze o pożądanych parametrach temperatury i wilgotności.

^{1/} Nazewnictwo wprowadzone przez autora.

NORTHAMPTONSHIRE COUNTY HALL /ANGLIA/

/WG „ARCHITECTURAL REVIEW” 922/73/

1. PŁASZCZYZNA PEŁNEGO PRZESZKLENIA
2. POJEMNIKI NA ZIELEŃ OZDOBNĄ -
- „WISZĄCE OGRODY”
3. TARAS Z ZIELENIĄ OZDOBNĄ
4. DREWID OSOBOWY
5. PODJAZD I WEJŚCIE GŁÓWNE DO OBIEKTU

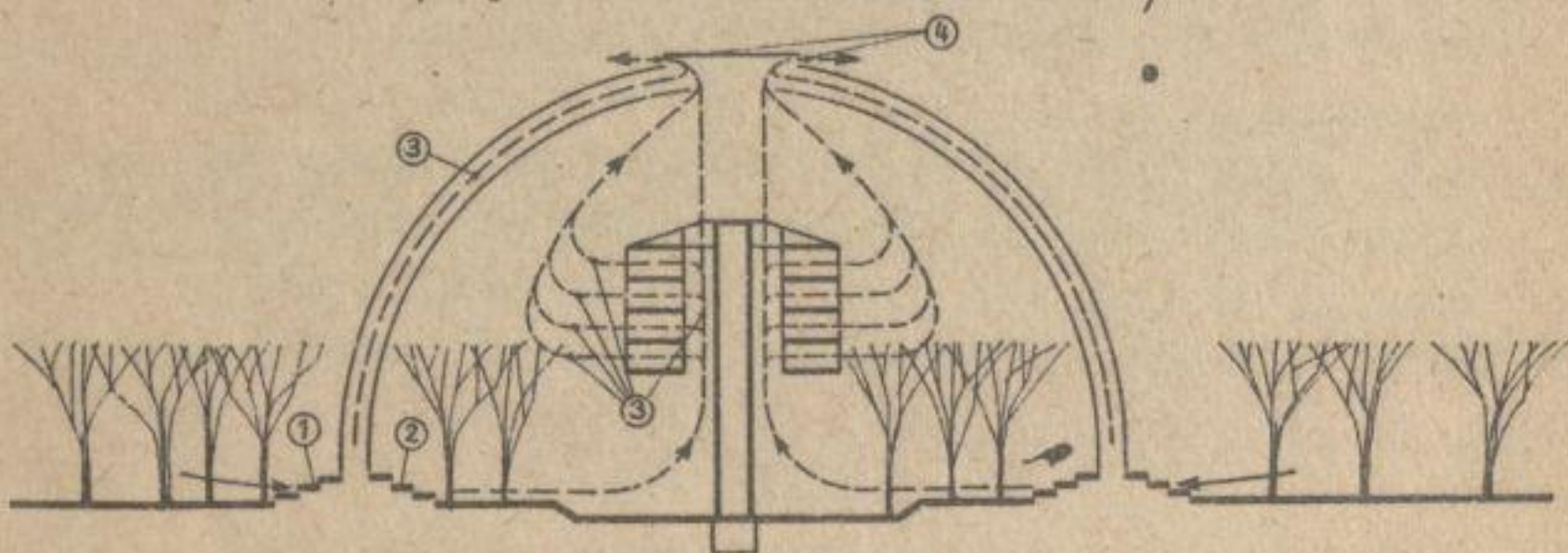

PRZĘKROJ POPRZECZNY

PRZYKŁAD OBIEKTU O MIKROKLIMACIE UZYSKIWANYM W SPOSÓB MECHANICZNY

HOTEL „TROPICAL” - MANAOS /BRAZYLIA/

/WG „TECHNIQUE ET ARCHITECTURE” - 290/72/

PRZĘKROJ POPRZECZNY

PRZYKŁAD OBIEKTU O MIKROKLIMACIE UZYSKIWANYM W SPOSÓB NATURALNY

1. NAPŁYW POWIETRZA GORĄCEGO
2. PRZEPŁYW POWIETRZA PRZESZKŁADY WODY ZIMNEJ -
- SCHŁADZANIE, OCZYSZCZANIE
3. PRZEPŁYW POWIETRZA CHŁODNEGO - SCHŁADZANIE
OBIEKTU MIESZKALNEGO I KOPUŁY
4. UJŚCIE POWIETRZA GORĄCEGO NA ZEWNĄTRZ

OPRACOWAŁ I
DR, MOR INŻ., MOR LECH A. DĘBSKI

Drugie rozwiązanie nazwane typem kloszowym, stanowi postęp w stosunku do omówionego poprzednio. Realizacja czaszy o podwójnym sklepieniu oraz stworzenie wzbudzanego w sposób naturalny obiegu powietrza stwarza pożądany mikroklimat zarówno w obiekcie jak i w jego najbliższym otoczeniu. Przykładem jest hotel "Tropical" w Amazonii /patrz rys. nr 44/.

Kończąc wypada wyjaśnić, dlaczego niektóre z ilustracji nie pokazują obiektów hotelarskich, bądź hoteli nadmorskich. W rozważaniach swoich autor starał się ująć problem możliwie kompleksowo, wychodząc równocześnie z realiów naszego klimatu i aktualnego zagospodarowania wybrzeża. Wiodące w tym zakresie rozwiązania powstały natomiast w krajach o innym klimacie, innym sposobie ukształtowania wybrzeża. Stąd wskazane przez autora kierunki postępowania przy projektowaniu architektonicznym nowych rozwiązań hotelarskich, ujmując się rzeczą zagadnienie nieco inaczej, musiały modyfikować rozwiązania przykładowe, a niekiedy szukać ilustracji do poruszanych kwestii w obrębie innych rozwiązań niż hotelarskie.

Mimo wielu możliwych rozwiązań architektonicznych, założeniem podstawowym wszystkich musi być zawsze zachowanie specyficznych wartości leczniczych jakie zawiera klimat nadmorski, stworzenie optymalnych warunków do kąpieli morskich i powietrznych oraz do rekreacji ruchowej. Dopiero mając w sposób zadowalający rozwiązane powyższe kwestie można i trzeba wydłużać sezon eksploatacyjny zakładów hotelarskich nad morzem, dążąc tym samym również do podnoszenia ich rentowności.

Odrębnym zagadnieniem, leżącym już w sferze rozwiązań organizacyjnych, o którym na zakończenie warto wspomnieć, jest potrzeba przeprowadzenia analizy dwu rysujących się wariantów dalszego postępowania: kosztownego inwestowania u siebie w kraju, czy też tańszego za granicą, w południowych krajach socjalistycznych? Wydaje się, że warianty pośrednie są także możliwe, a być może i najlepsze. Takie są chyba kierunki dalszego zintegrowanego sposobu planowania inwestycji wypoczynkowych nad morzem w krajach obozu socjalistycznego.

B I B L I O G R A F I A

1. Andrzejewski E.: Rozwój struktury przestrzenno-funkcjonalnej gospodarki turystycznej makroregionu nadmorskiego - referat - "Symposium Naukowe w 100-lecie Turystyki Polskiej" - Zakopane - październik - 1973
2. "L'architecture d'aujourd'hui": 112/64, 162/72
3. "L'Architecture francaise": 353-354/73, 373-374/73
4. "L'Architecture": 199/72
5. "Architektura" /Błg./: 6/7/8/72
6. "Architectural Review": 922/73
7. "Architektura ZSRR" 8/72
8. "Architektur und Wohnform": 7/71
9. "Architektur und Wohnwelt": 5/73
10. "Architektura" /Rum./ 6/71
11. "Bauen + Wohnen": 6/71, 6/72
12. "Deutsche Architektur": 7/72, 1/73
13. "Deutsche Bauzeitung" : 9/73
14. "Deutsche Bauzeitschrift": 2/61, 8/71
15. Dębski L.A.: "Sprawozdanie z delegacji do ZSRR" - maszynopis - GKKFiT i I.T.Poznań 1970
16. GKKFiT - ZZT: "Główne problemy rozwoju morskiej turystyki żeglarskiej w Polsce" - GKKFiT - ZZT - Wrocław - 1969
17. Gradow G.A.: "Stadt und Lebensweise" VEB-Verlag für Bauwesen, Berlin - 1970
18. "Geografia powszechna" - tom I PWN-W-wa - 1962
19. "Miasto" - 9/73
20. Regel S., Zwoliński A., "Wskaźniki chłonności środowiska przyrodniczego na obszarach turystycznych" - Regel K., Dysarz R.: Instytut Turystyki - Bydgoszcz 1972/73

21. "Problemy uzdrowiskowe" 4/70, 5/70, 6/71
22. "Techniques et architecture" 290/73
23. "Urządzenia turystyczne" - Arkady -W-wa
- 1973
24. Wyrzykowski J.: Prace nad oceną środowiska geograficz-
nego Polski dla potrzeb turystyki wypo-
czynkowej - referat - "Symposium Nauko-
we w 100-lecie Turystyki Polskiej"
- Sekcja problemów geografii turystyki
- Zakopane - październik - 1973
25. "Zeszyty Problemowe Przeglądu Technicz-
nego": 7/68, 3/4/70.

